

**LOKALNY
PROGRAM
REWITALIZACJI
MIASTA
MRAĞOWO**

MRAĞOWO, 2016

SPIS TRESCI

WPROWADZENIE	4
I. SŁOWNIK KLUCZOWYCH POJĘĆ.....	5
II. DIAGNOZA POTENCJAŁU SPOŁECZNO-EKONOMICZNEGO MRĄGOWA.....	8
II.1. Ogólne informacje o mieście	8
II.2. Sfera przestrzenna.....	10
2.1. Zagospodarowanie przestrzenne/struktura funkcjonalno - przestrzenna.....	10
2.2. Uwarunkowania przyrodnicze i ochrony środowiska	12
2.3. Uwarunkowania kulturowe	16
2.4. Własność gruntów/struktura ich zagospodarowania	20
2.5. Infrastruktura techniczna.....	22
II.3. Sfera gospodarcza.....	29
3.1. Struktura działalności gospodarczej na terenie Mrągowa	29
3.2. Struktura zatrudnienia	39
3.3. Bezrobocie.....	41
3.4. Główni pracodawcy.....	43
II.4. Sfera społeczna	45
4.1. Struktura demograficzna/trendy	45
4.2. Infrastruktura społeczna	51
4.3. Organizacje pozarządowe	54
II.5. Sfera mieszkaniowa	64
III. IDENTYFIKACJA PROBLEMÓW W SFERACH: SPOŁECZNEJ, GOSPODARCZEJ I PRZESTRZENNEJ NA PODSTAWIE DIAGNOZY POTENCJAŁU SPOŁECZNO-EKONOMICZNEGO MRĄGOWA.....	67
IV. ANALIZA SWOT	69
V. IDENTYFIKACJA PROBLEMÓW W SFERACH: SPOŁECZNEJ, GOSPODARCZEJ I PRZESTRZENNEJ NA PODSTAWIE OPINII OKREŚLONYCH GRUP INTERESARIUSZY PROCESU REWITALIZACJI.....	71
V.1. Diagnoza efektywności oddziaływania wobec problemów w sferze społecznej wraz z tłem ekonomiczno-przestrzennym.....	71
1.1. Założenia i cel badania.....	71
V.2. Metodologia.....	72
2.1. Metoda i narzędzie	72
2.2. Respondenci	72

2.3. Analiza wyników	73
2.4. Wnioski i rekomendacje.....	79
VI. ZAŁOŻENIA PROCESU REWITALIZACJI.....	81
VI.1. Kryteria wyboru obszaru zdegradowanego/obszaru rewitalizacji.....	81
VI.2. Wyniki analizy wskaźnikowej, zasięg obszaru zdegradowanego/obszaru rewitalizacji, charakterystyka obszaru	83
VII. CELE REWITALIZACJI ORAZ KIERUNKI DZIAŁAŃ REWITALIZACYJNYCH.....	97
VIII. IDENTYFIKACJA PODSTAWOWYCH PRZEDSIĘWZIĘĆ REWITALIZACYJNYCH	99
VIII.1. Projekty zaplanowane do realizacji w ramach procesu rewitalizacji	99
1.1. Konsultacje społeczne	99
1.2. Lista proponowanych projektów rewitalizacyjnych.....	99
VIII.2. Kluczowe przedsięwzięcia rewitalizacyjne	101
VIII.3. Przedsięwzięcia komplementarne.....	111
IX. WIZJA WYPROWADZENIA OBSZARU ZDEGRADOWANEGO ZE STANU KRYZYSOWEGO	134
X. REALIZACJA ZASADY PARTNERSTWA I PARTYCYPACJA SPOŁECZNA	135
XI. MECHANIZMY ZAPEWNIENIA KOMPLEMENTARNOŚCI	138
XI.1. Komplementarność przestrzenna	138
XI.2. Komplementarność problemowa.....	140
XI.3. Komplementarność proceduralno-instytucjonalna.....	142
XI.4. Komplementarność międzyokresowa	142
XI.5. Komplementarność źródeł finansowania	144
XII. OCZEKIWANE WSKAŹNIKI REALIZACJI CELÓW	153
XIII. ANALIZA MOŻLIWOŚCI BUDŻETOWYCH	155
XIV. NAWIĄZANIE DO DOKUMENTÓW STRATEGICZNYCH.....	159
XV. SYSTEM WDRAŻANIA, MONITOROWANIA I EWALUACJI	170
SPIS TABEL	173
SPIS RYSUNKÓW	174

WPROWADZENIE

Lokalny Program Rewitalizacji Miasta Mrągowo powstał w celu określenia i zaplanowania priorytetowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych na lata 2016-2023. Dokument pozwala na:

- zaktualizowanie i usystematyzowanie wiedzy o najbardziej nasilonych negatywnych zjawiskach społecznych wraz z ich podłożem gospodarczym i przestrzenno-funkcjonalnym oraz oceną efektywności dotychczasowych instrumentów oddziaływania,
- wyznaczenie obszaru, na którym koncentracja zdiagnozowanych negatywnych zjawisk jest najwyższa na terenie miasta, jako obszaru zdegradowanego i wskazanego do rewitalizacji,
- określenie celów i kierunków działań rewitalizacyjnych w horyzoncie czasowym 2016-2023,
- wybór podstawowych projektów rewitalizacyjnych, sprecyzowanych w wyniku konsultacji społecznych z interesariuszami rewitalizacji,
- zestawienie pozostałych projektów - uzupełniających, spełniających kryterium spójności z celami i kierunkami działań,
- określenie możliwych mechanizmów finansowania programu rewitalizacji z uwzględnieniem RPO WiM 2014-2020 i innych funduszy zewnętrznych oraz środków własnych samorządu.

Lokalny Program Rewitalizacji został opracowany zgodnie z zasadą spójności z następującymi dokumentami:

- Wytocznymi w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020
- Strategią Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Miasta Mrągowo na lata 2015-2025
- Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Miasta Mrągowo na lata 2014-2020
- Strategią Rozwoju Sportu i Wolontariatu Sportowego dla Mrągowo „Sport zmienia”
- Strategią Rozwoju Województwa Warmińsko-Mazurskiego 2025
- Strategią Wielkich Jezior Mazurskich 2020

I. SŁOWNIK KLUCZOWYCH POJĘĆ

Lokalny Program Rewitalizacji dla Miasta Mrągowo na lata 2016-2023 opracowany został zgodnie z Wytycznymi w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020, dlatego też pojęcia w nim zawarte należy rozumieć w świetle zapisów przedmiotowych Wytycznych.

Rewitalizacja - to kompleksowy proces wyprowadzania ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych poprzez działania całościowe (powiązane wzajemnie przedsięwzięcia obejmujące kwestie społeczne oraz gospodarcze lub przestrzenno-funkcjonalne lub techniczne lub środowiskowe), integrujące interwencję na rzecz społeczności lokalnej, przestrzeni i lokalnej gospodarki, skoncentrowane terytorialnie i prowadzone w sposób zaplanowany oraz zintegrowany poprzez programy rewitalizacji. Rewitalizacja zakłada optymalne wykorzystanie specyficznych uwarunkowań danego obszaru oraz wzmacnianie jego lokalnych potencjałów (w tym także kulturowych) i jest procesem wieloletnim, prowadzonym przez interesariuszy (m.in. przedsiębiorców, organizacje pozarządowe, właścicieli nieruchomości, organy władzy publicznej, etc.) tego procesu, w tym przede wszystkim we współpracy z lokalną społecznością.

Obszar zdegradowany - obszar, na którym zidentyfikowano stan kryzysowy. Dotyczy to najczęściej obszarów miejskich, ale tak że wiejskich. Obszar zdegradowany może być podzielony na podobszary, w tym podobszary nieposiadające ze sobą wspólnych granic pod warunkiem stwierdzenia sytuacji kryzysowej na każdym z podobszarów.

Stan kryzysowy - stan spowodowany koncentracją negatywnych zjawisk społecznych (w szczególności bezrobocia, ubóstwa, przestępczości, niskiego poziomu edukacji lub kapitału społecznego, niewystarczającego poziomu uczestnictwa w życiu publicznym i kulturalnym), współwystępujących z negatywnymi zjawiskami w co najmniej jednej z następujących sfer:

- a) gospodarczej (w szczególności w zakresie niskiego stopnia przedsiębiorczości, słabej kondycji lokalnych przedsiębiorstw),
- b) środowiskowej (w szczególności w zakresie przekroczenia standardów jakości środowiska, obecności odpadów stwarzających zagrożenie dla życia, zdrowia, ludzi bądź stanu środowiska),

- c) przestrzenno-funkcjonalnej (w szczególności w zakresie niewystarczającego wyposażenia w infrastrukturę techniczną i społeczną, braku dostępu do podstawowych usług lub ich niskiej jakości, niedostosowania rozwiązań urbanistycznych do zmieniających się funkcji obszaru, niskiego poziomu obsługi komunikacyjnej, deficytu lub niskiej jakości terenów publicznych),
- d) technicznej (w szczególności w zakresie degradacji stanu technicznego obiektów budowlanych, w tym o przeznaczeniu mieszkaniowym, oraz braku funkcjonowania rozwiązań technicznych umożliwiających efektywne korzystanie z obiektów budowlanych, w szczególności w zakresie energooszczędności i ochrony środowiska).

Obszar rewitalizacji - obszar obejmujący całość lub część obszaru zdegradowanego, cechującego się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk, o których mowa w pkt. 2, na którym, z uwagi na istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego, zamierza się prowadzić rewitalizację. Obszar rewitalizacji może być podzielony na podobszary, w tym podobszary nieposiadające ze sobą wspólnych granic, lecz nie może obejmować terenów większych niż 20% powierzchni gminy oraz zamieszkałych przez więcej niż 30% mieszkańców gminy. W skład obszaru rewitalizacji mogą wejść obszary występowania problemów przestrzennych, takich jak tereny poprzemysłowe (w tym poportowe i powydobywcze), powojenne lub pokolejowe, wyłącznie w przypadku, gdy przewidziane dla nich działania są ściśle powiązane z celami rewitalizacji dla danego obszaru rewitalizacji.

Program rewitalizacji - inicjowany, opracowany i uchwalony przez radę gminy, na podstawie art. 18 ust. 2 pkt. 6 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2013 r. poz. 594, ze zm.), wieloletni program działań w sferze społecznej oraz gospodarczej lub przestrzenno-funkcjonalnej lub technicznej lub środowiskowej, zmierzający do wyprowadzenia obszarów rewitalizacji ze stanu kryzysowego oraz stworzenia warunków do ich zrównoważonego rozwoju, stanowiący narzędzie planowania, koordynowania i integrowania różnorodnych aktywności w ramach rewitalizacji.

Projekt rewitalizacyjny - projekt w rozumieniu art. 2 pkt. 18 ustawy, wynikający z programu rewitalizacji, tj. zaplanowany w programie rewitalizacji i ukierunkowany na osiągnięcie jego celów (patrz: pkt. 5 ppkt. 1 lit. f Załącznika do Wytycznych) albo logicznie powiązany z treścią

i celami programu rewitalizacji (patrz: pkt. 5 ppkt. 1 lit. g Załącznika do Wytycznych), zgłoszony do objęcia albo objęty współfinansowaniem UE z jednego z funduszy strukturalnych albo Funduszu Spójności w ramach programu operacyjnego. Wynikanie projektu rewitalizacyjnego z programu rewitalizacji oznacza zatem albo wskazanie (wymienienie) go wprost w programie rewitalizacji albo określenie go w ogólnym (zbiorczym) opisie innych, uzupełniających rodzajów działań rewitalizacyjnych.

II. DIAGNOZA POTENCJAŁU SPOŁECZNO-EKONOMICZNEGO MRĄGOWA

II.1. Ogólne informacje o mieście

Miasto Mrągowo położone jest w środkowo - wschodniej części województwa warmińsko - mazurskiego, w powiecie mrągowskim, na Pojezierzu Mrągowskim, będącym częścią Pojezierza Mazurskiego. Miasto zlokalizowane jest pomiędzy jeziorami: Czos od wschodu, Juno od północy, Jeziorem Czarnym od północnego – wschodu. Administracyjnie Mrągowo tworzy gminę miejską otoczoną bezpośrednio gminą wiejską Mrągowo.

Rysunek 1. Lokalizacja gminy miejskiej Mrągowo

Źródło: www.gminy.pl

Mrągowo położone jest w odległości:

- 90 km od przejścia granicznego z Rosją w Bezledach;
- 160 km do przejścia granicznego z Litwą;
- 210 km do przejścia granicznego z Białorusią;
- 126 km od Kaliningradu;
- 347 km od Wilna ;
- 64 km od Olsztyna;
- 196 km od Gdańska;
- 197 km od Warszawy;
- 270 km od Bydgoszczy;
- 289 km od Łodzi;
- 360 km od Poznania;
- 460 km od Wrocławia;
- 470 km od Krakowa.

Przez miasto przebiegają ważne szlaki komunikacyjne:

- droga krajowa nr 59 - Rozogi - Mrągowo - Giżycko;
- droga krajowa nr 16 - Grudziądz - Olsztyn - Mrągowo - Ełk - Ogrodniki;
- droga wojewódzka nr 600 - Mrągowo - Szczytno;
- droga wojewódzka nr 591 - Mrągowo - Kętrzyn - Michałkowo.

Mrągowo zajmuje powierzchnię 14,81 km², co stanowi 1,39% powierzchni powiatu mrągowskiego.

Miasto leży na obszarze charakteryzującym się wysoką lesistością, wysoką jeziornością (las i wody zajmują 1/3 powierzchni miasta) oraz bardzo wysokimi walorami przyrodniczo - krajobrazowymi

II.2. Sfera przestrzenna

2.1. Zagospodarowanie przestrzenne/struktura funkcjonalno - przestrzenna

Na obecny stan zagospodarowania i ładu przestrzennego miasta Mrągowo wpływ ma wiele czynników. Za najważniejsze uznać należy:

- uwarunkowania historyczne;
- uwarunkowania społeczno - gospodarcze;
- obowiązujące akty prawa oraz jego egzekwowanie;
- bariery techniczne wynikające z możliwości infrastrukturalnych;
- bariery środowiskowe.

W strukturze zagospodarowania przestrzennego Mrągowo wyróżnić można kilka zasadniczych obszarów ze względu na zróżnicowanie cech funkcjonalnych, różny stopień zainwestowania, intensywność zaludnienia:

- obszar śródmiejski – z dominującą funkcją usługową oraz ponadlokalnymi funkcjami publicznymi; jest to obszar o znaczeniu historycznym o wielofunkcyjnej strukturze; główny obszar miejski, objęty ochroną konserwatorską;
- obszar północny – z przeważającą funkcją mieszkaniową w zabudowie wielo- i jednorodzinnej; na obszarze zlokalizowana jest także część bazy obsługi ruchu turystycznego;
- obszar południowo – wschodni – charakteryzuje się dominacją funkcji mieszkaniowej w zabudowie wielorodzinnej i jednorodzinnej; były tereny specjalne zlokalizowane na obszarze stopniowo przekształcane są w tereny o charakterze śródmiejskim;
- obszar południowo – zachodni – przeważającą jego część stanowią tereny usługowo – przemysłowe;
- obszary obrzeżne – charakteryzują się dominacją funkcji usługowej z rozwiniętą bazą obsługi ruchu turystycznego.

Struktura zagospodarowania przestrzennego Mrągowo jest w dużym stopniu determinowana jego położeniem geograficznym oraz uwarunkowaniami przyrodniczo – krajobrazowymi. Istotne znaczenie ma pasmo licznych zbiorników wodnych oraz lasów od strony zachodniej

i północnej, duże jeziora i pasmo zalesień wschodniego i południowego brzegu jeziora Czos od strony wschodniej i południowej.

Czynnikami warunkującymi i kształtującymi rozwój przestrzenny miasta są także linia kolejowa, układ drogowy obwodnic miasta oraz konfiguracja terenu. Skarpa terenowa między zachodnim tarasem górnym wysoczyzny a tarasem dolnym rynny mrągowskiej, na których położone jest miasto, jest wyraźnie zauważalna w strukturze jego zagospodarowania. Nie stanowi ona jednak bariery dla powiązań strukturalnych zagospodarowania przestrzennego Mrągowa. Kierunki dalszego rozwoju determinuje istniejąca zabudowa oraz istniejący i projektowany układ sieci infrastruktury technicznej.

Duża część miasta zachowuje ład przestrzenny. W szczególności są to tereny najstarszej części miasta, przedwojenna zabudowa jednorodzinna położona na obrzeżach, a także otoczenie jeziora Czos. Prawie cały obszar nieurbanizowany w mieście charakteryzuje się ładem przestrzennym i wysokimi walorami krajobrazowymi. Ma na to wpływ urozmaicona rzeźba terenu, liczne jeziora i obniżenia terenu, otaczające miasto lasy oraz zadrzewienia śródpolne. Ład przestrzenny nie jest zachowany w przemysłowej części miasta w rejonie ul. Przemysłowej oraz na części osiedli wielorodzinnych. Zabudowa przemysłowa jest chaotyczna, budynki mają formę hal i baraków, brak jest zieleni towarzyszącej.

Obecnie w strukturze zagospodarowania przestrzennego Mrągowa najistotniejszymi obszarami problemowymi:

- bariery techniczne i sposób gospodarowania zielenią w obszarze niecki pojeziernej, co ma wpływ na przewietrzenie terenu;
- brak urządzenia terenów leśnych na potrzeby rekreacyjne mieszkańców;
- zagrożenie erozją gleb i spływem do jezior substancji bagiennych z pól uprawnych,
- konieczność podejmowania wspólnych działań z gminą wiejską Mrągowo w zakresie zagospodarowania terenów przyległych do jezior na cele turystyczne;
- nadmierne obciążenie komunikacyjne historycznego układu urbanistycznego;
- brak rozstrzygnięć w sposobie gospodarki nieruchomościami dotyczących ustalenia celowych proporcji między sprzedażą istniejącej substancji budowlanej a utrzymywaniem jej ze środków budżetowych miasta;
- potrzeby w zakresie rewaloryzacji układu urbanistycznego i substancji zabytkowej jako funkcji kształtowania atrakcyjnego wizerunku miasta na rynku usług turystycznych;

- niezadowalający stan zagospodarowania terenów zielonych;
- stan techniczny i stopień dekapitalizacji zabudowy komunalnej powstałej do czasu pierwszej wojny światowej (w całości komunalnych zasobów mieszkaniowych budynki liczące powyżej 60-ciu lat stanowią około 85%, a powyżej 100 lat – 20%) – stopień dekapitalizacji całości tych zasobów można szacować na około 70%; największa ilość zdekapitalizowanych komunalnych zasobów mieszkaniowych koncentruje się w obszarze historycznego układu urbanistycznego miasta średniowiecznego;
- niewykorzystany potencjał terenów po byłych przedsiębiorstwach państwowych.¹

2.2. Uwarunkowania przyrodnicze i ochrony środowiska

Pod względem budowy geologicznej Mrągowo leży w zasięgu prekambryjskiej platformy wschodnioeuropejskiej, w jednostce tektonicznej zwanej wyniesieniem mazursko – suwalskim. Krystaliczne podłoże zalega na głębokości około 1 – 1,5 km. Nadścielone jest ono skałami osadowymi utworzonymi w dwóch erach: mezozoicznej i kenozoicznej. Warstwy przypowierzchniowe zbudowane są z osadów czwartorzędowych, których miąższość wynosi około 100 – 200 m. Z zasięgiem lądolodu w okresie ostatniego zlodowacenia związane są formy morfologiczne spotykane na obszarze miasta.

Ukształtowanie powierzchni i litologia Pojezierza Mrągowskiego, w obrębie którego położone jest miasto, są typowe dla obszarów polodowcowych, a cechą ich krajobrazu jest niespotykane nigdzie w kraju, na tak dużą skalę, skupienie dużych, naturalnych zbiorników wodnych. Drugim, obok jezior, charakterystycznym elementem krajobrazu tego terenu są rozległe, zwarte kompleksy leśne, które otaczają miasto.

Morfologia obszaru miasta jest dość zróżnicowana. Została ukształtowana przez lądolód zlodowacenia północnopolskiego – głównie w jego fazie pomorskiej, a zmodyfikowana przez holocénskie procesy denudacyjno – akumulacyjne. Dominującą jednostką jest wysoczyzna moreny dennej o falistej powierzchni, zbudowana głównie z gliny zwałowej oraz rynna polodowcowa zwana „mrągowską”. Miejscami występuje falisty, piaszczysty sandr. Miasto położone jest względnie na znacznych wysokościach (150 m n.p.m. w obszarach wysoczyzny, rynna o ok. 30 – 50 m niżej). Charakterystycznym elementem krajobrazu są strome skarpy nad

¹ Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Miasta Mrągowo (kwiecień 2013 r.)

jeziorami. Najwyższy punkt terenu miasta usytuowany jest na wysokości 177 m n.p.m., najniższy natomiast to 123 m n.p.m.

Na obszarze Mrągowa nie występują udokumentowane złoża kruszyw naturalnych. Lokalnie można spotkać kruszywa pospolite, jednak żadne złożo nie jest zarejestrowane.

Mrągowo charakteryzuje się dominacją mało urodzajnych gleb. Najczęściej występują gleby brunatne wytworzone z piasków, piasków gliniastych i glin na żwirach piaszczystych i piaskach, z domieszkami części pylastych. Gleby te są słabe i należą do 5, 6 i 7 kompleksu przydatności rolniczej (kompleks żytni dobry, słaby i najslabszy – V i VI klasa bonitacyjna). Gleby bardziej urodzajne, należące do 3 kompleksu przydatności rolniczej (kompleks pszenno-wadliwy) występują lokalnie głównie w południowo zachodniej i zachodniej części miasta. Są to gleby brunatne wytworzone na glinach. Gleby należące do 4 kompleksu przydatności rolniczej (kompleks żytni bardzo dobry) występują lokalnie na północ od Jeziora Sołtyskiego. Są to także gleby brunatne, ale wytworzone na pyłach. Lokalnie występujące gleby pochodzenia organicznego (torfowe i mułowo-torfowe) zaliczone do 2 i 3 kompleksu trwałych użytków zielonych zlokalizowane są na północ od jeziora Sutapie Małe, w rejonie stawów przy drodze do Polskiej Wsi oraz lokalnie w obniżeniach utworów czwartorzędowych. Czarne ziemie zdegradowane (2 kompleks trwałych użytków zielonych) występują na północ od jeziora Sutapie Małe. W obrębie zabudowy miejskiej gleby są najczęściej zdegradowane.

Mrągowo leży w zlewni rzeki Dajny. Głównym elementem sieci hydrograficznej miasta są jeziora. Największe z nich występują w rynnie mrągowskiej, w ciągu rzeki Dajny. Największym jeziorem zlokalizowanym w granicach miasta jest Czos (279,1 ha). Inne jeziora to: Sutapie Małe (17,7 ha), Jezioro Sołtyskie (9,2 ha), Jezioro Magistrackie (1,38 ha). Do granicy miasta przylegają jeziora: Juno, Piecuch i Jezioro Czarne. W północnej części miasta, przy drodze do Polskiej Wsi zlokalizowane są stawy. Przy niskich brzegach jezior oraz w lokalnych obniżeniach terenu znajdują się obszary podmokłe, na których woda pojawia się okresowo, w czasie wiosennych roztopów lub po wiosennych opadach.

Główny poziom wodonośny wód podziemnych Mrągowa pochodzi z trzeciorzędu (zbiornik paleogójsko – neogójski i kredowy). Północna część miasta leży w zasięgu Głównego Zbiornika Wód Podziemnych GZWP 205 Subzbiornik Warmia. Średnia głębokość ujęć wynosi 150 – 200 m. Ujęcia wody, wraz ze stacją uzdatniania wody, znajdują się nad Jezioro Sołtyskim.

Klimat Pojezierza Mazurskiego charakteryzuje się względnym kontynentalizmem, zaś Pojezierze Mrągowskie ma największe zachmurzenie, największe prędkości wiatru i, poza górami, należy do najzimniejszych rejonów Polski. Średnia roczna temperatura wynosi 6,6°C. Najwyższe średnie maksima występują zazwyczaj w lipcu, w którym średnia temperatura miesięczna to 17,4°C. Najzimniejszym miesiącem jest luty, ze średnią temperaturą -4,8°C. Obszar całych Mazur to strefa stałego ścierania się mas powietrza atlantyckiego i kontynentalnego. Wyniesienie Mrągowa nad poziom morza, duże nagromadzenie otwartych zbiorników wodnych, a także terenów podmokłych powoduje, że poszczególne pory roku występują tutaj z pewnym przesunięciem w stosunku do pozostałej części kraju. Wpływ wód powierzchniowych odznacza się także w wilgotności powietrza. Najniższe wartości wilgotności względnej występują w maju i czerwcu (73%, 74%), a najwyższe w listopadzie i grudniu (89%, 90%). Listopad i grudzień to także miesiące z największą liczbą mglistych dni (średnio 38 dni w roku). Najwięcej dni słonecznych przypada na maj i czerwiec oraz wrzesień, natomiast najmniej na listopad i grudzień. W ciągu roku notuje się około 110 dni z pełnym zachmurzeniem i około 160 dni z zachmurzeniem częściowym. Średnia roczna suma opadów wynosi 576 mm, minimum opadowe wypada w marcu (23 mm) a maksimum w lipcu (78 mm). Dominują wiatry z kierunku południowo – zachodniego i zachodniego. Zdecydowanie rzadziej wiatry wieją z kierunku północno wschodniego, a także z północnego i wschodniego. Długość okresu wegetacyjnego to około 209 dni.

Blisko 9% powierzchni miasta zajmują użytki leśne oraz grunty zadrzewione. Porastają one głównie tereny piaszczyste na sandrach, ozach i kemach, stąd przewaga siedlisk boru mieszanego świeżego, a w drzewostanie – dominacja sosny. W północno – zachodniej części miasta w lasach dominuje sosna z podrostami sosny i wierzby na obrzeżach. Na Półwyspie Czterech Wiatrów nad jeziorem Czos występuje bór mieszany z sosną i brzozą. Las przy drodze prowadzącej do Kętrzyna buduje dąb, buk i świerk. Skarpę jaru łączącego jezioro Czos i jezioro Czarne porasta las sosnowy, a nad brzegiem rzeki łączącej te dwa jeziora, a także miejscami nad brzegami innych wód powierzchniowych rośnie olcha.

Na terenach zurbanizowanych roślinność jest reprezentowana przez zieleń parkową z kilkudziesięcioletnim drzewostanem i dominacją gatunków liściastych (jesion, kasztan, brzoza, klon, wierzba). Wśród objętych prawną ochroną gatunków roślin wymienić należy: grzybień północny; grzybień biały, grązel.

Ostoją zwierząt w Mrągowie są przede wszystkim obszary leśne oraz jeziora i tereny do nich przyległe. Urozmaicony gatunkowo jest przede wszystkim świat ptaków. Występują tutaj różne gatunki kaczek, a także: gęsi, mewy, kormorany, perkozy, rybitwy, łabędzie nieme, bociany białe, czaple siwe, myszołowy, jastrzębie, krogulce, pustułki, rybołowy, sowy, dzięcioły, gile, dziwonie. Wśród płazów wskazać należy na żaby: jeziorkową, trawną, śmieszkę, ropuchę szarą. Większość wymienionych wyżej zwierząt objęta jest ochroną gatunkową.

Na terenie Mrągowa nie występują takie formy ochrony przyrody jak: parki narodowe, parki krajobrazowe, rezerваты. Zgodnie z rozporządzeniem nr 21 Wojewody Warmińsko-Mazurskiego z dnia 14.04.2003 r. w sprawie wprowadzenia obszarów chronionego krajobrazu na terenie województwa warmińsko - mazurskiego, część terenu miasta Mrągowo znalazła się w granicach Obszaru Chronionego Krajobrazu Jezior Legińsko - Mrągowskich. Niewielkie fragmenty wskazanego obszaru chronionego krajobrazu znajdują się w północnej i północno - zachodniej części miasta, w okolicy jeziora Juno oraz jeziora Piecuch. Na terenie obszaru obowiązują następujące zakazy:

- realizowania inwestycji zaliczanych do przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko;
- lokalizacji budownictwa letniskowego poza miejscami wyznaczonymi w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego;
- utrzymywania otwartych rowów i zbiorników ściekowych;
- dokonywania zmian stosunków wodnych, jeśli służą innym celom niż ochrona przyrody i zrównoważone wykorzystanie użytków rolnych i leśnych oraz gospodarki rybackiej;
- likwidowania małych zbiorników wodnych, starorzeczy, oraz obszarów wodnobłotnych;
- wylewania gnojowicy, z wyjątkiem nawożenia własnych gruntów rolnych;
- organizowania rajdów motorowych i samochodowych;
- umyślnego zabijania dziko żyjących zwierząt, niszczenia nor, legowisk zwierzęcych, tarlisk i złożonej ikry, ptasich gniazd oraz wybierania jaj,
- wypalania roślinności;

- wykonywania prac ziemnych, trwale zniekształcających rzeźbę terenu, z wyjątkiem obiektów związanych z zabezpieczeniem przeciwsztormowym lub przeciwpowodziowym.

Niedaleko południowej granicy miasta przebiega granica Obszaru Chronionego Krajobrazu Otuliny Mazurskiego Parku Krajobrazowego - Zachód.

W Mrągowie zlokalizowane są cztery pomniki przyrody, które podlegają szczególnej ochronie prawnej polegającej na zakazie niszczenia, uszkodzania, wycinania, zrywania części drzew, nacinania, umieszczania tablic, wchodzenia na drzewa, zmian stosunków wodnych mogących mieć wpływ na stan drzewa, wznecania ognia. Obowiązuje także zakaz wznoszenia, budowy lub rozbudowy obiektów budowlanych, urządzeń lub instalacji, a także prowadzenia prac ziemnych, zakaz zanieczyszczania terenu lub wód, zakaz wysypywania, zakopywania i wylewania odpadów, zakaz niszczenia roślinności w strefie 15 m od pnia i w zasięgu rzutu korony.

Teren miasta Mrągowo nie znajduje się w zasięgu formy ochrony przyrody, jaką są obszary NATURA 2000.

2.3. Uwarunkowania kulturowe

Miasto Mrągowo zlokalizowane zostało przy trakcie północ - południe na przesmyku między jeziorami i obszarami podmokłymi. Teren lokalizacji w sposób naturalny posiadał walory obronne, co spowodowało, że miasto nigdy nie miało murów obronnych, a było jedynie otoczone rowem wodnym z wałem ziemnym i 2 bramami - Szczycieńską i Kętrzyńską. Lokowane na prawie chełmskim, posiadało układ przestrzenny zbliżony do wydłużonego prostokąta z małym kwadratowym rynkiem z ratuszem pośrodku. Rynek, stanowiący główny ośrodek miasta, obudowany był domami podcieniowymi. Układ ulic szachownicowy, poprowadzony z północy na południe. Rozwój miasta następował wzdłuż traktu w postaci przedmieścia północnego (Kętrzyńskiego) i południowego (Szczycieńskiego). Przedmieście Kętrzyńskie związane było z istniejącym tu folwarkiem krzyżackim. Niestety nie zachował się układ przestrzenny tego założenia. Jedyńm jego śladem może być lokalizacja obecnego kościoła rzymsko – katolickiego. Zachowała się natomiast zabudowa ul. Królewieckiej. Zlokalizowano tu budynki użyteczności publicznej – starostwo i sąd. Równolegle do przedmieścia Kętrzyńskiego, rozwijało się przedmieście w kierunku południowym (ul.

Warszawskiej i Roosevelta). Zabudowa tego terenu ustabilizowała się w końcu wieku XIX do wys. okolic rozwidlenia dróg w kierunku Olsztyna i Szczytna. Tutaj też zlokalizowane były w większości obiekty przemysłowe. Dalszy rozwój terytorialny objął tereny najbliższej położone, natomiast w latach trzydziestych naszego wieku powstała zabudowa kolonijna (głównie jednorodzinna) na terenach bardziej odległych od zabudowy miejskiej. Najstarsza, średniowieczna, faza rozwojowa miasta czytelna jest między jeziorami: Czos, Małym Magistrackim i dawnym Dużym Magistrackim (obecnie zasypany). Tutaj też zachował się układ siatki ulic oraz średniowieczny układ parcelacyjny.

Mrągowo historycznie znajdowało się w obrębie jednego kręgu kulturowego, stąd w miarę jednorodny kształt sylwety miasta. Następstwem wielu klęsk żywiołowych (głównie pożarów), niszczących wojen oraz sąsiedztwa większych skupisk miejskich (Kętrzyn i Szczytno) są stosunkowo skromnie zachowane zabytki architektury. Zabytkowa zabudowa zgrupowana jest głównie w obrębie historycznego miasta średniowiecznego oraz wzdłuż dawnych ciągów komunikacyjnych. Wiele spośród tych budowli wpisanych zostało do rejestru zabytków. Ich stan zachowania można uznać za ogólnie dobry, chociaż znaczna ich część wymaga remontu i stałej opieki konserwatorskiej. Zdecydowana większość z nich to budynki murowane, często kamienice lub domy jednorodzinne o dwu lub czterospadowych dachach krytych dachówką. Budynki cenne kulturowo to nierzadko także budynki gospodarcze znajdujące się na tyłach domów, murowane z czerwonej cegły.

Wśród cennych kulturowo obiektów zlokalizowanych w Mrągowie, na uwagę zasługuje zespół koszar wojskowych. Nieistniejąca od 2002 roku jednostka wojskowa pozostawiła budynki koszar w dobrym stanie technicznym. W skład kompleksu koszarowego wchodziły dwie grupy obiektów, po obydwu stronach ulicy Wojska Polskiego oraz ulic sąsiednich. Niektóre budynki, takie jak np. budynek bloku szkolnego czy kasyno, zmieniły swój pierwotny wygląd wskutek pożarów jakie nawiedzały miasto. Oprócz budynków, także drzewostan i zieleń na terenie koszar jest zadbane i dobrze utrzymane.

Na terenie miasta znajdują się dwa parki miejskie objęte ochroną konserwatorską. Park Sikorskiego przy ulicy Brzozowej ma charakter parku krajobrazowego. W 1898 roku na jego terenie umieszczono wieżę widokową (Bismarka), która została wpisana do rejestru zabytków. Stan zachowania parku ocenia się na dostateczny. Drugi park, im. J. Słowackiego, zlokalizowany przy ul. Wolności, ma charakter parku leśnego.

Do rejestru zabytków w Mrągowie wpisane są także cmentarze, m in.: cmentarz ewangelicki położony w pobliżu parku przy ul. Brzozowej, cmentarz rzymsko - katolicki znajdujący się po drugiej stronie ulicy Brzozowej, cmentarz ewangelicko - augsburski przy ulicy Zwycięstwa.

Walory historyczne posiada także układ siatki dróg w centrum starego miasta lokacyjnego. Podstawowy układ dróg tworzy trakt biegnący z południa na północ. Układ ten powstał już w średniowieczu i wytyczały go bramy Szczycieńska i Kętrzyńska. Znaczna większość dróg powstała jednak w XIX i XX wieku. Część obecnie istniejącego układu drogowego pokrywa się z historycznym. Główne drogi historyczne to trakt północ - południe, który wytyczają ulice: Wolności, Wojska Polskiego, Królewiecka i Warszawska. Drogi biegnące ze wschodu na zachód to przedłużenia ulic Giżyckiej i gen. Okulickiego. Pozostałe drogi historyczne to ulice: Młodkowskiego, Widok, Harcerska, Polna, Młynowa, Wiejska, Wileńska, Laskowa, Kolejowa, Piaskowa i Sienkiewicza.

W Mrągowie już na początku XIX wieku istniała wąskotorowa linia kolejowa, a od 1897 roku wybudowano linię trakcyjną szerokotorową, która łączyła Mrągowo z leżącym w sąsiedztwie Kętrzynem oraz później - z Biskupcem.

Do zabytków techniki zlokalizowanych w Mrągowie zaliczyć można dawną Gazownię Miejską. Wybudowano ją w okresie rozwoju infrastruktury komunalnej Prus Wschodnich. W gazowni wytwarzany był gaz świetlny stanowiący główny przedmiot zbytu. Gazem tym zasilane były wodociągi i kanalizacja. W roku 1975 podjęto decyzję o likwidacji zakładu gazowniczego. Doprowadzono w jego miejsce gaz ziemny. Zespół budynków po byłej gazowni utrzymał układ przestrzenno - architektoniczny nadany mu na początku XX wieku. Zachowano bryły i elewacje budynków, co jest istotne dla kształtu krajobrazu kulturowego miasta. Zabudowa zespołu dawnej Gazowni Miejskiej, składająca się z 6 obiektów wraz z otoczeniem, zostały wpisane do rejestru zabytków.

W Mrągowie znajduje się łącznie kilkadziesiąt zabytków wpisanych do rejestru:

LOKALNY PROGRAM REWITALIZACJI MIASTA MRĄGOWO

**Tabela 1. Wykaz zabytków wpisanych do rejestru zlokalizowanych na terenie miasta
Mrągowo**

Wyszczególnienie	Czas powstania	Numer rejestru	Data wpisu do rejestru
Założenie urbanistyczne starego miasta	XV-XVII/XIX w.	581	20.09.1960 r.
Kościół par. p.w. św. Wojciecha, ul. Królewiecka 32	1892 – 1896 r.	1659	01.02.1991 r.
Plebania, ul. Królewiecka 32	koniec XIX wieku	1661	01.02.1991 r.
Kościół ewangelicko augsburski, ul. Kościelna 2	1734 r.	896	06.08.1968 r.
Synagoga, obecnie cerkiew prawosławna p.w. Przemienienia Pańskiego, ul. Roosevelta 3	1895-1896 r.	1567	14.03.1996 r.
Cmentarz ewangelicko – augsburski, ul. Brzozowa	-	3639	05.03.1986 r.
Cmentarz ewangelicko – augsburski, ul. Brzozowa	-	3640	05.03.1986 r.
Cmentarz ewangelicko – augsburski przy drodze leśnej do jeziora Czarne	-	3636	10.03.1986 r.
Ratusz, ul. Ratuszowa 5	1824 r., 1908 r.	897	06.08.1968 r.
Wieża widokowa w parku	1898 r.	1665	02.10.1990 r.
Szkoła ul. Bohaterów Warszawy 4	1900 r.	A-2249	11.04.2006 r.
Dom, pl. Kajki 6	początek XX w.	1677	30.10.1991 r.
Dom, ul. Kościuszki 2	1908 r.	4239	10.11.1992 r.
Dom, ul. Królewiecka 1	II połowa XIX w.	1370	20.02.1992 r.
Dom, ul. Królewiecka 4	połowa XIX w.	4306	15.11.1993 r.
Dom ul. Królewiecka 7	II połowa XIX w.	1667	01.02.1991 r.
Dom, ul. Królewiecka 16	II połowa XIX w.	1668	01.02.1991 r.
Dom, ul. Królewiecka 18	II połowa XIX w.	1669	01.02.1991 r.
Dom, ul. Królewiecka 23	1912 r.	1670	01.02.1991 r.
Dom, ul. Królewiecka 25	1909 r.	1671	01.02.1991 r.
Dom, ul. Królewiecka 26	II połowa XIX w.	1672	01.02.1991 r.
Kamienica, ul. Królewiecka 41	1910 r.	A-2230	08.03.2006 r.
Dom, ul. Królewiecka 49	1902 r.	1674	01.02.1991 r.
Sąd rejonowy, ul. Królewiecka 55	1989 r.	A-4514	23.10.2008 r.

LOKALNY PROGRAM REWITALIZACJI MIASTA MRĄGOWO

Wyszczególnienie	Czas powstania	Numer rejestru	Data wpisu do rejestru
Starostwo, ul. Królewiecka 60a	1912 – 1913 r.	A-4513	23.10.2008 r.
Dom, ul. Mrongowiusza 29a	1906 – 1907 r.	1679	03.12.1993 r.
Dom, ul. Na Ostrowiu 6	Po 1930 r.	4146	12.08.1990 r.
Dom, ul. Ratuszowa 7	II poł. XIX w.	4214	11.05.1992 r.
Dom, ul. Ratuszowa 9	poł. XIX w., I poł. XX w.	4327	26.08.1994 r.
Dom, ul. Roosevelta 7	poł XIX w., 1912 r.	4276	25.08.1993 r.
Dom, ul. Roosevelta 20	1918 r.	1683	01.02.1991 r.
Dom, ul. Warszawska 4	II poł. XIX w.	1687	01.02.1991 r.
Dom, ul. Warszawska 8	1920 r.	1688	01.02.1991 r.
Dom, ul. Warszawska 10	1915 r.	1690	01.02.1991 r.
Dom, ul. Warszawska 13	poł. XIX w., 1920 r.	4319	01.03.1994 r.
Dom, ul. Warszawska 22	1880 r., 1932 r.	4298	02.11.1993 r.
Budynek szkoły pielęgniarek, obecnie biura, ul. Warszawska 53	pocz. XX w.	A-2285	18.09.2006 r.
Zespół koszar piechoty (26 budynków przy ul. Wojska Polskiego)	koniec XIX w.	A-4372	27.11.2006 r.
Dom, ul. Żeromskiego 3	koniec XIX w.	1697	01.02.1991 r.
Dom, ul. Żeromskiego 7	początek XX w.	1698	01.02.1991 r.
Zespół Gazowni Miejskiej (budynek produkcyjny, odsierczalnia, kuźnia, budynek administracyjno – mieszkalny, budynek gospodarczy, portiernia), ul. Wolności 4	1905 – 1930 r.	A-2210	13.12.2005 r.
Spichlerz, ul. Roosevelta 1	XIX w.	898	06.08.1968 r.
Młyn, ul. Roosevelta 23	koniec XIX w.	1666	30.10.1991 r.

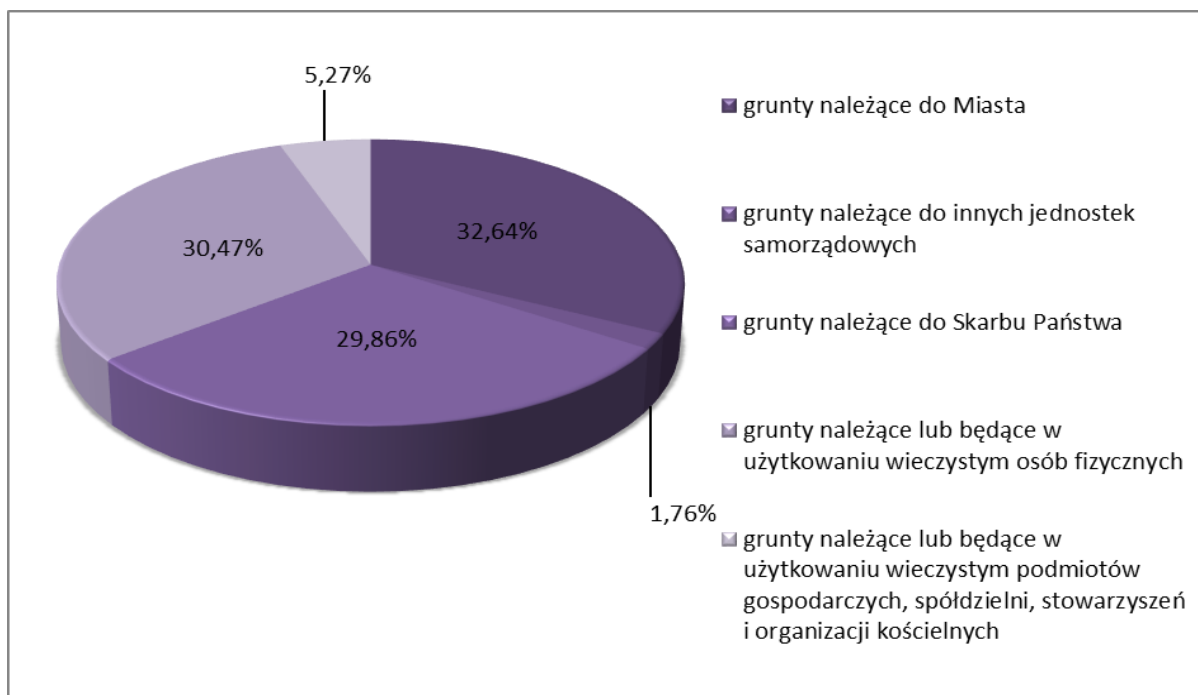
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Narodowego Instytutu Dziedzictwa Narodowego

2.4. Własność gruntów/struktura ich zagospodarowania

Wszystkie grunty w granicach administracyjnych miasta Mrągowo zajmują łączną powierzchnię 1 481 ha. Największa część - 483 ha - jest własnością miasta. Nieco mniej, bo 451 ha to grunty należące do osób fizycznych bądź będące w użytkowaniu wieczystymi przez takie osoby. Skarb Państwa jest właścicielem 442 ha gruntów na terenie Mrągowo. Grunty

należące lub będące w użytkowaniu wieczystym podmiotów gospodarczych, spółdzielni, stowarzyszeń i organizacji kościelnych zajmują łączną powierzchnię 78 ha, natomiast grunty należące do innych jednostek samorządowych - 26 ha. Strukturę własnościową gruntów w Mrągowie według stanu z 2014 roku prezentuje Rysunek 2.

Rysunek 2. Struktura własności gruntów w Mrągowie

Źródło: Opracowanie własne na podstawie Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego Miasta Mrągowo

W strukturze zagospodarowania gruntów w Mrągowie dominują grunty pod wodami powierzchniowymi płynącymi, które stanowią 20,46% ogólnej powierzchni miasta. Znaczącym udziałem charakteryzują się także grunty orne (13,44%), grunty zabudowane i zurbanizowane - tereny mieszkaniowe (11,61%). Nieco poniżej 10% udziałem odznaczają się lasy, tereny inne zabudowane, tereny zurbanizowane niezabudowane oraz tereny komunikacyjne – drogi.

Tabela 2. Struktura zagospodarowania gruntów w Mrągowie

Wyszczególnienie	Powierzchnia w ha	Udział %
Użytki rolne - grunty orne	199	13,44
Użytki rolne - łąki trwałe	17	1,48

LOKALNY PROGRAM REWITALIZACJI MIASTA MRĄGOWO

Wyszczególnienie	Powierzchnia w ha	Udział %
Użytki rolne - pastwiska trwałe	92	6,21
Użytki rolne - grunty rolne zabudowane	8	0,54
Użytki rolne - grunty pod stawami	7	0,47
Użytki rolne - grunty pod rowami	2	0,14
Grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione - lasy	124	8,37
Grunty leśne oraz zadrzewione i zakrzewione - grunty zadrzewione i zakrzewione	17	1,15
Grunty pod wodami powierzchniowymi płynącymi	303	20,46
Grunty pod wodami powierzchniowymi stojącymi	13	0,88
Grunty zabudowane i zurbanizowane - tereny mieszkaniowe	172	11,61
Grunty zabudowane i zurbanizowane - tereny przemysłowe	87	5,87
Grunty zabudowane i zurbanizowane - tereny inne zabudowane	122	8,24
Grunty zabudowane i zurbanizowane - tereny zurbanizowane niezabudowane	120	8,10
Grunty zabudowane i zurbanizowane - tereny rekreacji i wypoczynku	30	2,03
Grunty zabudowane i zurbanizowane - tereny komunikacyjne - drogi	127	8,57
Grunty zabudowane i zurbanizowane - tereny komunikacyjne - kolejowe	15	1,01
Grunty zabudowane i zurbanizowane - tereny komunikacyjne - inne	1	0,07
Nieużytki	23	1,55
Tereny różne	2	0,14

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego

2.5. Infrastruktura techniczna

Mrągowo przecinają drogi krajowe: nr 16 (Grudziądz - Ostróda - Olsztyn - Mrągowo - Ełk - Augustów - Ogrodniki) oraz nr 59 (Giżycko - Rozogi). Przez miasto przebiegają także drogi wojewódzkie: nr 600 (Mrągowo - Szczytno) i 591 (Mrągowo - Kętrzyn - Barciany). Miasto posiada obwodnicę w ciągu drogi krajowej nr 59. Oprócz funkcji transportowych, wymienione drogi pełnią także funkcje turystyczne, prowadząc do najczęściej odwiedzanej atrakcji turystycznej regionu - Wielkich Jezior Mazurskich. Przez miasto odbywa się tzw. mały ruch tranzytowy, którego celem najczęściej są okoliczne miasta (Ruciane - Nida, Pisz, Giżycko,

Kętrzyn). Północno - zachodnia obwodnica Mrągowa usprawnia ruch, umożliwia skrócenie czasu podróży, a także wpływa na poprawę bezpieczeństwa ruchu i polepszenie warunków życia w mieście poprzez wyprowadzenie w dużym stopniu ruchu kołowego poza obszary zamieszkałe. Poza drogą główną na obwodnicę składają się skrzyżowania z innymi drogami publicznymi, dwie estakady, wiadukt, kładka dla pieszych. W celu prawidłowego funkcjonowania obwodnicy wybudowane zostały także drogi dojazdowe oraz zjazdy, przebudowane zostały odcinki istniejących dróg publicznych. Wzdłuż drogi, w sąsiedztwie terenów zabudowanych ustawione zostały ekrany akustyczne. Obecnie trwają prace przygotowawcze do budowy południowej obwodnicy Mrągowa w ciągu drogi krajowej nr 16 i 59. Realizacja inwestycji spowoduje odciążenie oraz poprawę bezpieczeństwa ruchu drogowego w centrum miasta.

Podstawowy układ drogowy w mieście tworzą drogi publiczne powiatowe i gminne. Drogi powiatowe: nr 1509N (ul. Harcerska, Młodkowskiego, Młynowa), nr 1747N (ul. Tymniki). Pozostałe drogi są drogami gminnymi. Większość dróg charakteryzuje się dość niskimi parametrami technicznymi (szerokość jezdni tylko na drodze nr 16 na odcinku Olsztyn - Mrągowo wynosi 7 m, pozostałe jezdnie mają mniejszą szerokość).

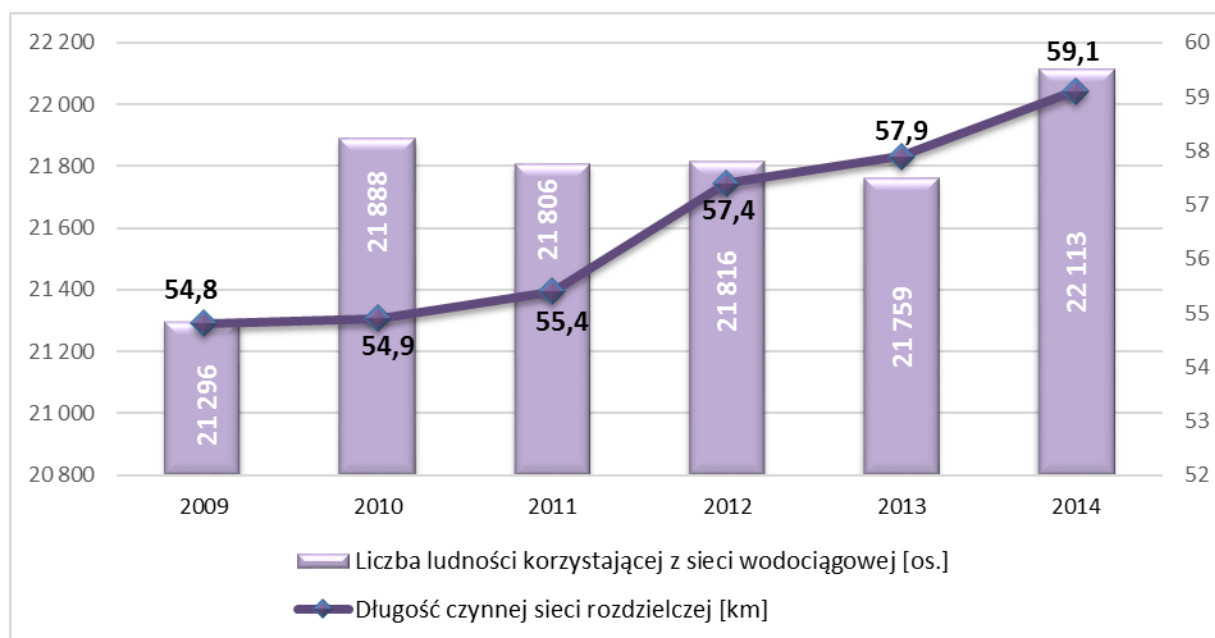
Przez Mrągowo obecnie nie przejeżdżają pociągi osobowe. W stanie istniejącym i planach PKP znaczenie węzła kolejowego Mrągowo i linii Czerwonka - Orzysz jest marginalne. Komunikacja autobusowa, opiera się na usługach PKS Grupa Mobilis oraz na sieci połączeń małych busów, bardzo popularnej wśród mieszkańców. Dworzec autobusowy usytuowany jest przy ul. Kolejowej, w sąsiedztwie dworca kolejowego.

Na terenie miasta zapotrzebowanie na wodę, w celu zaspokojenia potrzeb bytowo-gospodarczych ludności, usług dla miasta oraz rekreacji, realizowane jest z ujęcia wody „Sołtysko” eksploatowanego od 1965 r. położonego na terenie miasta Mrągowo, w niecce pomiędzy ulicą Mrongowiusza i Górną Sołtyską, w pobliżu Jeziora Sołtyskiego. Pobór wody odbywa się z trzecio- i czwartorzędowej warstwy wodonośnej za pomocą 6 studni głębinowych, z których najstarsza ma 48 lat, a najmłodsza 2 lata. Zgodnie z pozwoleniem wodno-prawnym na pobór wód dla ujęcia „Sołtysko” ważnym do stycznia 2031 r. maksymalny pobór wody wynosi 425 m³/h, zaś średni dobowy 7200 m³/dobę. Ujęcie stanowi zespół obiektów technologicznych, tj.: studnie głębinowe, stacje uzdatniania wody z filtrami pospiesznymi, stacje pomp II stopnia, zbiorniki wody uzdatnionej (2 szt. o pojemności 1500 m³ każdy) oraz inne obiekty towarzyszące w tym: zbiornik o pojemności 400 m³ zlokalizowany

w parku Sikorskiego który, ze względu na swoje usytuowanie na wzgórzu, pełni funkcję równoważenia ciśnienia w wodociągu. Na terenie miasta prowadzony jest stały monitoring jakości wody pitnej, na który składa się ciągła kontrola jakości pod względem fizykochemicznym i organoleptycznym oraz bakteriologicznym. Parametry wody nie przekraczają dopuszczalnych norm określonych w Rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 13.11.2015 r. w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia (Dz.U.2015 poz.1989).

Według stanu na 2014 rok, łączna długość czynnej sieci wodociągowej (bez przyłączy) w Mrągowie wynosi 59,1 km. Z sieci korzysta 22 113 osób. Na przestrzeni lat 2009 - 2014 rokrocznie wzrastała liczba podłączeń prowadzących do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania. W 2014 roku łączna ich liczba wyniosła 2 029, co stanowi ok. 99,8% wszystkich nieruchomości. W celu zapewnienia prawidłowej dostawy wody pod względem ilości i ciśnienia w przypadku awarii, sieć wodociągowa uzbrojona jest w ok. 215 zasuw (Ø80-350mm). Ponadto na sieci zainstalowanych jest 358 p.poż. (Ø80) oraz 3 hydranty wysokowydajne (Ø150). Dane na temat sieci wodociągowej w Mrągowie prezentuje Rysunek 3. oraz Tabela 3.

Rysunek 3. Sieć wodociągowa w Mrągowie wraz z liczbą użytkowników

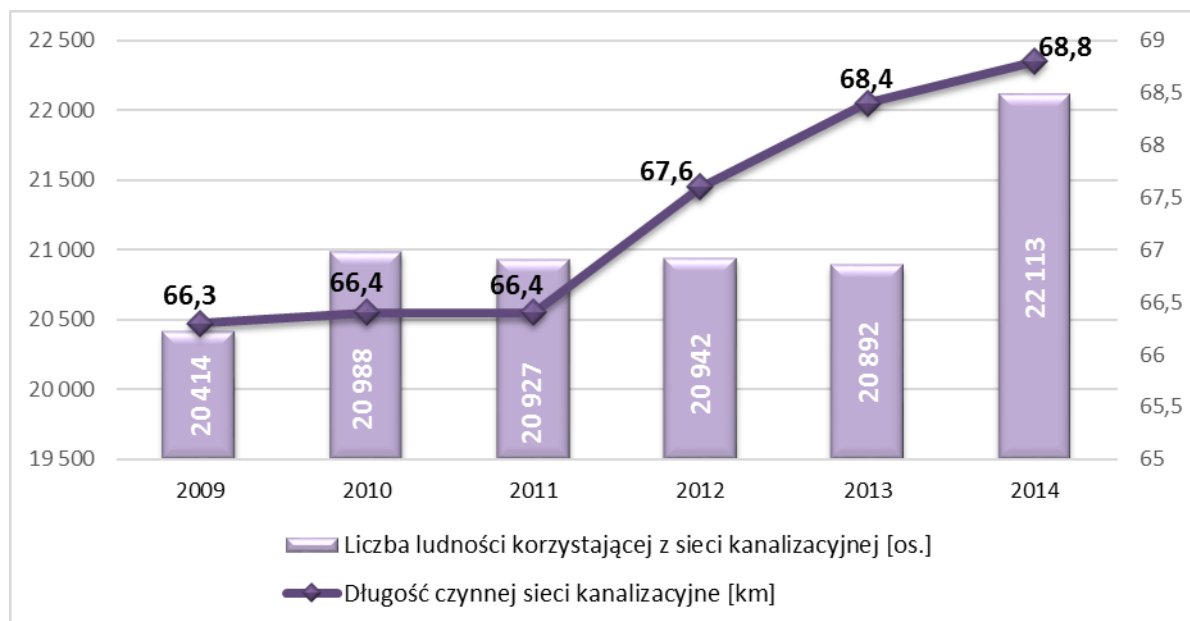
Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego

Na terenie miasta funkcjonuje zorganizowana gospodarka ściekowa. Odbiór oraz odprowadzanie ścieków odbywa się w oparciu o układ przyłączy oraz rurowodów sanitarnych

włączonych do głównego kolektora sanitarnego, przebiegającego w kierunku z południa na północ. Z uwagi na pagórkowaty charakter terenu, na którym położone jest miasto, w systemie kanalizacji sanitarnej pracuje 17 lokalnych przepompowni ścieków oraz jedna główna. Przepompownie te gwarantują dopływ ścieków do oczyszczalni z terenów, których ukształtowanie uniemożliwia grawitacyjny spływ. Oczyszczalnia ścieków odbiera ścieki dopływające z terenu miasta Mrągowo dwoma kolektorami tłocznymi $\varnothing$ 400 mm (w tym jeden kolektor pełni funkcję rezerwową). W dopływających ściekach udział ścieków przemysłowych wynosi ok. 6%. Oczyszczalnia została wybudowana w 1995 r. w odległości 4,5 km na północ od miasta Mrągowo i około 1 km w kierunku południowo-zachodnim od miejscowości Polska Wieś, na terenach należących do gminy Mrągowo. W roku 2014 została zakończona realizacja II etapu modernizacji oczyszczalni ścieków, projekt współfinansowany przez Unię Europejską ze środków Funduszu Spójności w ramach Programu Operacyjnego Infrastruktura i Środowisko. Oczyszczalnia jest obiektem oczyszczającym ścieki w technologii tlenowo-beztlenowej z możliwością chemicznego strącania fosforu. Średnia przepustowość obiektu sięga 4 500 m³/d (maksymalna 6 000 m³/d), natomiast obecnie oczyszcza się ok. 3 200 m³ ścieków w ciągu doby. Oczyszczalnia osiąga dobre parametry w zakresie redukcji zanieczyszczeń organicznych, azotu i fosforu na drodze biologicznej (technologia tlenowo-beztlenowa), strącanie chemiczne jest stosowane sporadycznie. Tym samym spełnia warunki pozwolenia wodno-prawnego w zakresie jakości ścieków oczyszczonych, a także wymagania prawa polskiego i Unii Europejskiej. Ze względu na wysoką energochłonność obiektów oczyszczalni ścieków w 2014 r. została oddana do użytku elektrownia fotowoltaiczna. Zainstalowana moc ma zaspokajać ok. 60% potrzeb energetycznych obiektu. Z sieci kanalizacyjnej, według stanu na rok 2014, w Mrągowie korzysta 22 113 użytkowników, co stanowi 99,9% ogólnej liczby mieszkańców miasta. Łączna długość sieci to 68,8 km. Na przestrzeni lat 2009 - 2014 rocznie zwiększała się liczba przyłączy prowadzących do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania. Z 1 948 szt. w 2009 roku zwiększyła się do 2 027 szt. w 2014 roku. Dane na temat sieci kanalizacyjnej w Mrągowie prezentuje Rysunek 4 oraz Tabela 3.

LOKALNY PROGRAM REWITALIZACJI MIASTA MRĄGOWO

Rysunek 4. Sieć kanalizacyjna w Mrągowie wraz z liczbą użytkowników

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego

Tabela 3. Sieć wodociągowa i kanalizacyjna w Mrągowie

Wyszczególnienie	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Sieć wodociągowa						
Długość czynnej sieci rozdzielczej [km]	54,8	54,9	55,4	57,4	57,9	59,1
Ludność korzystająca z sieci wodociągowej [osoba]	21296	21888	21806	21816	21759	22113
Połączenia prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania [szt.]	1954	1967	1986	1998	2010	2029
Woda dostarczona gospodarstwom domowym [dam3]	683,4	672,0	657,7	682,0	653,0	823,1
Korzystający z instalacji w % ogółu ludności	98,0	98,0	98,0	98,0	98,1	99,9
Sieć kanalizacyjna						
Długość czynnej sieci kanalizacyjnej [km]	66,3	66,4	66,4	67,6	68,4	68,8
Ludność korzystająca z sieci kanalizacyjnej [osoba]	20414	20988	20927	20942	20892	22113
Połączenia prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania [szt.]	1948	1963	1984	1996	2008	2027
Ścieki odprowadzone [dam3]	920,8	987	1008	908	987	1026
Korzystający z instalacji w % ogółu ludności	93,9	94,0	94,1	94,1	94,2	99,9

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego

Inwestycje w zakresie gospodarki wodno-kanalizacyjnej oparte są o wieloletni plan rozwoju i modernizacji urządzeń wodociągowych i urządzeń kanalizacyjnych Zakładu Wodociągów i Kanalizacji Sp. z o.o. w Mrągowie na lata 2014-2018. Najbardziej istotne przedsięwzięcia zawarte w opracowaniu obejmują:

- Modernizację stacji uzdatnia wody etap II,
- Przebudowę i wymianę urządzeń technologicznych głównej przepompowni ścieków,
- Przebudowę i wymianę starych sieci kanalizacyjnych i wodociągowych realizowaną w ramach planowanej przez miasto Mrągowo modernizacji i przebudowy ulic miejskich,
- Modernizację nieczynnej obecnie drugiej nitki żeliwnego rurociągu tłocznego z przepompowni PG do oczyszczalni ścieków,
- Budowę sieci kanalizacyjnej oraz sieci wodociągowej na terenach miejskich bez istniejącej infrastruktury.

Na terenie miasta istnieje kanalizacja deszczowa, która obejmuje: 46 494 mb rurociągów, 1 przepompownię, 1 490 studni kanalizacyjnych, 17 szt. separatorów wraz z osadnikami, 2 osadniki komorowe, 3 piaskowniki oraz układ rowów otwartych. Głównymi odbiornikami są jeziora: Juno, Czos, Jezioro Magistrackie. W nielicznych przypadkach wody opadowe oraz roztopowe odprowadzane są do gruntu oraz zbiorników bezodpływowych (stawy).

Mrągowo jest zgazyfikowane w około 90%. Zachodnią częścią miasta przebiega gazociąg przesyłowy wysokoprężny, gdzie gaz jest redukowany za pomocą stacji pomiarowo - redukcyjnej I stopnia do średniego ciśnienia, a następnie za pomocą dwóch stacji pomiarowo - redukcyjnych II stopnia redukowany jest do niskiego ciśnienia. Według danych Głównego Urzędu Statystycznego w 2014 roku w Mrągowie z sieci gazowej korzystało 85,25% ogólnej liczby mieszkańców miasta. Dane na temat sieci gazowej w Mrągowie prezentuje tabela 4.

Tabela 4. Sieć gazowa w Mrągowie

Wyszczególnienie	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Długość czynnej sieci ogółem [m]	57 606	57 829	58 011	58 526	58 567	60 447
Długość czynnej sieci przesyłowej [m]	2 444	2 444	2 444	2 444	2 444	2 444
Długość czynnej sieci rozdzielczej [m]	55 162	55 385	55 567	56 082	56 123	58 003

LOKALNY PROGRAM REWITALIZACJI MIASTA MRĄGOWO

Wyszczególnienie	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Czynne przyłącza do budynków mieszkalnych i niemieszkalnych [szt.]	2 028	2 444	2 061	2 067	2 074	2 135
Odbiorcy gazu [gosp.]	6 317	6 257	6 260	6 296	6 176	6 273
Odbiorcy gazu ogrzewający mieszkania gazem [gosp.]	1 484	1 268	1 248	1 559	1 561	2 023
Odbiorcy gazu w miastach [gosp.]	6 317	6 257	6 260	6 296	6 176	6 273
Zużycie gazu [tys. m ³]	1 990,20	2 119,50	1 956,30	2 693,10	2 577,20	2 438,7
Zużycie gazu na ogrzewanie mieszkań [tys. m ³]	1 949,30	2 103,40	1 872,00	1 841,40	1 774,20	1 681,0
Liczba ludności korzystającej z sieci gazowej [os.]	19 173	19 592	19 261	19 181	19 054	18 870

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego

Gospodarka ciepła miasta opiera się na Kotłowni Rejonowej o mocy 40,7 MW. W kotłowni znajdują się trzy kotły WR – 10 i jeden kocioł WR – 5. Zimą pracują kotły WR – 10 i w pełni zaspakajają potrzeby miasta na energię ciepłą do celów centralnego ogrzewania i ciepłej wody. Moc zamówiona przez odbiorców na 31.12.2015 wynosiła 25,64 MW. Latem pracuje kocioł WR – 5 ze średnią mocą ok. 2,0 MW. Ciepło przygotowywane jest przy wykorzystaniu paliwa stałego (miał węglowy). Rozprowadzenie ciepła do odbiorców odbywa się za pomocą sieci kanałowej, sieci preizolowanych oraz sieci napowietrznej o łącznej długości 24,2 km. Sieci ciepłe na terenie miasta Mrągowo w 90% są to sieci preizolowane. Sieci ciepłe dostarczają ciepło za pomocą 174 węzłów cieplnych. Do niedawna na terenie Mrągowo działało wiele kotłowni lokalnych, które charakteryzowały się niską sprawnością, przy dużej emisji szkodliwych związków do atmosfery. Powodowało to powstawanie w okresie grzewczym uciążliwego zjawiska smogu w centralnej części miasta. W latach 1997-2002 zostały zlikwidowane wszystkie (31 szt.) kotłownie lokalne należące do MEC Mrągowo. Kotłownie te zostały zastąpione przez węzły ciepłe, a ich odbiorcy przyłączeni do sieci miejskiej. Pojedyncze niepołączone budynki pozostały, a ich odbiorcy w większości korzystają z indywidualnych źródeł ciepła, w których ciepło powstaje w wyniku spalania gazu, oleju opałowego, węgla i drewna. Po roku 2002 MEC Mrągowo sukcesywnie podłącza nowo budowane budynki oraz budynki z nienależącymi do MEC Mrągowo kotłowniami lokalnymi do sieci ciepłej. Odbiorcy ciepła sukcesywnie termomodernizują swoje budynki, a MEC Mrągowo modernizuje sieć ciepłą i źródło ciepła. Działania te przyniosły efekt w postaci mniejszego zużycia węgla przez MEC Mrągowo, które w latach 1995-1996 spalało ok. 20 000

Mg węgla/rok, a w latach 2014-2015 ok. 10 700 Mg węgla/rok. Emisja zanieczyszczeń do atmosfery zmniejszyła się prawie dwukrotnie, przy jednoczesnym wzroście liczby odbiorców podłączonych do sieci ciepłej. Poprawiła się jakość powietrza w mieście.

Miasto posiadało wysypisko odpadów komunalnych na terenie gminy wiejskiej Mrągowo w miejscowości Polska Wieś. Wysypisko to zostało zrekultywowane w 2015 roku. Obok byłego składowiska została wybudowana Stacja Przeladunkowa Odpadów Komunalnych wraz z Punktem Selektywnej Zbiórki Odpadów Komunalnych. Instalacje te wchodzi w skład Regionalnej Instalacji Przetwarzania Odpadów i w pełni zaspakajają potrzeby miasta Mrągowo i okolicznych gmin.

Sieć energetyczna SN 15kV obsługująca miasto Mrągowo wyprowadzona jest z jednego Głównego Punktu Zasilania 110/15 kV „GPZ Mrągowo” zlokalizowanego poza granicami miasta w rejonie wsi Młynowo. Punkt ten zasilany jest przelotowo liniami WN 110 kV Biskupiec - Mrągowo - Kętrzyn. Wyprowadzona jest z niego linia odgałęźna WN 110 kV - kierunek Mikołajki. Wszystkie wskazane linie przebiegają poza granicami miasta. Istniejąca sieć SN 15 kV zasilająca stacje transformatorowe 15/0,4 kV wykonana jest jako kablowa (w zwartej zabudowie miejskiej) i napowietrzna (występująca głównie na obrzeżach miasta oraz w rejonie jeziora Czos). Na północy i południu miasta przebiegają także linie SN 15 kV obsługujące tereny przyległych gmin.

II.3. Sfera gospodarcza

3.1. Struktura działalności gospodarczej na terenie Mrągowa

Jak wynika z danych Głównego Urzędu Statystycznego, na koniec 2015 roku w Mrągowie działało 2 418 podmiotów gospodarczych. Liczba przedsiębiorstw na przestrzeni ostatnich kilku lat utrzymuje się na podobnym poziomie. Około 95% z nich działa w sektorze prywatnym. Sektor publiczny w 2015 roku reprezentowany był przez 110 podmiotów, z których 58 działało w formie państwowych samorządowych jednostek budżetowych, natomiast 5 w formie spółek handlowych. W sektorze prywatnym dominują osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą. Udział takiej formy działalności w ogólnej liczbie podmiotów funkcjonujących w sektorze prywatnym wyniósł w 2015 roku 73,8%. Spółki handlowe to dużo mniej popularna forma prowadzenia działalności gospodarczej w Mrągowie.

Jej udział w ogólnej liczbie przedsiębiorstw sektora prywatnego to około 6,6%. W Mrągowie w 2015 roku działało 71 stowarzyszeń i organizacji pożytku publicznego oraz 5 fundacji. Zauważyć należy, iż liczba stowarzyszeń i organizacji społecznych z roku na rok systematycznie wzrasta, co jest zjawiskiem bardzo korzystnym, które świadczyć może o rosnącej aktywności i świadomości mrągowskiego społeczeństwa. Dane na temat liczby podmiotów gospodarki narodowej zarejestrowanych na terenie Mrągowa według sektorów własnościowych w latach 2009 - 2015 prezentuje Tabela 5.

Tabela 5. Podmioty gospodarki narodowej zarejestrowane wg sektorów własnościowych

Wyszczególnienie	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Podmioty gospodarki narodowej ogółem	2 461	2 525	2 455	2 479	2 460	2 450	2 418
Sektor publiczny							
Ogółem	111	113	113	110	113	111	110
Państwowe i samorządowe jednostki prawa budżetowego	60	59	58	56	59	58	58
Spółki handlowe	4	4	4	4	5	5	5
Sektor prywatny							
Ogółem	2 350	2 412	2 342	2 369	2 347	2 339	2 294
Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą	1 844	1 883	1 809	1 818	1 780	1 749	1 693
Spółki handlowe	119	124	130	135	144	149	152
Spółki handlowe z udziałem kapitału zagranicznego	35	33	35	33	33	34	33
Spółdzielnie	10	10	9	9	10	12	12
Fundacje	2	2	1	1	1	1	5
Stowarzyszenia i organizacje społeczne	46	54	55	57	64	65	71

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego

Najszybciej rozwijającymi się sekcjami gospodarczymi w Mrągowie są sekcje R (działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją) oraz N (działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca). Liczba podmiotów zajmujących się działalnością w ramach tych sekcji wzrosła na przestrzeni lat 2009 - 2015 odpowiednio o 37,5% oraz o około 25,5%. Drugimi pod względem dynamiki rozwoju są sekcje S i T (podstawowa działalność usługowa oraz gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby) - wzrost liczby podmiotów o ponad 12,8%. Sekcje L (działalność związana z obsługą rynku nieruchomości), Q (opieka zdrowotna i pomoc społeczna) oraz P (edukacja)

charakteryzują się wzrostem liczby podmiotów w analogicznym okresie o około 9%. Około 6% wzrost liczby zarejestrowanych przedsiębiorstw zanotowano w sekcji M (działalność profesjonalna, naukowa i techniczna). Największy spadek liczby działających podmiotów gospodarczych na przestrzeni lat 2009 - 2015 zanotowano w sekcji H (transport i gospodarka magazynowa) – 17,2%, sekcji A (rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo) – 20% oraz sekcji K (działalność finansowa i ubezpieczeniowa) – 14,7%. Zmniejszająca się liczba przedsiębiorstw charakterystyczna jest także dla sekcji F (budownictwo), C (przetwórstwo przemysłowe) oraz G (handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle). Spadek liczby podmiotów działających w tych sekcjach w 2015 w stosunku do roku 2009 wyniósł odpowiednio 7,4%, 7,7% oraz 9,4%. Dane na temat liczby podmiotów zarejestrowanych w Mrągowie według sekcji PKD w latach 2009 - 2014 prezentuje Tabela 6.

Tabela 6. Liczba podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w Mrągowie według sekcji PKD w latach 2009 - 2015

Wyszczególnienie	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Sekcja A - rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	30	32	34	31	31	25	24
Sekcja B - górnictwo i wydobywanie	1	2	1	1	1	1	1
Sekcja C - przetwórstwo przemysłowe	181	192	179	185	167	170	167
Sekcja D - wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych	7	7	10	9	8	9	9
Sekcja E – dostawy wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	7	7	7	6	7	7	8
Sekcja F – budownictwo	283	295	285	284	275	257	262
Sekcja G – handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle	669	679	638	649	631	633	606
Sekcja H – transport i gospodarka magazynowa	174	166	154	156	149	145	144
Sekcja I – działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	108	103	111	106	106	107	108
Sekcja J – informacja i komunikacja	33	33	34	34	33	30	35
Sekcja K – działalność finansowa i ubezpieczeniowa	75	74	75	75	74	70	64
Sekcja L – działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	235	246	249	251	256	256	256

LOKALNY PROGRAM REWITALIZACJI MIASTA MRĄGOWO

Wyszczególnienie	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Sekcja M – działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	174	173	176	181	184	183	185
Sekcja N – działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	51	54	55	56	64	65	64
Sekcja O – administracja publiczna i obrona narodowa, obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	16	16	15	15	15	15	15
Sekcja P – edukacja	85	89	91	90	92	92	90
Sekcja Q – opieka zdrowotna i pomoc społeczna	144	151	150	156	158	157	155
Sekcja R – działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	40	49	48	51	55	56	55
Sekcja S i T – podstawowa działalność usługowa oraz gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby	148	157	143	143	154	172	167
Ogółem	2461	2525	2455	2479	2460	2450	2418

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego

Tabela 7. prezentuje dane na temat liczby podmiotów gospodarczych nowo zarejestrowanych i wyrejestrowanych w poszczególnych sekcjach w Mrągowie na przestrzeni lat 2009 - 2015. Analizując dane Głównego Urzędu Statystycznego zamieszczone w tabeli zauważyć można, iż najwięcej nowych podmiotów rejestruje się w sekcji G (handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle). Z analizy zamieszczonej powyżej wynika jednak, iż ogólna liczba podmiotów działających w tej sekcji w ostatnich latach maleje. Wynika to z faktu, iż sekcja G dominuje także pod względem liczby wyrejestrowywanych w ciągu roku podmiotów. Dużą liczbą zarówno nowo zarejestrowanych jak i wyrejestrowywanych przedsiębiorstw charakteryzuje się także sekcja F (budownictwo). Sekcje te charakteryzują się dużą liczbą mikroprzedsiębiorstw, spośród których duża część nie jest w stanie utrzymać się przez dłuższy czas na rynku.

LOKALNY PROGRAM REWITALIZACJI MIASTA MRĄGOWO

**Tabela 7. Liczba nowo zarejestrowanych i wyrejestrowanych podmiotów gospodarczych wg sekcji PKD w Mrągowie
w latach 2009 -2015**

Wyszczególnienie	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
	Liczba podmiotów nowo zarejestrowanych							Liczba podmiotów wyrejestrowanych						
Sekcja A - rolnictwo, leśnictwo, łowiectwo i rybactwo	3	1	2	2	3	3	0	3	1	1	0	2	0	1
Sekcja B - górnictwo i wydobywanie	0	1	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0
Sekcja C - przetwórstwo przemysłowe	16	25	9	15	13	16	15	19	16	20	11	26	16	9
Sekcja D - wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną gaz, parę wodną, gorącą wodę i powietrze do układów klimatyzacyjnych	1	0	1	0	0	0	1	0	0	0	0	0	0	1
Sekcja E – dostawy wody; gospodarowanie ściekami i odpadami oraz działalność związana z rekultywacją	0	1	0	0	1	0	2	0	0	0	0	0	0	0
Sekcja F – budownictwo	31	40	20	28	24	26	22	33	37	27	31	32	41	21
Sekcja G – handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych	76	71	51	67	54	41	36	86	61	82	55	64	47	56
Sekcja H – transport i gospodarka magazynowa	13	10	7	9	8	17	10	13	17	16	5	14	20	11
Sekcja I – działalność związana z zakwaterowaniem i usługami gastronomicznymi	26	13	14	8	16	13	11	18	13	8	9	12	12	11
Sekcja J – informacja i komunikacja	6	9	2	5	3	4	8	3	6	0	4	3	5	1
Sekcja K – działalność finansowa i ubezpieczeniowa	8	11	10	1	5	8	2	16	10	7	1	6	9	6
Sekcja L – działalność związana z obsługą rynku nieruchomości	7	9	2	5	3	7	5	3	4	1	2	0	3	6
Sekcja M – działalność profesjonalna, naukowa i techniczna	22	10	18	19	19	11	20	15	8	15	10	16	11	20
Sekcja N – działalność w zakresie usług administrowania i działalność wspierająca	9	13	9	12	13	7	7	9	9	9	9	6	5	7
Sekcja O – administracja publiczna i obrona narodowa, obowiązkowe zabezpieczenia społeczne	0	0	0	0	0	0	1	0	0	1	0	0	0	1
Sekcja P – edukacja	6	11	6	10	7	7	2	4	7	4	11	4	8	4

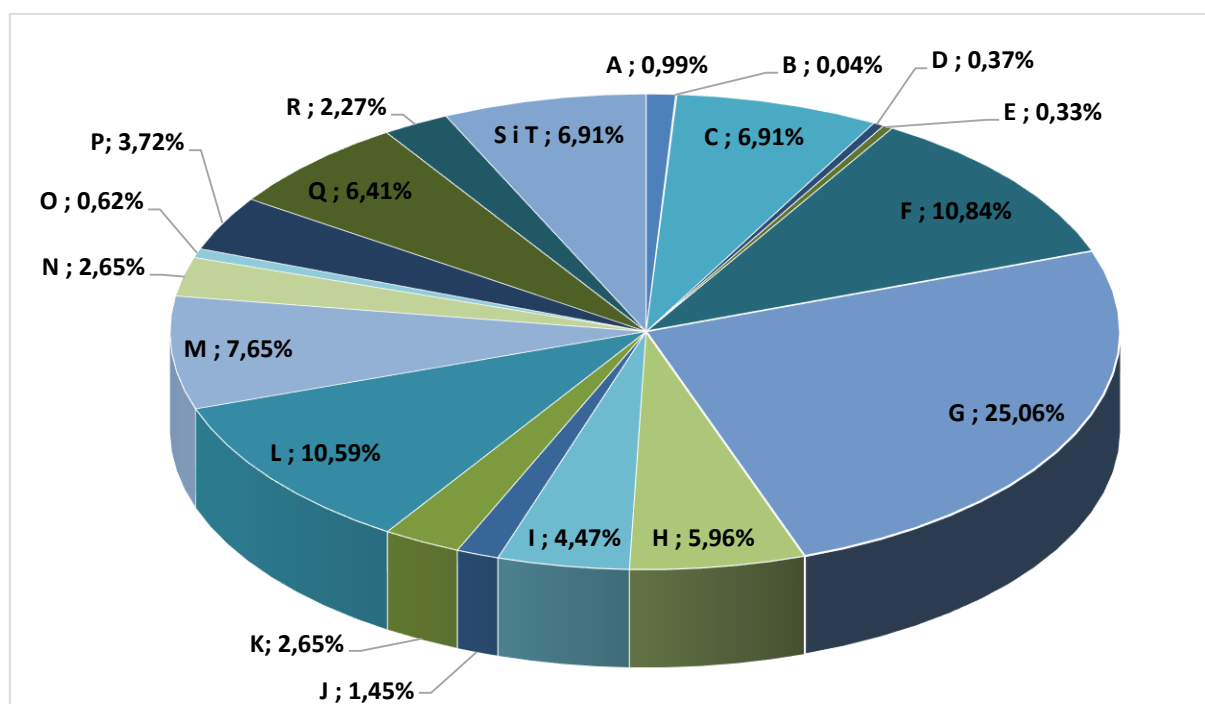
LOKALNY PROGRAM REWITALIZACJI MIASTA MRĄGOWO

Wyszczególnienie	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
	Liczba podmiotów nowo zarejestrowanych							Liczba podmiotów wyrejestrowanych						
Sekcja Q – opieka zdrowotna i pomoc społeczna	31	11	7	10	6	11	8	1	2	10	7	6	10	5
Sekcja R – działalność związana z kulturą, rozrywką i rekreacją	3	13	6	6	6	7	4	3	4	6	4	3	8	2
Sekcja S i T – podstawowa działalność usługowa oraz gospodarstwa domowe produkujące wyroby i świadczące usługi na własne potrzeby	26	20	10	13	16	21	10	13	9	23	12	8	4	13

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego

W 2015 roku największym udziałem wśród wszystkich podmiotów gospodarczych działających w Mrągowie charakteryzowały się te zarejestrowane w sekcji G (handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, włączając motocykle). W przybliżeniu co czwarty przedsiębiorca prowadzący działalność na terenie Mrągowa zajmował się właśnie handlem hurtowym lub detalicznym bądź naprawą pojazdów mechanicznych. Około 10% udziałem w rynku odznaczały się sekcje F (budownictwo) oraz L (działalność związana z obsługą rynku nieruchomości). Strukturę podmiotów gospodarczych w Mrągowie według sekcji PKD w 2015 roku, na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego, prezentuje Rysunek 5.

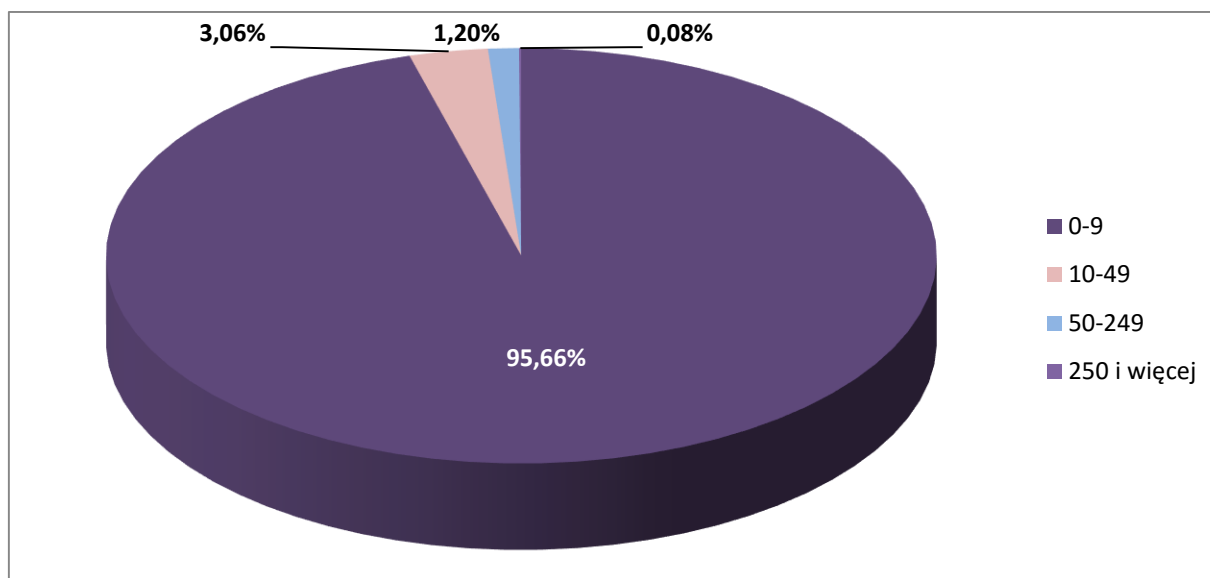
Rysunek 5. Struktura podmiotów gospodarczych w Mrągowie według sekcji PKD w 2015 roku

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego

Zdecydowanie największą część wśród wszystkich podmiotów gospodarczych działających w Mrągowie stanowią te zatrudniające mniej niż 10 pracowników. Według danych z 2015 roku przedsiębiorstwa te stanowiły ponad 95,6% ogólnej ich liczby. Około 3% stanowią firmy z całkowitą liczbą pracowników w przedziale między 10 a 49. Strukturę podmiotów gospodarczych w Mrągowie według liczby zatrudnionych pracowników w 2015 roku prezentuje Rysunek 6.

Rysunek 6. Struktura podmiotów gospodarczych w Mrągowie wg liczby zatrudnionych pracowników w 2015 r.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego

Zestawiając wskaźniki charakteryzujące potencjał gospodarczy dla miasta Mrągowo z wartościami dla powiatu mrągowskiego, województwa warmińsko - mazurskiego oraz dla kraju stwierdza się, iż Mrągowo odznacza się dużym nasyceniem rynku podmiotami gospodarczymi (Tabela 8). W Mrągowie na 10 tys. ludności przypada większa ilość podmiotów gospodarczych wpisanych do rejestru REGON niż w powiecie, województwie i kraju. Podobnie sytuacja wygląda w przypadku wskaźników „podmioty wpisane do rejestru na 1000 ludności”, czy „podmioty na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym”. Miasto Mrągowo charakteryzuje się także wysoką aktywnością gospodarczą osób fizycznych. Odzwierciedlają to wyższe wartości wskaźników „osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 1000 ludności” oraz „osoby fizyczne prowadzące działalność na 100 osób w wieku produkcyjnym” od wartości wskaźników w powiecie oraz województwie. Analizując te dane i dokonując porównań z powiatem, województwem czy obszarem całego kraju, pamiętać należy jednak o tym, że Mrągowo jest ośrodkiem miejskim, który zawsze charakteryzował się będzie kilkukrotnie wyższym wskaźnikiem liczby zarejestrowanych podmiotów gospodarczych niż obszary wiejskie, które są brane także pod uwagę przy wyznaczaniu wartości wskaźników dla powiatu, województwa i kraju. Niepokojącym może być na pewno fakt, iż wskaźnik liczby jednostek wykreślonych z rejestru REGON na 10 tys. ludności dla miasta jest wyższy niż dla pozostałych przyjętych do porównania jednostek. Niekorzystna wartość tego wskaźnika może

LOKALNY PROGRAM REWITALIZACJI MIASTA MRĄGOWO

w kolejnych latach przełożyć się na spadek ogólnej liczby podmiotów działających w Mrągowie.

Tabela 8. Wskaźniki charakteryzujące potencjał gospodarczy w mieście Mrągowo w 2014 roku na tle powiatu, województwa i kraju

Wyszczególnienie	Mrągowo	Powiat mrągowski	Województwo warmińsko - mazurskie	Polska
Podmioty wpisane do rejestru REGON na 10 tys. ludności	1 109	925	854	1 071
Jednostki nowo zarejestrowane w rejestrze REGON na 10 tys. ludności	90	88	79	93
Jednostki wykreślone z rejestru REGON na 10 tys. ludności	90	89	70	79
Podmioty wpisane do rejestru na 1000 ludności	111	92	85	107
Podmioty na 100 mieszkańców w wieku produkcyjnym	171,3	142,0	133,0	170,0
Osoby fizyczne prowadzące działalność gospodarczą na 1000 ludności	80	69	61	77
Osoby fizyczne prowadzące działalność na 100 osób w wieku produkcyjnym	12,2	10,7	9,5	12,2
Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne na 1000 mieszkańców	3	3	4	3
Fundacje, stowarzyszenia i organizacje społeczne na 10 tys. mieszkańców	30	31	36	33
Nowo zarejestrowane fundacje, stowarzyszenia, organizacje społeczne na 10 tys. mieszkańców	1	1	2	2
Podmioty nowo zarejestrowane na 10 tys. ludności w wieku produkcyjnym	139	135	123	147

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego

Szczególne miejsce w strukturze działalności gospodarczej zajmuje sektor turystyczny. Z racji istniejącego na terenie Mrągowo bardzo wysokiego potencjału przyrodniczego, formą turystyki, która odznacza się szczególnie dobrymi warunkami do rozwoju, jest turystyka aktywna (głównie rowerowa) oraz turystyka wodna, w szczególności: turystyka żeglarska, motorowodna, kajakowa, wędkarska. Według danych Głównego Urzędu Statystycznego, na koniec 2014 roku w Mrągowie funkcjonowało 12 obiektów noclegowych, w tym 8 hoteli (1 - kategorii****, 5 - kategorii***, 1 - kategorii* oraz 1 - w trakcie kategoryzacji) i 1 pensjonat. W 2014 roku w ofercie Mrągowo znajdowało się 1 389 miejsc noclegowych (zauważyć należy, iż liczba ta uległa znacznemu zmniejszeniu w porównaniu z rokiem 2009). Natomiast według

danych Mrągowskiego Centrum Informacji Turystycznej (MCiT), w 2015 r. w Mrągowie funkcjonowało 6 hoteli w tym: 4*- jeden, 3*-cztery, 1*- jeden oraz 2 pensjonaty, a także 5 nieskategoryzowanych dużych obiektów (powyżej 50 miejsc noclegowych) świadczących usługi hotelarskie. W mieście dostępnych jest 3271 miejsc noclegowych całorocznych i sezonowych. Zdaniem MCiT, GUS bierze pod uwagę wyłącznie obiekty zbiorowego zakwaterowania, pokoje gościnne i agroturystyczne posiadające 10 i więcej miejsc. Stąd rozbieżność w udostępnianych danych. Na przestrzeni lat 2009 - 2014 wzrosła jednak roczna liczba udzielanych noclegów. W ostatnim roku badanego okresu z tej formy zakwaterowania skorzystało 65789 osób, co oznacza wzrost o 10,10% w stosunku do roku 2009. Dane na temat ruchu turystycznego w Mrągowie w latach 2009 - 2014 prezentuje Tabela 9.

Tabela 9. Ruch turystyczny w Mrągowie w latach 2009 - 2014

Wyszczególnienie	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Obiekty noclegowe ogółem	15	12	12	13	13	12
Obiekty noclegowe całoroczne	12	11	11	11	11	10
Miejsca noclegowe ogółem	1 666	1 387	1 386	1 396	1 388	1 389
Miejsca noclegowe całoroczne	1 486	1 335	1 274	1 328	1 326	1 327
Liczba osób korzystających z noclegów ogółem	59 755	56 224	60 793	61 299	67 291	65 789
Liczba turystów zagranicznych korzystających z noclegów	30 896	24 606	27 377	26 752	29 750	28 285

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego

Ponad 40% osób korzystających z noclegu w Mrągowie to turyści z zagranicy. Zdecydowanie najczęściej Mrągowo odwiedzają turyści niemieccy (stanowią oni 76,77% wszystkich turystów zagranicznych korzystających z noclegu w roku 2014). W latach 2009 – 2014 kilkukrotnemu zwiększeniu uległa liczba turystów przyjeżdżających z Rosji. Szczegółowe dane na temat pochodzenia turystów najczęściej korzystających z noclegu na terenie Mrągowa prezentuje Tabela 10.

Tabela 10. Turyści najczęściej korzystający z noclegów w Mrągowie w latach 2009 - 2014 według krajów pochodzenia

Wyszczególnienie	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Austria	123	72	112	88	137	255
Francja	415	313	451	860	324	265
Litwa	243	173	180	104	306	146
Łotwa	164	19	5	18	220	49
Niemcy	26 953	22 446	24 628	22 463	24 117	21 715
Rosja	645	453	1 048	1 926	3 397	4 237
Szwajcaria	693	494	134	255	141	203
Szwecja	526	73	84	59	199	65
Wielka Brytania	190	47	59	103	155	136
Włochy	257	110	127	47	84	90

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego

3.2. Struktura zatrudnienia

Liczba osób pracujących spośród mrągowskiej społeczności w latach 2009 - 2014 kształtowała się w przedziale między 5 478 a 5 830. Ogólna liczba zatrudnionych w 2014 roku była o 4,25% niższa niż w roku 2009. Dane dotyczące liczby mieszkańców Mrągowa posiadających zatrudnienie w latach 2009 - 2014 przedstawia Tabela 11.

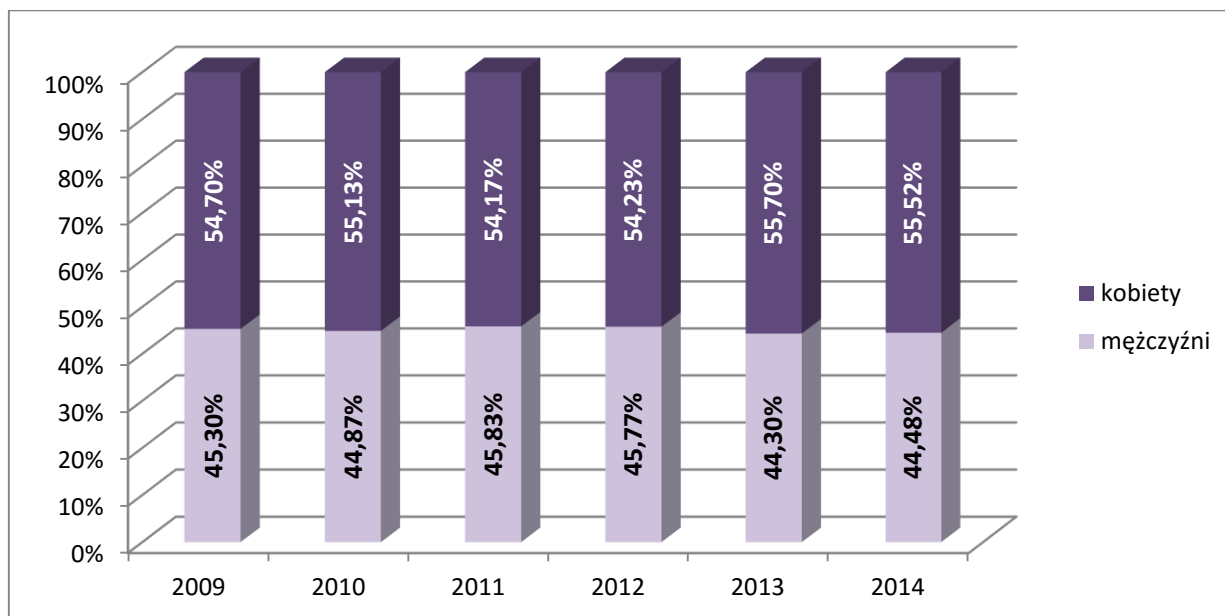
Tabela 11. Liczba mieszkańców Mrągowa posiadających zatrudnienie wg płci w latach 2009 -2014

Wyszczególnienie	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Ogółem	5 830	5 717	5 749	5 561	5 478	5 582
Mężczyźni	2 641	2 565	2 635	2 545	2 427	2 483
Kobiety	3 189	3 152	3 114	3 016	3 051	3 099

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego

W każdym roku badanego okresu liczba pracujących kobiet przewyższała liczbę zatrudnionych mężczyzn. W 2014 roku w mrągowskim społeczeństwie pracujące kobiety stanowiły 55,52% ogółu zatrudnionych. Strukturę pracujących według płci w latach 2009 - 2014 prezentuje Rysunek 7.

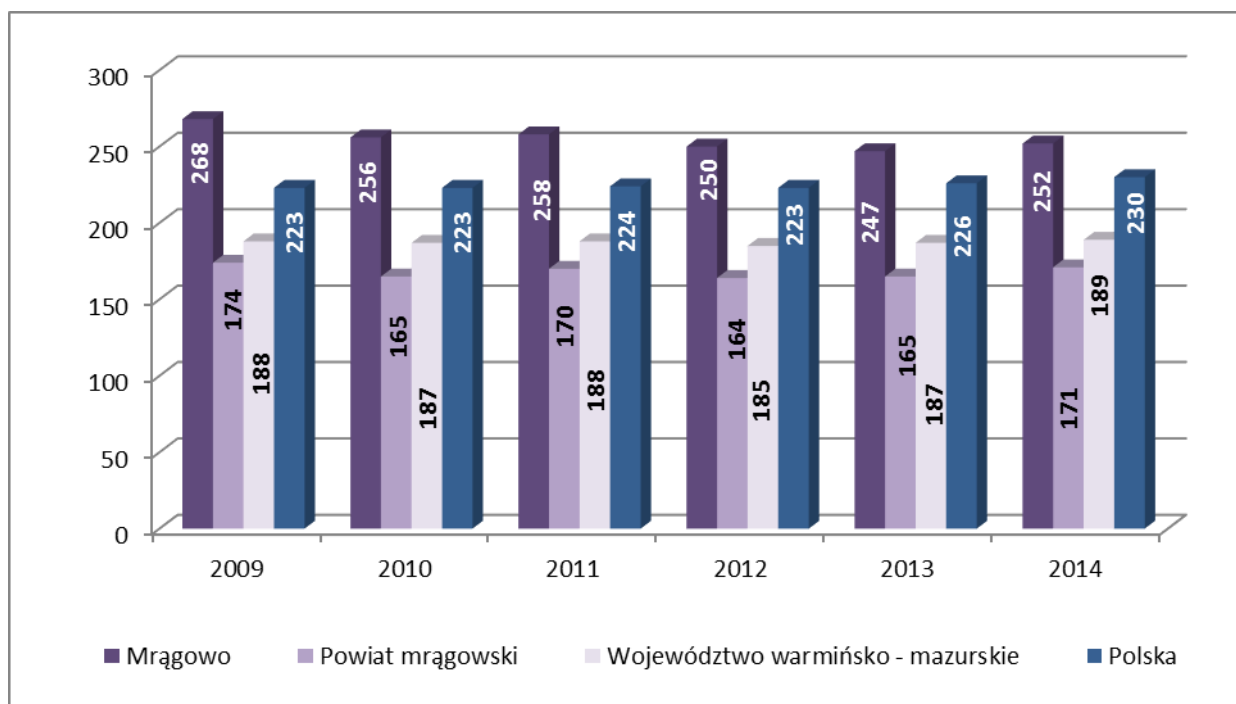
Rysunek 7. Struktura pracujących wg płci w latach 2009 - 2014

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego

W latach 2009 - 2014 wskaźnik liczby osób pracujących w przeliczeniu na 1000 mieszkańców dla Mrągowo charakteryzował się wyższymi wartościami niż dla powiatu, województwa i kraju. W 2014 roku na każdy 1000 mieszkańców przypadały 252 osoby pracujące, podczas gdy w powiecie - 171, w województwie - 189, a w kraju - 230. Zarówno w kraju, jak i w województwie warmińsko - mazurskim na przestrzeni lat 2009 - 2014 wartość wskaźnika pozostała niemal na niezmiennym poziomie. W Mrągowie oraz w powiecie mrągowskim można zauważyć, niewielki spadek wartości analizowanego wskaźnika. Zestawienie wartości wskaźnika liczby osób pracujących na 1000 ludności w Mrągowie z wartościami dla powiatu mrągowskiego, województwa warmińsko - mazurskiego i Polski w latach 2009 - 2014 prezentuje Rysunek 8.

Rysunek 8. Pracujący na 1000 ludności w Mrągowie na tle powiatu, województwa i kraju

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego

3.3. Bezrobocie

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego, na koniec 2015 roku bez pracy w Mrągowie pozostawało 1 240 osób chcących i mogących podjąć zatrudnienie. Na przestrzeni lat 2009 - 2013 liczba osób bezrobotnych pozostawała na zbliżonym poziomie. Jedynym wyjątkiem był rok 2012, w którym w stosunku do poprzedniego, liczba osób bez pracy wzrosła o 7,74%. Wzrost ten był jednak krótkotrwały. W kolejnym, 2013 roku odnotowano w Mrągowie aż 1699 osób pozostających bez pracy. Znaczący spadek liczby osób bezrobotnych w stosunku do roku poprzedniego zanotowano w roku 2014. Wyniósł on aż 15,02%. Od 2012 systematycznie zmniejsza się liczba zarejestrowanych bezrobotnych W Mrągowie wśród osób bezrobotnych dominują mężczyźni (wyjątkiem w badanym okresie jest jedynie rok 2010, w którym bez pracy pozostawało więcej kobiet niż mężczyzn). Na koniec 2015 roku mężczyźni stanowili ok. 55,16% ogółu osób bez zatrudnienia. Dane na temat bezrobocia w Mrągowie w latach 2009 – 2015 prezentuje Tabela 12.

Tabela 12. Bezrobotni w Mrągowie w latach 2009 - 2015

Wyszczególnienie	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015
Bezrobotni zarejestrowani według płci							
Ogółem	1 584	1 582	1 577	1 699	1 598	1 358	1 240
Kobiety	754	795	786	782	692	578	556
Mężczyźni	830	787	791	917	906	780	684
Udział bezrobotnych zarejestrowanych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym według płci							
Ogółem	10,9	10,6	10,6	11,6	11,0	9,75	
Kobiety	10,7	11,0	11,0	11,2	10,0	7,92	
Mężczyźni	11,2	10,2	10,3	12,0	12,0	9,86	

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego oraz Powiatowego Urzędu Pracy w Mrągowie

Na terenie miasta występuje znaczne bezrobocie strukturalne spowodowane niedopasowaniem kierunków kształcenia w szkołach do aktualnych potrzeb rynku pracy. Dostrzegalna jest np. duża liczba osób z wykształceniem humanistycznym przy znikomym zapotrzebowaniu na tego typu specjalistów na lokalnym rynku pracy. Zbyt mała liczba osób zdobywa wykształcenie w zawodach technicznych.

W strukturze osób bezrobotnych według stanu na dzień 31.12.2015 r. dominowały te posiadające staż pracy nie dłuższy niż 5 lat. Ich udział w ogólnej liczbie bezrobotnych wyniósł 21,2%. 15,6% zarejestrowanych bezrobotnych to osoby ze stażem do 1 roku. Grupa osób ze stażem w przedziale 5 – 10 lat – 12,5% ogółu osób bez zatrudnienia, ze stażem 10 – 20 lat to 16,9%, 20 – 30 lat – 13,2%, bez stażu – 15,2%. Najmniejszą część bezrobotnych stanowią osoby ze stażem powyżej 30 lat (5,4%).

Ze względu na wykształcenie największą część bezrobotnych to osoby z wykształceniem gimnazjalnym i poniżej (31%). Osoby z wykształceniem średnim ogólnokształcącym stanowią 8,5% ogółu bezrobotnych, policealnym i średnim zawodowym 23,4%, zasadniczym zawodowym - 26%, natomiast z wykształceniem wyższym – 11,1%,

Najliczniejszą grupę wśród osób bezrobotnych w mieście Mrągowo stanowią osoby w wieku od 25 do 34 lat. Ich udział w ogólnej liczbie osób pozostających bez pracy wyniósł na koniec 2015 roku 23,2%. Osoby w wieku 18 - 24 lata stanowią 14,8% ogółu bezrobotnych, w wieku 35 - 44 lata – 20,2%, 45 - 54 lata - 21,5%, 55 - 59 lat – 13,7%, natomiast w wieku powyżej 60 lat – 6,6%.

Według danych Powiatowego Urzędu Pracy w Mrągowie, na koniec 2015 roku, wśród ogółu bezrobotnych w mieście Mrągowo, największą grupą stanowiły osoby poszukujące pracy

przez okres od 1 do 3 miesięcy (24,8%). Osoby pozostające bez zatrudnienia przez okres powyżej 24 miesięcy stanowiły 21,4%, od 12 do 24 miesięcy – 13,4%, od 6 do 12 miesięcy – 13,8%, od 3 do 6 miesięcy – 15,3%, poniżej 1 miesiąca – 11,3%.

W powiecie mrągowskim w 2015 roku na podstawowe formy aktywizacji bezrobotnych (subsydiowane zatrudnienie, szkolenia, staże, prace społecznie- użyteczne) skierowano łącznie 889 osób, w tym 367 osób bezrobotnych z miasta Mrągowo. W programach aktywizacji uczestniczyły osoby będące w szczególnej sytuacji na rynku pracy. Wśród osób objętych programem aktywizacyjnym z Mrągowo, najliczniejszą grupę stanowiły osoby korzystające ze staży (45,7%). Drugą, najliczniejszą grupę stanowiły osoby objęte pracami interwencyjnymi (13,3%), dotacjami dla pracodawców (13,1%) oraz szkoleniami (11,2%). Pozostałymi formami aktywizacji były m.in.: dotacje na rozpoczęcia działalności gospodarczej, prace społeczno-użyteczne, studia podyplomowe czy bony na zasiedlenie.

3.4. Główni pracodawcy

Do głównych pracodawców w Mrągowie zaliczyć można:

- Spółdzielnię Mleczarską MLEKPOL - jeden z dwudziestu największych przetwórców mleka w Europie;
- Firmę AdamS - produkcja stolarki z PCV, okien, drzwi, witryn, konstrukcji fasadowych z aluminium, rolet zewnętrznych;
- Bruss Polska Sp. z o.o. - produkcja innowacyjnych systemów uszczelniających, dla znanych marek samochodów (BMW, Audi, Mercedes, Ford), firma należy do mrągowskiej podstrefy Warmińsko-Mazurskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej
- Przedsiębiorstwo Galwanotechnika Mrągowo Sp. z o.o. - wytwarzanie podzespołów do samochodów osobowych oraz świadczenie usług galwanicznych, firma należy do mrągowskiej podstrefy Warmińsko-Mazurskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej
- Farmtrac Tractors Europe Sp. z o.o. – największy polski producent ciągników rolniczych;
- Zakład Metalowy AGROMASZ - produkcja maszyn rolniczych;
- Warmia S.A. - renomowany producent odzieży wierzchniej damskiej i męskiej
- GLOB-METAL - produkcja wyrobów zbrojarskich, betonu, prefabrykowanych ścian oporowych z betonu architektonicznego;

- INTER – WIDEX – producent wysokiej jakości kołder i poduszek;
- Rotisol - Est Spółka z o.o. - produkcja rożen oraz urządzeń dla przemysłu gastronomicznego, firma należy do mrągowskiej podstrefy Warmińsko-Mazurskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej
- Przedsiębiorstwo Wielobranżowe MAJAK - kompleksowa obróbka metalu; firma należy do mrągowskiej podstrefy Warmińsko-Mazurskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej
- Zakład Metalowy Wiliński - produkcja wyrobów metalowych oraz kowalstwo artystyczne;
- Przedsiębiorstwo Handlowo - Transportowe TRACOM Sp. z o.o. - świadczenie usług spedycyjnych, transportowych oraz sprzedaż hurtowa i detaliczna paliw, olejów i smarów;
- Grupę Siwik – dystrybucja paliw, nieruchomości, działalność finansowa
- Istotną grupą pracodawców stanowią instytucje publiczne (szpital, urzędy: gminy, powiatu, miasta, sąd prokuratura, szkoły).

Na terenie Mrągowa funkcjonuje Mrągowska Podstrefa Warmińsko-Mazurskiej Specjalnej Strefy Ekonomicznej. Obejmuje ona obszar 30 ha i jest zlokalizowana w 3 kompleksach: przy ul. Przemysłowej, przy ul. Giżyckiej oraz przy ul. Kormoranów. Większość terenów jest już zajęta pod działalność gospodarczą. W Mrągowskiej Podstrefie działa obecnie 6 firm, w tym 2 z kapitałem zagranicznym. Lista firm prowadzących działalność w mrągowskiej podstrefie:

1. BRUSS Polska sp. z o.o.;
2. Galwanotechnika Mrągowo sp. z o.o.;
3. Polski Asfalt Produkt sp. z o.o.;
4. Przedsiębiorstwo Wielobranżowe Majak Tomasz Majak;
5. Spółdzielnia Mleczarska MLEKPOL w Grajewie, Zakład Produkcyjny w Mrągowie ;
6. Wojno Zbigniew Firma Handlowo-Usługowa „POL-KRUSZ”.

Miasto dysponuje 10 ha działek inwestycyjnych zlokalizowanych w specjalnej strefie, przeznaczonych do sprzedaży. Działki są w pełni uzbrojone i zlokalizowane w przemysłowej części miasta. W odległości 1 km znajduje się bocznica kolejowa, do działek prowadzi nowo wybudowana droga asfaltowa.

II.4. Sfera społeczna

4.1. Struktura demograficzna/trendy

Jak wynika z danych Głównego Urzędu Statystycznego, na przestrzeni lat 2009 - 2014 liczba mieszkańców Mrągowa zwiększyła się o 1,85%. Nie można tutaj jednak mówić o regularnej tendencji wzrostowej, gdyż między poszczególnymi latami występują nieznaczne wahania zarówno wzrostowe, jak i spadkowe, ale pozytywnym aspektem jest fakt zwiększania się ogólnej liczby mieszkańców w dłuższym okresie. Według stanu na dzień 31.12.2014 r. miasto zamieszkiwane jest przez 22 135 osób. Gęstość zaludnienia dla roku 2014 to 1 495 os/km². Większą część społeczeństwa, bo 51,87%, stanowią kobiety. Współczynnik feminizacji w 2014 roku wyniósł 108. Dane na temat liczby mieszkańców Mrągowa według płci w latach 2009 – 2014 przedstawia Tabela 13.

Tabela 13. Liczba mieszkańców Mrągowa wg płci w latach 2009 – 2014 (stan na 31.12)

Wyszczególnienie	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Liczba ludności ogółem	21 732	22 332	22 244	22 251	22 190	22 135
Kobiety	11 322	10 758	10 704	11 547	11 530	11 481
Mężczyźni	10 410	11 574	11 540	10 704	10 660	10 654

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego

Z analizy struktury mrągowskiego społeczeństwa pod względem wieku wynika, że w bardzo szybkim tempie rośnie liczba osób w wieku 60 lat i starszym. Na koniec 2009 roku miasto zamieszkiwało 3 706 takich osób, podczas gdy 5 lat później już 4 687 osób. Oznacza to wzrost w tak krótkim okresie aż o 26,47%. Osoby w wieku ponad 59 lat w 2014 roku stanowiły już 21,17% ogółu lokalnej społeczności. Jednocześnie w analizowanym okresie o 9,73% spadła liczebność grupy osób młodych, do 20 roku życia. W 2014 roku udział populacji tej grupy w ogólnej liczbie mieszkańców Mrągowa wyniósł 19,67%. Dane dotyczące kształtowania się liczby ludności w Mrągowie według grup wiekowych na przestrzeni lat 2009 – 2014 przedstawia Tabela 14.

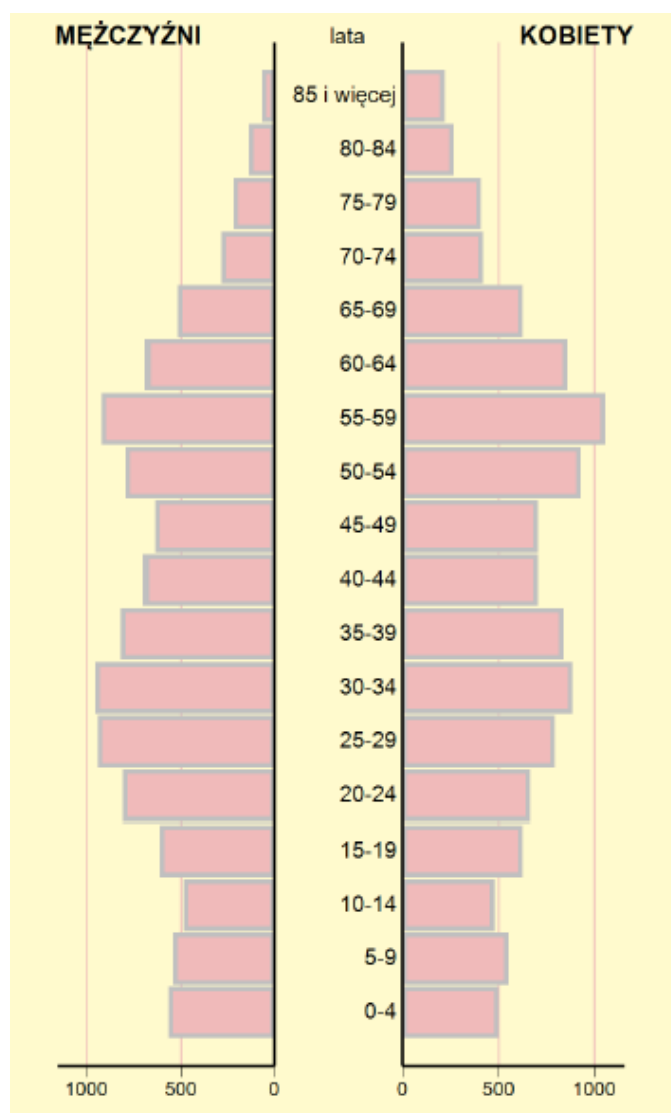
Tabela 14. Ludność miasta Mrągowo według wieku w latach 2009 - 2014

Wyszczególnienie	2009	2010	2011	2012	2013	2014
0 - 19	4 822	4 666	4 523	4 452	4 356	4 353
20 - 39	6 480	6 881	6 884	6 885	6 821	6 678
40 - 59	6 724	6 813	6 685	6 567	6 494	6 417
60 - 79	3 217	3 205	3 564	3 711	3 877	4 005
80 i więcej	489	567	588	636	642	682

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego

Poniżej, jako uzupełnienie przedstawionych wyżej danych, zaprezentowano piramidę wieku mrągowskiego społeczeństwa według danych z 2013 roku.

Rysunek 9. Ludność Mrągowo według płci i wieku w 2014 r.

Źródło: Dane Urzędu Statystycznego w Olsztynie

Struktura mieszkańców Mrągowa według wieku tworzy piramidę regresywną, charakterystyczną dla społeczności krajów wysokorozwiniętych. Wąski spód piramidy i jej szeroki środek spowodowane są: mniejszą dzietnością (preferowany model rodziny zazwyczaj z jednym dzieckiem), przewartościowaniem hierarchii życiowych priorytetów, polegającym na uwzględnianiu na pierwszym miejscu inwestycji w siebie, w wykształcenie, karierę zawodową. Stosunkowo szeroka góra (szersza niż w przypadku piramidy zastojowej) to z kolei konsekwencja szybkiego postępu w dziedzinie medycyny i wydłużanie średniej długości życia.

Zmniejszanie się liczebności grupy osób młodych oraz jednoczesny wzrost liczby mieszkańców w wieku starszym, ma także swoje odzwierciedlenie w strukturze ekonomicznych grup ludności. W ostatnich latach w Mrągowie zmniejsza się udział grupy osób w wieku przedprodukcyjnym w ogólnej liczbie mieszkańców miasta. W 2009 roku wynosił on jeszcze 18,9%, podczas gdy w 2014 roku już tylko 17,3%. Zmianie tej towarzyszy równoczesny rokroczny wzrost udziału liczebności grupy osób w wieku poprodukcyjnym. Uwagę należy zwrócić na bardzo szybkie jego tempo. W 2009 roku osoby reprezentujące tę ekonomiczną grupę stanowiły 14,5% ogółu społeczeństwa. W 2014 roku ich udział wyniósł 18,1%, co oznacza wzrost o 3,6 p.p. na przestrzeni zaledwie 5 lat. Zmiany te jednoznacznie wskazują na fakt, iż grupa młodych ludzi wchodzących corocznie na rynek pracy nie jest w stanie w całości, pod względem liczebności, zastąpić coraz bardziej licznej grupy pracowników przechodzących na emeryturę.

W równie szybkim tempie rosną wartości wskaźników obciążenia demograficznego. Wskaźnik liczby ludności w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym wzrósł na przestrzeni ostatnich 5 lat o 6,3. Na każde 100 osób w wieku produkcyjnym w 2014 roku przypadało 54,8 osób w wieku nieprodukcyjnym (o 4,7 więcej niż w roku 2009). Największą dynamiką wzrostu dla Mrągowa charakteryzuje się wskaźnik liczby ludności w wieku poprodukcyjnym przypadającej na 100 osób w wieku przedprodukcyjnym. W 2009 roku na każde 100 osób, które zasilą w przyszłości rynek pracy przypadało 76,4 osób, które już z niego zeszły. W 2014 roku na 100 osób w wieku przedprodukcyjnym przypadało aż o ponad 27 osób w wieku poprodukcyjnym więcej niż 5 lat wcześniej. Dane na temat udziału ludności według ekonomicznych grup wieku w ludności ogółem oraz kształtowania się wskaźników obciążenia demograficznego w Mrągowie na przestrzeni lat 2009 – 2014 prezentuje Tabela 15.

Tabela 15. Udział ludności według ekonomicznych grup wieku w ludności ogółem w Mrągowie w latach 2009 – 2014 wraz ze wskaźnikami obciążenia demograficznego

Wyszczególnienie	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Udział % w ludności ogółem						
W wieku przedprodukcyjnym	18,9	18,1	17,7	17,7	17,5	17,3
W wieku produkcyjnym	66,6	66,9	66,7	65,9	65,2	64,6
W wieku poprodukcyjnym	14,5	15,0	15,6	16,4	17,3	18,1
Wskaźniki obciążenia demograficznego						
Ludność w wieku nieprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym	50,1	49,4	50,0	51,8	53,4	54,8
Ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku przedprodukcyjnym	76,4	82,9	88,5	93,1	98,7	104,3
Ludność w wieku poprodukcyjnym na 100 osób w wieku produkcyjnym	21,7	22,4	23,5	25,0	26,5	28,0

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego

Należy zwrócić uwagę, iż zaprezentowane wyżej zmiany w strukturze wieku mrągowskiego społeczeństwa są znaczące (kilkuprocentowe zmiany udziałów na przestrzeni zaledwie kilku lat). Malejący udział ludności w wieku przedprodukcyjnym oraz rosnący w wieku poprodukcyjnym jednoznacznie wskazują na starzenie się społeczeństwa Mrągowa (w 2014 roku na 100 osób w wieku produkcyjnym przypadało 54,8 osób w wieku nieprodukcyjnym). Zaznaczyć należy jednak, iż trend taki zauważalny jest w całym kraju. Wzrost liczby osób w wieku emerytalnym jest charakterystyczny dla krajów wysokorozwiniętych. Jest to jednak zjawisko wysoce niekorzystne z demograficznego punktu widzenia. W obecnej sytuacji makroekonomicznej (trudności ze znalezieniem dobrej pracy, zakupem mieszkania, coraz późniejsze zakładanie rodziny), nie należy spodziewać się odwrócenia tej tendencji, co spowoduje dalsze starzenie się społeczeństwa. Z prognoz publikowanych przez Główny Urząd Statystyczny wynika bowiem, że w perspektywie długoterminowej nadal następował będzie systematyczny spadek udziału osób w wieku przedprodukcyjnym przy jednoczesnym wzroście udziału grupy osób w wieku poprodukcyjnym. Coraz silniej postępujący proces starzenia się społeczeństwa spowoduje dalszy wzrost obciążenia demograficznego. Prognozuje się, iż obciążenie to w 2025 roku zbliży się do poziomu z 1990 roku, jednakże odmienne będą przyczyny wysokich wartości tego miernika. W 1990 roku na jego wysoką wartość największy

wpływ miała bowiem duża liczba osób w wieku przedprodukcyjnym, natomiast w 2025 roku główną składową takiej niekorzystnej sytuacji będzie wysoka liczba osób w wieku poprodukcyjnym.

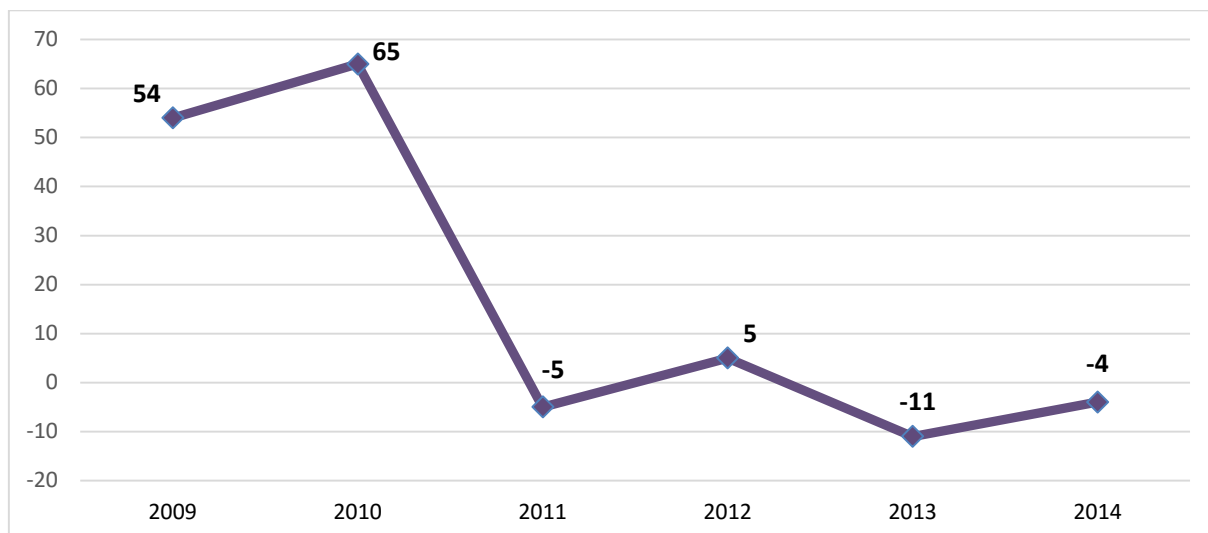
W Mrągowie na przestrzeni ostatnich lat zmniejszyła się liczba urodzeń. W 2009 roku zanotowano ich 249, natomiast w 2014 – 196, co oznacza spadek na przestrzeni 5 lat o 21,29%. Liczba zgonów utrzymuje się w badanym okresie na podobnym poziomie. Przyrost naturalny w latach 2009 – 2010 charakteryzował się wysokimi wartościami dodatnimi. Spadek liczby urodzeń w kolejnych latach, przy utrzymującej się na podobnym poziomie liczbie zgonów, poskutkował ujemnymi wartościami przyrostu naturalnego w latach 2011, 2013 oraz 2014. Dane dotyczące ruchu naturalnego mieszkańców Mrągowa w latach 2009 – 2014 prezentuje Tabela 16 oraz Rysunek 10.

Tabela 16. Ruch naturalny mieszkańców Mrągowa w latach 2009 - 2014

Wyszczególnienie	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Urodzenia żywe						
Ogółem	249	223	185	202	184	196
Kobiety	123	117	94	112	92	88
Mężczyźni	126	106	91	90	92	108
Zgony						
Ogółem	195	158	190	197	195	200
Kobiety	100	82	101	114	97	93
Mężczyźni	95	76	89	83	98	107
Przyrost naturalny						
Ogółem	54	65	-5	5	-11	-4
Kobiety	23	35	-7	-2	-5	-5
Mężczyźni	31	30	2	7	-6	1

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego

Rysunek 10. Przyrost naturalny w Mrągowie w latach 2009 - 2014

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego

Wpływ na kształtowanie się ogólnej liczby mieszkańców miasta, oprócz przyrostu naturalnego, ma także saldo migracji. W latach 2009 – 2014 w Mrągowie w każdym roku badanego okresu przyjmowało ono wartości ujemne, co jest niepokojącym zjawiskiem. Najgorszym pod tym względem był rok 2010, w którym 85 osób więcej zdecydowało się Mrągowo opuścić, niż zamieszkać na jego terenie. Najbardziej zbliżoną ogólną liczbą wymeldowań do ogółu zameldowań odznacza się rok 2014 (saldo migracji na poziomie -20). Największą część ogólnej liczby zameldowań stanowią zameldowania ze wsi (w 2014 roku ich udział wyniósł 64,26%). Zameldowania z miast w ostatnim roku badanego okresu stanowiły 25,27% ogólnej liczby osiedleń na terenie miasta, zameldowania z zagranicy to z kolei 10,47% udział. Najczęściej wybieranym kierunkiem emigracji z Mrągowa są inne miasta (50,51% ogólnej liczby wymeldowań). Znaczna część spośród osób decydujących się opuścić miasto osiedla się na wsi (40,74%). Za granicę w 2014 roku wyjechało 8,75% osób wymeldowujących się. Ruch migracyjny ludności w Mrągowie w latach 2009 – 2014 przedstawia Tabela 17. Na statystyki migracji istotny wpływ ma status Mrągowa, jako gminy jednoimiennej otoczonej gminą obwarzankową, którą jest gmina wiejską Mrągowo.

Tabela 17. Migracje ludności w Mrągowie w latach 2009 - 2014

Wyszczególnienie	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Zameldowania ogółem	211	216	227	223	266	277
Zameldowania z miast	70	62	70	86	61	70
Zameldowania ze wsi	104	123	123	102	170	178
Zameldowania z zagranicy	37	31	34	35	35	29
Wymeldowania ogółem	242	301	310	256	325	297
Wymeldowania do miast	106	123	135	123	146	150
Wymeldowania na wieś	113	149	139	111	126	121
Wymeldowania za granicę	23	39	36	22	53	26
Saldo migracji	-31	-85	-83	-33	-59	-20

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego

Analiza kształtowania się salda migracji powinna być stałym elementem poprzedzającym planowanie polityki rozwojowej miasta. Wskaźnik ten bowiem odzwierciedla między innymi sposób w jaki miasto postrzegane jest przez aktualnych i potencjalnych przyszłych mieszkańców. Miasta funkcjonujące w świadomości społecznej jako ośrodki przyjazne mieszkańcom, z dogodnymi warunkami do życia, funkcjonalne, atrakcyjne, charakteryzują się dodatnim saldem migracji. Bardzo duże znaczenie ma zatem podejmowanie inicjatyw zmierzających do ciągłego rozwoju miasta, poprawy jego wizerunku wśród mieszkańców a także wśród osób szukających atrakcyjnego miejsca do zamieszkania. Do osiągnięcia tych celów przyczyni się także realizacja przedsięwzięć zaplanowanych w niniejszym dokumencie.

W Mrągowie w znacznym tempie spada liczba zawieranych małżeństw. W 2009 roku odnotowano takich aktów 153, w 2010 – 128, a w 2014 już tylko 105. Oznacza to, iż na przestrzeni pięciu lat liczba par, które zdecydowały się na taką formę związku zmniejszyła się o prawie 1/3.

4.2. Infrastruktura społeczna

Na terenie Mrągowo działalność oświatowa prowadzona jest w następujących placówkach:

- Przedszkole Nr 1 „Stokrotka”, ul. Brzozowa 7a;
- Przedszkole Nr 2 „Bajka”, ul. Kopernika 5;
- Przedszkole Niepubliczne „Kubuś”, ul. Spacerowa 1;
- Przedszkole Niepubliczne „Nasze Pociechy”, ul. Mrongowiusza 59a;

- Zespół Szkół Nr 1, ul. Kopernika 2a;
- Zespół Szkół Nr 4 im. Gen. Stefana Grota Roweckiego, os. Mazurskie 12;
- Gimnazjum Nr 1 przy Ośrodku Szkolenia i Wychowania Ochotniczych Hufców Pracy, ul. Przemysłowa 11;
- Zespół Szkół Zawodowych, ul. Mrongowiusza 65;
- I Liceum Ogólnokształcące im. Obrońców Westerplatte, ul. Piotra Sobczyńskiego 1a;
- Zespół Oświatowo - Sportowy „Baza”, ul. Nadbrzeżna 4;
- Zespół Szkół Nr 2 im. Władysława Jagiełły w Mrągowie, ul. Mrongowiusza 13b;
- Zespół Szkół Specjalnych w Mrągowie, ul. Mrongowiusza 13c;
- Państwowa Szkoła Muzyczna I Stopnia w Mrągowie, ul. Roosevelta 29;
- Mrągowskie Centrum Kształcenia, ul. Mrongowiusza 65a;
- Poradnia Psychologiczno - Pedagogiczna, ul. Warszawska 53;
- Bursa Międzyszkolna w Mrągowie, ul. Mrongowiusza 65b.

Usługi z zakresu opieki zdrowotnej świadczą:

- Szpital Mrągowski im. M. Kajki Sp. z o.o., ul. Wolności 12;
- Szpitalny Oddział Ratunkowy, ul. Wolności 12;
- Przychodnia Lekarska „Zdrowie”, ul. Królewiecka 58;
- Poradnia Lekarzy „Mazur Med.”, os. Mazurskie 33a;
- Przychodnia Lekarska „Grunwaldzka”, ul. Grunwaldzka 1.

Organizacją życia kulturalnego zajmują się następujące placówki:

- Centrum Kultury i Turystyki - jest samorządową instytucją kultury realizującą zadania gminy miejskiej Mrągowo z zakresu organizacji i prowadzenia działalności kulturalnej, upowszechniania czytelnictwa oraz propagowania działalności rekreacyjno - turystycznej; w Centrum mieszczą się: Biblioteka Miejska, Mrągowskie Centrum Informacji Turystycznej, Kino "Zodiak"; Centrum organizuje zajęcia w pracowniach artystycznych oraz oferuje różne formy aktywnego spędzania czasu wolnego; dzięki prowadzonym przez specjalistów zajęciom dzieci, młodzież i dorośli mogą rozwijać swoje umiejętności w różnych dziedzinach; każdego roku placówka organizuje szereg imprez kulturalnych oraz sportowo - rekreacyjnych o różnym zasięgu, od lokalnego do międzynarodowego;

- Młodzieżowy Dom Kultury - jest placówką oświatowo - wychowawczą, której głównym celem jest zapewnienie ciekawych form spędzania wolnego czasu dzieciom i młodzieży; placówka organizuje także konkursy, przeglądy powiatowe, miejskie turnieje tenisa stołowego, imprezy okolicznościowe, pikniki rodzinne, wycieczki;
- Biblioteka Miejska im. Wacława Gołowicza - podstawowym celem działania placówki jest gromadzenie, opracowywanie i przechowywanie wszystkich rodzajów zbiorów bibliotecznych, w tym materiałów tematycznie związanych z regionem i popularyzacja czytelnictwa;
- Biblioteka Pedagogiczna - placówka posiada księgozbiory z każdej dziedziny wiedzy; realizuje szereg zadań, z których priorytetowym jest prowadzenie zajęć o tematyce regionalnej; podczas lekcji bibliotecznych dzieci i młodzież poznają bliżej historię miasta i regionu, słuchają bajek czytanych gwarą mazurską, poznają literaturę regionalną, rozmawiają o tradycjach związanych z regionem; działalność biblioteki ukierunkowana jest na pomoc wszystkim uczącym się, doksztalającym, studiującym, a także nauczycielom i przedstawicielom innych zawodów;
- Kino „Zodiak” - funkcjonuje w ramach Centrum Kultury i Turystyki; kino należy do Sieci Polskich Kin Cyfrowych oraz Sieci Kin Studyjnych i Lokalnych; w 2013 roku dzięki dofinansowaniu Polskiego Instytutu Sztuki Filmowej, środkom UE oraz dofinansowaniu z budżetu miasta kino dostosowano do cyfrowego standardu wyświetlania filmów, w tym projekcji 3D;
- Muzeum Warmii i Mazur Oddział w Mrągowie - gromadzi pamiątki przeszłości regionu, powiatu i miasta Mrągowo z zakresu archeologii, etnografii, numizmatyki, historii, piśmiennictwa, sztuki współczesnej i ludowej;
- Muzeum Sprzętu Wojskowego - gromadzi pojazdy wojskowe, w szczególności wykorzystywane przez armie byłego Układu Warszawskiego; ekspozycja plenerowa liczy około 40 pojazdów; muzeum organizuje także plenerowe imprezy integracyjne dla firm, imprezy dla młodzieży szkolnej, itp.

4.3. Organizacje pozarządowe

Organizacje pozarządowe, tzw. trzeci sektor, uzupełniają działania instytucji państwowych i prywatnych w zakresie pomocy i aktywizacji obywateli na różnych płaszczyznach życia. Jednostki te działają z własnej inicjatywy na rzecz wybranego interesu publicznego, ich celem nie jest osiągnięcie zysku.

Od 2004 roku w ramach realizacji rocznych gminnych programów współpracy z organizacjami pozarządowymi wdrażany jest mechanizm wsparcia finansowego i pozafinansowego dla trzeciego sektora. W latach 2009-2014 samorząd Gminy Miasta Mrągowo wydatkował łącznie na ten cel 2 516 612,31 zł, średnio 420 000 zł rocznie.

Wykaz organizacji pozarządowych działających na terenie Mrągowo prezentuje Tabela 18.

Tabela 18. Organizacje pozarządowe w Mrągowie

SPORT I REKREACJA			
HUSARIA MMA Mrągowo	KALINIAK Team Mrągowo	Klub Biegacza Mrągowo	Klub Sportowy "Baza Mrągowo"
Mazurski Związek Żeglarzy Niepełnosprawnych Mrągowo	Miejski Klub Sportowy MRĄGOWIA MRĄGOWO	Mieźdzyskolny Uczniowski Klub Sportowy "Omega" w Mrągowie	Mrągowska Grupa Regatowa
Mrągowski Klub Aikido i Samoobrony	Mrągowski Klub Kyokushin Karate	Mrągowski Klub Morsa	Mrągowskie Stowarzyszenie Młodzieży
Mrągowskie Stowarzyszenie Rowerowe	Mrągowskie Towarzystwo Regatowe "Czos"	Mrągowskie Towarzystwo Sportowe	Mrągowskie Towarzystwo Tenisowe w Mrągowie
Mrągowskie Towarzystwo Wędkarskie	MSIS Mazurskie Stowarzyszenie Inicjatyw Sportowych	Powiatowy Szkolny Związek Sportowy	Stowarzyszenie Kultury Fizycznej - Bilard Sportowy - Mrągowo
Stowarzyszenie Kultury Fizycznej Klub Sportowy AS Mrągowo	Stowarzyszenie LUZ GRUPA	Uczniowski Klub Sportowy Team Mrągowo	Zarząd Powiatowy LOK
KULTURA I EDUKACJA			
Mrągowski Uniwersytet Trzeciego Wieku	Mrągowskie Stowarzyszenie Galindia	Mrągowskie Stowarzyszenie Miłośników Pojazdów Wojskowych i Zabytkowych "Szwadron"	Mrągowskie Stowarzyszenie Niemieckie Miasta i Rejonu Mrągowo "Niedźwiedzia Łapa"

LOKALNY PROGRAM REWITALIZACJI MIASTA MRĄGOWO

Polskie Towarzystwo Numizmatyczne Oddział w Mrągowie	Stowarzyszenie Edukacji Ekologicznej i Kulturalnej "SEEiK"	Stowarzyszenie Kobiet Aktywnych BAB-SKA	Stowarzyszenie Miast Partnerskich "Mrągowo -Grünberg"
Stowarzyszenie Wspieranie Edukacji Artystycznej Dzieci i Młodzieży "Sukces"	Towarzystwo Miłośników Wilna i Ziemi Wileńskiej Oddział w Mrągowie	Towarzystwo Miłośników Ziemi Mrągowskiej	ZHP Chorągiew Warmińsko - Mazurska HUFIEC MRĄGOWO Związku Harcerstwa Polskiego
POMOC SPOŁECZNA, PROMOCJA ZDROWIA I OPIEKA NAD OSOBAMI NIEPEŁNOSPRAWNYMI			
Hospicjum Domowe im. Św. Wojciecha w Mrągowie	Polski Czerwony Krzyż Zarząd Rejonowy w Mrągowie	Polski Związek Emerytów, Rencistów i Inwalidów, Zarząd Rejonowy w Mrągowie	Polski Związek Niewidomych Okręg Warmińsko - Mazurski
Polskie Stowarzyszenie Diabetyków Zarząd Powiatowy	Parafia Rzymskokatolicka im. św. Wojciecha w Mrągowie	Stowarzyszenie na rzecz Pomocy Rodzinie SYNAPSA	Stowarzyszenie Przyjaciół Osób Niepełnosprawnych, Chorych "Amicus"
Stowarzyszenie Trzeźwościowe "Przystań" z siedzibą w Mrągowie	Stowarzyszenie Wielokierunkowej Pomocy "Remedium"	Towarzystwo "Nasz Dom"	Towarzystwo Przyjaciół Dzieci Koło Rodziców Dzieci Specjalnej Troski
Fundacja "FRUCTUS"			
EDUKACJA EKOLOGICZNA			
Koło Łowieckie "ŁOŚ" w Mrągowie	Stowarzyszenie Edukacji Ekologicznej i Kulturalnej "SEEiK"	Stowarzyszenie Zielone Dzieci	Fundacja "Inkubator Kreatywności"
BEZPIECZEŃSTWO PUBLICZNE			
Wodne Ochotnicze Pogotowie Ratunkowe Województwa Warmińsko - Mazurskiego, Oddział Miejsko - Powiatowy w Mrągowie		Ochotnicza Straż Pożarna w Mrągowie	
ORGANIZACJE KOMBATANCKIE			
Stowarzyszenie Dzieci Wojny w Polsce Oddział w Mrągowie	Światowy Związek Żołnierzy Armii Krajowej Okręg Warmińsko - Mazurski, Powiatowe Koło w Mrągowie	Związek Kombatantów R.P. i Byłych Więźniów Politycznych, Koło Powiatowe w Mrągowie	Związek Sybiraków Koło w Mrągowie
POZOSTAŁE ORGANIZACJE			
Lokalna Organizacja Turystyczna "Ziemia Mrągowska"	Mrągowskie Stowarzyszenie Gospodarcze	Stowarzyszenie "WSPÓLNOTA POLSKA" Oddział Północno - Mazowiecki w Pułtusku, Koło w Mrągowie	Stowarzyszenie Ruch Autonomii Mazur
Stowarzyszenie Tradycji Wojska Polskiego			

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Miejskiego w Mrągowie

LOKALNY PROGRAM REWITALIZACJI MIASTA MRĄGOWO

Poziom aktywności poszczególnych organizacji jest różny i zmienny w czasie. Są organizacje, które działają akcyjnie, w sposób cykliczny lub całkiem okazjonalny oraz takie, które stale prowadzą działania statutowe. Niektóre z roku na rok rozwijają swój potencjał, inne pozostają w tzw. uśpieniu. Tabele 19-21 przedstawiają aktualną ofertę III sektora na rok 2016, skierowaną do lokalnej społeczności miasta Mrągowo, w obszarach takich, jak: sport i rekreacja, kultura i edukacja, w tym ekologiczna, pomoc społeczna, promocja zdrowia i opieka nad osobami niepełnosprawnymi.

**Tabela 19. Działalność mrągowskich organizacji pozarządowych w roku 2016
w obszarze sport i rekreacja**

Lp.	Nazwa organizacji	Forma prawna	Status OPP	Oferta
1.	KALINIAK Team Mrągowo	stowarzyszenie kultury fizycznej	Nie	Zajęcia sportowe Kickboxing dla dzieci Sztuka walki K-1 i MMA Trening obwodowy dla początkujących Cross Training – dla wszystkich zainteresowanych Imprezy sportowe np. Puchar Mazur
2.	Klub Biegacza Mrągowo		nie	Zajęcia sportowe związane z bieganiem dla wszystkich zainteresowanych Organizacja sportowych imprez biegowych Udział w sportowych imprezach biegowych na terenie kraju i za granicą
3.	Klub Sportowy „Baza” Mrągowo	stowarzyszenie kultury fizycznej	-	Szkolenie sportowe uczniów (dzieci i młodzieży)/ przygotowanie do sportu wyczynowego z zakresu: Żeglarstwo: Optimist, Cadet, 420, OK'Dinghy, Laser, 470; Deska z żaglem: Mistral One Design, Aloha; Kajakarstwo; Bojery.
4.	Miejski Klub Sportowy „Mrągowia”	stowarzyszenie kultury fizycznej	-	Szkolenie sportowe (dzieci, młodzieży i dorosłych) z zakresu: piłka nożna (grupy młodzieżowe i seniorskie), tenis stołowy, szachy.

LOKALNY PROGRAM REWITALIZACJI MIASTA MRĄGOWO

5.	Międzyszkolny Uczniowski Klub Sportowy „Omega”	uczniowski klub sportowy	nie	Szkolenie sportowe dzieci i młodzieży skierowane do uczniów szkół podstawowych i gimnazjalnych z zakresu: piłka siatkowa, piłka ręczna, imprezy sportowe.
6.	Mrągowski Klub Aikido i Samoobrony	stowarzyszenie kultury fizycznej	nie	Szkolenie sportowe dzieci, młodzieży i wszystkich zainteresowanych dorosłych z zakresu sztuki walki; aikido.
7.	Mrągowski Klub Kyokushin Karate	stowarzyszenie kultury fizycznej	nie	Szkolenie sportowe dzieci, młodzieży i wszystkich zainteresowanych dorosłych z zakresu sztuk walki: karate, techniki bokserskie, samoobrona (Krav Maga).
8.	Mrągowskie Stowarzyszenie Młodzieży	stowarzyszenie kultury fizycznej	nie	Popularyzacja sportów motorowych i samochodowych Organizacja cyklicznych imprez np. wyścigi samochodowe i wyścigi motocrossowe.
9.	Mrągowskie Stowarzyszenie Rowerowe	stowarzyszenie kultury fizycznej	tak	Szkolenie sportowe dzieci, młodzieży z zakresu kolarstwa; organizacja cyklicznych imprez i zawodów kolarskich.
10.	„MSIS” Mazurskie Stowarzyszenie Inicjatyw Sportowych	stowarzyszenie kultury fizycznej	nie	Popularyzacja wolontariatu sportowego i zaangażowania społecznego młodzieży; organizacja projektów i imprez o charakterze edukacyjno-sportowym.
11.	Klub Sportowy „AS” Mrągowo	stowarzyszenie kultury fizycznej	nie	Szkolenie sportowe dzieci, młodzieży z zakresu gry w piłkę koszykową; organizacja cyklicznych imprez i zawodów koszykarskich.
12.	Stowarzyszenie Kultury Fizycznej – Bilard Sportowy - Mrągowo	stowarzyszenie kultury fizycznej	nie	Szkolenie sportowe dzieci, młodzieży oraz dorosłych z zakresu gry w bilard; organizacja zawodów i udział w zawodach bilardowych.
13.	Uczniowski Klub Sportowy Fight Club Mrągowo	uczniowski klub sportowy	nie	Szkolenie sportowe dzieci, młodzieży i dorosłych z zakresu: Boks, K1 i Kick-boxingu dla dzieci; ćwiczenia ogólnorozwojowe oraz cross training dla dorosłych.

LOKALNY PROGRAM REWITALIZACJI MIASTA MRĄGOWO

14.	Mrągowskie Towarzystwo Regatowe „Czos”	Stowarzyszenie	nie	Popularyzacja żeglarstwa; organizacja imprez i zawodów popularyzujących żeglarstwo.
15.	Stowarzyszenie Luz Grupa	stowarzyszenie	nie	Popularyzacja jazdy na rowerach górskich; organizacja imprez i wyścigów MTB; udział w zawodach MTB na terenie całej Polski.
16.	Uczniowski Klub Sportowy Mini Soccer Academy Mrągowo	uczniowski klub sportowy	nie	Szkolenie sportowe dzieci, w tym dziewcząt z zakresu piłki nożnej; organizacja imprez integracyjnych ogólnorozwojowych dla dzieci i rodziców.
17.	Uczniowski klub Sportowy Team Mrągowo	uczniowski klub sportowy	nie	Szkolenie sportowe dzieci i młodzieży z zakresu tenisa ziemnego.
18.	Mrągowskie Towarzystwo Sportowe	stowarzyszenie	nie	Organizacja zajęć sportowo-rekreacyjnych oraz imprez dla dorosłych, głównie w piłkę nożną i koszykówkę.
19.	Husaria MMA Mrągowo	stowarzyszenie	nie	Szkolenie sportowe dzieci i młodzieży z zakresu MMA (mieszanych sztuk walki głównie elementy z brazylijskiego ju jit su, thaiboxingu, boks i zapasów).
20.	Mrągowska Grupa Regatowa	-	-	Popularyzacja żeglarstwa wspieranie działań Klubu Baza Mrągowo.
21.	Mazurski Związek Żeglarzy Niepełnosprawnych Mrągowo	stowarzyszenie	nie	Szkolenie i organizacja zajęć z żeglarstwa dla osób niepełnosprawnych; przygotowanie do udziału w regatach dla osób niepełnosprawnych.
22.	Mrągowskie Towarzystwo Wędkarskie	stowarzyszenie	tak	Popularyzacja wędkarstwa wśród wszystkich zainteresowanych.
23.	Powiatowy Szkolny Związek Sportowy	stowarzyszenie	nie	Organizacja sportowych imprez szkolnych i szkolnego współzawodnictwa na poziomie powiatu.
24.	Liga Obrony Kraju – Zarząd Powiatowy	-	-	Szkolenie sportowe dzieci i młodzieży z zakresu strzelectwa sportowego; organizacja imprez sportowo-rekreacyjnych dla wszystkich.

LOKALNY PROGRAM REWITALIZACJI MIASTA MRĄGOWO

25	Uczniowski Klub Sportowy „Dwójka” przy SP Nr 3 w Mrągowie	uczniowski klub sportowy	nie	Brak danych
26.	Mrągowski Klub Morsa	grupa nieformalna	nie	Organizacja zajęć sportowo-rekreacyjnych dla wszystkich zainteresowanych, związanych głównie z tematyką kąpieli zimą w otwartych akwenach wodnych.

Zródło: Opracowanie własne na podstawie danych publicznych oraz poszczególnych organizacji

**Tabela 20. Działalność mrągowskich organizacji pozarządowych w roku 2016
w obszarze kultura i edukacja, w tym edukacja ekologiczna**

Lp.	Nazwa organizacji	Forma prawna	Status OPP	Oferta
1.	Mrągowski Uniwersytet Trzeciego Wieku	stowarzyszenie	nie	Prowadzenie wykładów, lektoratów języków obcych oraz zajęć w zespołach twórczych i sekcjach tematycznych; organizowanie wycieczek i innych form działalności turystyczno-krajoznawczej; prowadzenie zajęć ruchowych i rehabilitacji zdrowotnej; rozwijanie działalności w kołach i zespołach zainteresowań prowadzonych przez specjalistów.
2.	Polskie Towarzystwo Numizmatyczne Oddział w Mrągowie	stowarzyszenie	nie	Kolekcjonowanie historycznych monet, orderów, medali związanych m.in. z historią regionu, miasta i powiatu; organizacja wystaw zbiorów Towarzystwa, współpraca ze szkołami – pogadanki nt. numizmatyki i historii regionu, prowadzenie kroniki Towarzystwa (blisko 50 lat historii); wydawnictwa nt. numizmatyki i historii miasta: 3 edycje nt. starych pocztówek; emisja medali, monet i żetonów okolicznościowych; udział w akcjach charytatywnych (np. WOŚP)
3.	Stowarzyszenie Wspieranie Edukacji	stowarzyszenie	tak	Projekty artystyczne, wspierające rozwój młodych talentów:

LOKALNY PROGRAM REWITALIZACJI MIASTA MRĄGOWO

	Artystycznej Dzieci i Młodzieży "Sukces"			organizacja stałych warsztatów z udziałem profesjonalnych muzyków, aranżerów, choreografów, aktorów; przygotowanie dzieci i młodzieży do udziału w konkursach i festiwalach ogólnopolskich (przygotowanie merytoryczne, akredytacje, transport, stroje sceniczne).
4.	Mrągowskie Stowarzyszenie Galindia	stowarzyszenie	nie	Upowszechnianie teoretycznej i praktycznej wiedzy historycznej, przyrodniczej, geograficznej, archeologicznej i społecznej, ze szczególnym uwzględnieniem Warmii i Mazur; organizowanie Turniejów Rycerskich, gier i zabaw o podłożu dawnym, pokazy tańca średniowiecznego (wiek XV); organizowanie i prowadzenie inscenizacji historycznych, eventów, biesiad, pokazów w konwencji średniowiecza (wiek XV), kursów, wystaw, pokazów, odczytów, dyskusji, sympozjów, seminariów, festynów itp.
5.	Stowarzyszenie Edukacji Ekologicznej i Kulturalnej "SEEiK"	stowarzyszenie	nie	Nie prowadzi obecnie działalności
6.	Towarzystwo Miłośników Wilna i Ziemi Wileńskiej Oddział w Mrągowie	stowarzyszenie	nie	Utrzymanie łączności z Polakami zza wschodniej granicy, będącymi mieszkańcami lub potomkami mieszkańców dawnych ziem Polskich na Kresach; organizacja wydarzeń: „Kaziuki”, Festiwal Kultury Kresowej, mających na celu m.in. popularyzację dziedzictwa, kultury i tradycji kresowych w Polsce; działania edukacyjne, krzewienie i popularyzacja kultury kresowej.
7.	Mrągowskie Stowarzyszenie Miłośników Pojazdów Wojskowych i Zabytkowych "Szwadron"	stowarzyszenie	nie	Organizacja imprez pokazowych, np. Wojskowa Majówka, wystaw, przejażdżek; wolontariat dla młodzieży; współpraca z grupami rekonstrukcyjnymi

LOKALNY PROGRAM REWITALIZACJI MIASTA MRĄGOWO

8.	Stowarzyszenie Kobiet Aktywnych BAB-SKA	stowarzyszenie	nie	Spotkania (wykłady, dyskusje, konferencje, warsztaty); praca w grupach tematycznych; coroczna organizacja Kongresu Kobiet.
9.	Towarzystwo Miłośników Ziemi Mrągowskiej	stowarzyszenie	nie	Organizacja wystaw, konkursów, sesji popularno-naukowych i innych form wydarzeń społeczno-kulturalnych na rzecz popularyzacji wiedzy o regionie
10.	Mrągowskie Stowarzyszenie Niemieckie Miasta i Rejonu Mrągowa "Niedźwiedzia Łapa"	stowarzyszenie	nie	Wspieranie inicjatyw w zakresie edukacji, kultury i wydarzeń społecznych na rzecz niemieckiej mniejszości narodowej.
11.	Stowarzyszenie Miast Partnerskich "Mrągowo - Grünberg"	stowarzyszenie	nie	Wymiana szkolna Theo - Koch Scholle z Zespołem Szkół nr 2 w Mrągowie; kursy języka niemieckiego w Grünberg; praktyki zawodowe w hotelu w Grünberg; wymiana kulturalna młodzieży i dorosłych; organizowanie Dni Kultury Polsko - Niemieckiej z programem artystycznym dla mieszkańców miast, spotkania radnych; przekazywanie darów od mieszkańców Grünberg dla Państwowego Domu Dziecka w Mrągowie i MOPS-u.
12.	ZHP Chorągiew Warmińsko - Mazurska HUFIEC MRĄGOWO Związku Harcerstwa Polskiego	stowarzyszenie	tak	Prowadzenie na terenie miasta trzech gromad zuchowych i pięciu drużyn harcerskich; Radio Zuch i Poczta Harcerska
13.	Stowarzyszenie Zielone Dzieci	stowarzyszenie	nie	Eko-warsztaty florystyczne i inne, akcje charytatywne, spotkania, spektakle teatralne, wycieczki, konkursy dla mieszkańców i uczniów szkół; udział w organizacji imprez okolicznościowych upamiętniających wydarzenia i rocznice ważne dla

LOKALNY PROGRAM REWITALIZACJI MIASTA MRĄGOWO

				regionu („Dni Mrągowa”, „Instalacja florystyczna Mrągowo” i „Tryptyk Mrągowski”); Radio „Zielone dzieciaki”; działalność publicystyczna i archiwistyczna.
14.	Fundacja "Inkubator Kreatywności"	fundacja	nie	Zajęcia ekologiczne i artystyczne dla dzieci i młodzieży; organizacja Ekologicznego Biegu Mazurskiego; wykłady i konkursy o tematyce ekologicznej; cykliczny festiwal kulturowo-przyrodniczy - "Święto Róży"; E-magazyn "Inkubator Kreatywności", który bezpłatnie promuje polskich rękodzielników.
15.	Fundacja Alternatywnej Edukacji „ALE”	fundacja	nie	Prowadzenie miejsca spotkań młodzieży Akademia Enklawy – inkubatora inicjatyw młodzieżowych; wspieranie działalności nieformalnych grup młodzieży pod względem finansowym, rzeczowym, osobowym, organizacyjnym; organizacja projektów i wydarzeń artystyczno-kulturalnych z udziałem młodzieży.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych publicznych oraz poszczególnych organizacji

**Tabela 21. Działalność mrągowskich organizacji pozarządowych w roku 2016
w obszarze pomoc społeczna, ochrona zdrowia i opieka nad osobami niepełnosprawnymi**

Lp.	Nazwa organizacji	Forma prawna	Status OPP	Oferta
1.	Hospicjum Domowe im. Św. Wojciecha w Mrągowie	stowarzyszenie	Tak	Opieka nad chorymi, cierpiącymi na przewlekłe choroby, chorymi w stanie terminalnym, w domu chorego; rozwój i promocja wolontariatu na rzecz osób chorych.
2.	Polskie Stowarzyszenie Diabetyków Zarząd Powiatowy	stowarzyszenie	Nie	Opieka i pomoc chorym na cukrzycę oraz ich rodzinom; organizowanie i prowadzenie edukacji diabetologicznej wśród chorych na cukrzycę; integracja środowiska chorych; organizowanie akcji informacyjno – instruktażowych; propagowanie najnowszej wiedzy z zakresu osiągnięć naukowych związanych z cukrzycą.

LOKALNY PROGRAM REWITALIZACJI MIASTA MRĄGOWO

3.	Stowarzyszenie Trzeźwościowe "Przystań" z siedzibą w Mrągowie	stowarzyszenie	Nie	Pomoc w rozwoju i utrzymaniu trzeźwości wśród członków i sympatyków stowarzyszenia; organizowanie czasu wolnego i wypoczynku dla dzieci i młodzieży z rodzin zagrożonych chorobą alkoholową i innymi środkami chemicznymi; prowadzenie poradnictwa dla osób uzależnionych i współuzależnionych od alkoholu i innych środków chemicznych.
4.	Polski Czerwony Krzyż Zarząd Rejonowy w Mrągowie	stowarzyszenie	Nie	Promocja honorowego krwiodawstwa; opieka i pomoc socjalna; szkolenia z zakresu udzielania pierwszej pomocy zgodne ze standardami UE; działalność edukacyjna wśród dzieci i młodzieży, wolontariat.
5.	Polski Związek Emerytów, Rencistów i Inwalidów, Zarząd Rejonowy w Mrągowie	stowarzyszenie	nie	Integracja środowiska emerytów, rencistów i inwalidów, wzajemne wsparcie i pomoc, także finansowa ze składek członkowskich; spotkania integracyjne i okolicznościowe (Dzień Inwalidy, Dzień Seniora, Wigilia, wycieczki, spacer, wyjazdy).
6.	Polski Związek Niewidomych Okręg Warmińsko - Mazurski	stowarzyszenie	tak	Integracja środowiska osób niewidomych i niedowidzących oraz ich rodzin; comiesięczne spotkania członków koła w ramach środowiskowego wsparcia; wycieczki krajoznawcze, wycieczki sportowe np. rowerowe, imprezy okolicznościowe (ogniska, majówki, Dzień Kobiet itp.); organizacja dorocznego święta Dzień Białej Laski.
7.	Stowarzyszenie na rzecz Pomocy Rodzinie SYNAPSA	stowarzyszenie	tak	Prowadzenie mediacji; prowadzenie telefonu zaufania; poradnictwo dla rodzin zastępczych; organizacja szkoleń, konferencji, kampanii na rzecz pomocy rodzinie.
8.	Stowarzyszenie Przyjaciół Osób Niepełnosprawnych, Chorych "Amicus"	stowarzyszenie	nie	Udzielanie wszechstronnej pomocy materialnej, finansowej i pozamaterialnej osobom niepełnosprawnym i chorym, ze

LOKALNY PROGRAM REWITALIZACJI MIASTA MRĄGOWO

				szczególnym uwzględnieniem Domu Pomocy Społecznej dla Dzieci i Młodzieży Niepełnosprawnych w Mrągowie.
9.	Stowarzyszenie Wielokierunkowej Pomocy "Remedium"	stowarzyszenie	tak	Programy terapeutyczne, edukacyjne i profilaktyczne dla dzieci, młodzieży i rodziców; prowadzenie terapii krótkoterminowej oraz grup wsparcia dla ofiar przemocy, osób uzależnionych, osób współuzależnionych, rodzin osób z zaburzeniami psychicznymi; organizacja bezpłatnego systemu poradnictwa specjalistycznego, tj. prawnego i psychologicznego; organizacja czasu wolnego oraz imprez rekreacyjno-sportowych dla osób z zaburzeniami psychicznymi oraz seniorów.
10.	Towarzystwo "Nasz Dom"	stowarzyszenie	tak	Prowadzenie Domu dla Dzieci w Mrągowie - placówki opiekuńczo-wychowawczej, powstałej na bazie przekształceń Domu Dziecka jako kameralna forma instytucjonalnej pieczy zastępczej.
11.	Towarzystwo Przyjaciół Dzieci Koło Rodziców Dzieci Specjalnej Troski	stowarzyszenie	tak	Prowadzenie Warsztatów Terapii Zajęciowej w Mrągowie celem rehabilitacji społecznej i zawodowej osób niepełnosprawnych.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych publicznych oraz poszczególnych organizacji

II.5. Sfera mieszkaniowa

Według danych Głównego Urzędu Statystycznego na koniec 2014 roku łączna liczba mieszkań w Mrągowie wyniosła 8 487. Na przestrzeni lat 2009 - 2014 łączna liczba lokali mieszkalnych zwiększyła się o 344 (wzrost o 4,22%). Łączna powierzchnia użytkowa mieszkań w ostatnim roku badanego okresu to 539 427 m². Stopień wyposażenia mieszkań w instalacje techniczno - sanitarne jest bardzo wysoki. Prawie 100% lokali posiada wodociąg, 96,84% mieszkań wyposażonych jest w łazienkę. System centralnego ogrzewania wytwarza ciepło w 92,45% ogólnej liczby mieszkań, gaz sieciowy natomiast doprowadzony jest do 85,84%

całkowitej liczby lokali. Charakterystykę zasobów mieszkaniowych w Mrągowie w latach 2009 - 2014 prezentuje Tabela 22.

Tabela 22. Zasoby mieszkaniowe w Mrągowie, wyposażenie mieszkań w instalacje techniczno - sanitarne w latach 2009 - 2014

Wyszczególnienie	2009	2010	2011	2012	2013	2014
Zasoby mieszkaniowe						
Mieszkania	8 143	8 134	8 291	8 337	8 384	8 487
Izby	29 880	30 350	30 719	30 845	30 974	31 239
Powierzchnia użytkowa mieszkań (m ²)	514 689	516 689	526 456	530 118	533 271	539 427
Wyposażenie mieszkań w instalacje techniczno - sanitarne						
Wodociąg	8 132	8 126	8 283	8 329	8 376	b.d.
Ustęp splukiwany	7 951	8 047	8 204	8 250	8 297	b.d.
Łazienka	7 719	7 861	8 018	8 064	8 111	b.d.
Centralne ogrzewanie	7 412	7 493	7 650	7 697	7 744	b.d.
Gaz sieciowy	7 181	7 147	7 179	7 184	7 190	b.d.

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego

Jak wynika z danych Głównego Urzędu Statystycznego z 2014 roku, przeciętna powierzchnia użytkowa jednego mieszkania w Mrągowie była niższa od średniej dla powiatu mrągowskiego (o 10 m²), od średniej dla województwa warmińsko - mazurskiego (o 4,3 m²), a także od średniej dla kraju (o 9,8 m²). Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania przypadająca na jedną osobę kształtuje się na zbliżonym poziomie do wartości dla powiatu, województwa i kraju. W Mrągowie na każdy 1000 mieszkańców przypadają ponad 383 mieszkania, czyli o ponad 30 więcej niż w powiecie i województwie, oraz o około 20 więcej niż w kraju. Wartości wskaźników charakteryzujących zasoby mieszkaniowe w Mrągowie w 2014 roku na tle powiatu mrągowskiego, województwa warmińsko - mazurskiego i Polski prezentuje Tabela 23.

Tabela 23. Zasoby mieszkaniowe - wskaźniki dla Mrągowa na tle powiatu, województwa i kraju w roku 2014

Wyszczególnienie	Miasto Mrągowo	Powiat mrągowski	Województwo warmińsko - mazurskie	Polska
Przeciętna powierzchnia użytkowa jednego mieszkania (m ²)	63,6	73,6	67,9	73,4
Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na 1 osobę (m ²)	24,4	25,5	23,6	26,7
Liczba mieszkań na 1000 mieszkańców	383,4	346,9	347,1	363,4

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Głównego Urzędu Statystycznego

Na mieszkaniowy zasób gminy miejskiej Mrągowo na koniec 2015 roku składało się 110 budynków, z czego 48 to budynki komunalne, natomiast 62 to obiekty wspólnot mieszkaniowych, w których miasto posiada udziały. W budynkach tych funkcjonowały 631 lokale mieszkalne, z czego:

- 307 - lokale komunalne w budynkach komunalnych;
- 116 - lokale socjalne w budynkach komunalnych;
- 187 - lokale mieszkalne miasta w budynkach wspólnot mieszkaniowych;
- 21 - lokale socjalne w budynkach wspólnot mieszkaniowych;
- 4 - lokale tymczasowe.

W zasobie mieszkaniowym gminy dominują obiekty wybudowane ponad 80 lat temu. Prawie wszystkie budynki posiadają wodociąg oraz kanalizację, do 95% obiektów doprowadzona jest także sieć gazowa. Do miejskiej sieci ciepłowniczej podłączonych jest 21,83% z nich. Stan techniczny obiektów, dzięki prowadzonym systematycznie inwestycjom modernizacyjnym, ulega poprawie. Gmina miejska Mrągowo nieustannie podejmuje inicjatywy zmierzające do tworzenia nowych lokali komunalnych i socjalnych i w konsekwencji do powiększania jej zasobu mieszkaniowego. Działania te prowadzą do stopniowego zmniejszania dysproporcji między liczbą dostępnych mieszkań socjalnych a zgłaszanym zapotrzebowaniem.

W ostatnich latach w Mrągowie zaobserwować można ożywienie w budowie nowych mieszkań o różnym standardzie. Inwestycje te realizowane są przez spółdzielnie mieszkaniowe oraz prywatnych deweloperów, co wpływa na rozwiązywanie problemów mieszkaniowych zamożniejszej części lokalnej społeczności.

III. IDENTYFIKACJA PROBLEMÓW W SFERACH: SPOŁECZNEJ, GOSPODARCZEJ I PRZESTRZENNEJ NA PODSTAWIE DIAGNOZY POTENCJAŁU SPOŁECZNO-EKONOMICZNEGO MRĄGOWA

Zidentyfikowane problemy w sferze społecznej, gospodarczej i przestrzennej są powiązane ze sobą przyczynowo-skutkowo w mniejszym lub większym stopniu. Zależności i korelacje występujące pomiędzy nimi będą wpływały na eskalację negatywnych zjawisk pod względem zasięgu i nasilenia, jak również będą odgrywały kluczową rolę w hamowaniu i ograniczaniu procesów efektywnego przeciwdziałania. Dlatego też problemy najbardziej ze sobą powiązane należy traktować jako priorytetowy punkt odniesienia w planowaniu wszelkich działań rewitalizacyjnych na wskazanym obszarze rewitalizacji. W poniższej tabeli zaprezentowane zostało zestawienie trzech sfer wraz z głównymi dla nich wyzwaniami.

Tabela 24. Wykaz problemów sfery społecznej, gospodarczej i przestrzennej

Problemy w sferze społecznej	Problemy w sferze gospodarczej	Problemy w sferze przestrzennej
1) starzenie się społeczeństwa - rosnący udział osób w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności; zwiększające się obciążenie demograficzne; 2) ujemne saldo migracji; 3) znaczne bezrobocie strukturalne wynikające z niedopasowania kierunków kształcenia do aktualnych potrzeb rynku pracy; 4) duży udział osób bezrobotnych w szczególnej sytuacji na rynku pracy (np. długotrwale bezrobotni, osoby z wykształceniem gimnazjalnym i poniżej) w ogólnej liczbie osób pozostających bez zatrudnienia; 5) trudności ze znalezieniem pracy przez osoby młode, bezpośrednio po ukończeniu edukacji;	1) mała liczba średnich i dużych przedsiębiorstw; 2) znacząca przewaga małych firm, nieposiadających kapitału na rozwój ani rezerw finansowych pozwalających na przetrwanie ewentualnych załamań koniunktury; 3) słabe tempo rozwoju istniejących przedsiębiorstw skutkujące niskim wzrostem zatrudnienia; 4) niższa wartość wskaźnika liczby jednostek nowo zarejestrowanych w rejestrze REGON na 10 tys. ludności niż wartość dla Polski; 5) wyższa wartość wskaźnika liczby jednostek wykreślonych z rejestru REGON na 10 tys. ludności niż wartość dla powiatu mrągowskiego, województwa warmińsko - mazurskiego i Polski;	1) brak południowej obwodnicy miasta; 2) słabe połączenie drogowe z resztą kraju; 3) niezadowalający stan techniczny dróg; 4) marginalne znaczenie przebiegającej przez miasto linii kolejowej; 5) brak urządzenia terenów leśnych na potrzeby rekreacyjne mieszkańców; 6) zagrożenie erozją gleb i spływem do jezior substancji biogennych z pól uprawnych; 7) zagrożenie zanieczyszczeniem wód powierzchniowych przez spływ ścieków deszczowych z komunikacyjnych powierzchni utwardzonych; 8) konieczność współpracy z gminą wiejską Mrągowo w zakresie zagospodarowania terenów przyległych do

LOKALNY PROGRAM REWITALIZACJI MIASTA MRĄGOWO

7) bezrobocie, niepełnosprawność, długotrwała i ciężka choroba, bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych oraz ubóstwo najczęstszymi przyczynami trudnej sytuacji życiowej; 8) bierność znacznej części osób korzystających ze świadczeń pomocy społecznej w dążeniu do poprawy swojej sytuacji życiowej; nasilenie występowania zjawiska postawy roszczeniowej; 9) występowanie zjawiska wykluczenia społecznego osób niepełnosprawnych, chorych, starszych i ubogich.	6) sezonowość ruchu turystycznego - występowanie "martwych" okresów w działalności podmiotów z branży turystycznej; 7) niewykorzystany w pełni potencjał turystyczny miasta; 8) podaż pracy niedostosowana do zgłaszanego popytu - występowanie bezrobocia strukturalnego.	jezior na cele turystyczno - wypoczynkowe; 9) nadmierne obciążenie komunikacyjne historycznego układu urbanistycznego; 10) zły stan techniczny i duży stopień dekapitalizacji zabudowy komunalnej powstałej przed I wojną światową; 11) brak ładu przestrzennego w przemysłowej części miasta w rejonie ul. Przemysłowej oraz na części osiedli wielorodzinnych; 12) brak pełnego wykorzystania potencjału terenów po byłych przedsiębiorstwach państwowych; 13) niewystarczające działania mające na celu utrzymanie i zagospodarowanie terenów zieleni miejskiej; 14) bariery techniczne i sposób gospodarowania zielenią w niecce pojezierniej, co ma wpływ na przewietrzenie terenu; 15) brak zagospodarowania niektórych budynków (pustostanów) historycznych, przekładający się na ich degradację;
---	---	--

Źródło: Opracowanie własne

IV. ANALIZA SWOT

Analiza SWOT to jedna z najpopularniejszych metod diagnozy sytuacji, w jakiej znajduje się miasto. Służy ona przyporządkowaniu i segregacji informacji, stanowi użyteczną pomoc przy dokonywaniu oceny zasobów własnych i wpływu otoczenia, ułatwia też identyfikację problemów i określenie priorytetów rozwoju. Nazwa metody pochodzi od pierwszych liter angielskich słów, stanowiących jednocześnie pola przyporządkowania czynników mogących mieć wpływ na powodzenie planowanych w przyszłości działań – silne strony (Strengths), słabe strony (weaknesses), szanse (opportunities), zagrożenia (threats).

Tabela 25. Analiza SWOT

SILNE STRONY	SŁABE STRONY
1) Położenie geograficzne w centrum Mazur; 2) Sprzyjające warunki naturalne - czyste środowisko; 3) Ciekawy i różnorodny krajobraz; 4) Liczne jeziora zlokalizowane w mieście i w okolicach; 5) Atrakcyjna oferta turystyczna i kulturalna; 6) Utożsamianie miasta z Piknikiem Country; 7) Rozwinięta baza noclegowa i gastronomiczna; 8) Zabytkowa zabudowa centrum miasta; 9) Obiekty o dużej wartości kulturowej; 10) Duża liczba działających na terenie miasta organizacji pozarządowych; 11) Duże nasycenie rynku podmiotami gospodarczymi;	1) Słabe połączenie drogowe z resztą kraju; 2) Brak południowej obwodnicy miasta; 3) Marginalne znaczenie przebiegającej przez miasto linii kolejowej; 4) Nadmierne obciążenie komunikacyjne historycznego układu urbanistycznego; 5) Niski poziom zaufania społecznego; 6) Starzejące się społeczeństwo; 7) Słaba integracja mieszkańców; 8) Ujemne saldo migracji; 9) Bezrobocie; brak miejsc pracy dla osób wysoko kwalifikowanych; 10) Niedostosowana oferta edukacyjna do potrzeb lokalnego rynku pracy; 11) Duża liczba osób wymagających wsparcia z pomocy społecznej; 12) Występowanie zjawiska wykluczenia społecznego;
SZANSE	ZAGROŻENIA
1) Możliwość finansowania inwestycji ze środków UE w ramach perspektywy finansowej 2014 - 2020; 2) Zainteresowanie nowych inwestorów; 3) Rosnący popyt na turystykę;	1) Duża konkurencja ze strony sąsiednich miast; 2) Ciekawsza oferta dla młodych w innych ośrodkach miejskich skutkująca ich odpływem z Mrągowa;

LOKALNY PROGRAM REWITALIZACJI MIASTA MRĄGOWO

4) Zwiększony popyt na towary i usługi wywołany wzrostem ruchu turystycznego; 5) Polityka wspierania małych i średnich przedsiębiorstw na poziomie państwa; 6) Efektywna promocja miasta w ramach Obszaru Funkcjonalnego Krainy Wielkich Jezior Mazurskich; 7) Wzrost zamożności społeczeństwa przekładający się na większy ruch turystyczny; 8) Rosnąca popularność sportów wodnych i turystyki aktywnej; 9) Wzrost atrakcyjności turystycznej Polski dla turystów z zagranicy;	3) Konkurencja na krajowym i międzynarodowym rynku turystycznym; 4) Konkurencja w zakresie możliwości pozyskiwania środków na realizację przedsięwzięć rozwojowych; 5) Sezonowość ruchu turystycznego; 6) Dewaluacja marki miasta; 7) Brak odpowiednich uregulowań prawnych ułatwiających zakładanie i prowadzenie działalności gospodarczej; 8) Problemy w tworzeniu partnerstw i realizacji projektów partnerskich.
---	--

Źródło: Opracowanie własne

V. IDENTYFIKACJA PROBLEMÓW W SFERACH: SPOŁECZNEJ, GOSPODARCZEJ I PRZESTRZENNEJ NA PODSTAWIE OPINII OKREŚLONYCH GRUP INTERESARIUSZY PROCESU REWITALIZACJI

V.1. Diagnoza efektywności oddziaływania wobec problemów w sferze społecznej wraz z tłem ekonomiczno-przestrzennym

1.1. Założenia i cel badania

Zaplanowanie zintegrowanych działań rewitalizacyjnych nie byłoby możliwe bez przyjrzenia się dotychczasowym instrumentom oddziaływania na sferę społeczną. O ile inwestycje gospodarcze i przestrzenne można w sposób mierzalny zestawić i ocenić pod względem rezultatów, o tyle bardziej złożona jest ewaluacja skuteczności oddziaływania wobec problemów społecznych. Tutaj nie wystarczą statystyki obrazujące liczbę i zakres różnych form interwencji, jak i procentowe fluktuacje w rejestrach dotyczących bezrobocia czy świadczeń socjalnych. Potrzeba jakościowej diagnozy tego, co jest wdrażane i praktykowane, i co w ocenie interesariuszy przynosi nie tylko ilościowe efekty, ale konkretne zmiany niwelujące i/lub hamujące negatywne zjawiska społeczne.

Na potrzebę poszerzenia diagnozy ilościowej, a także na rzecz bardziej trafnego sformułowania celów i kierunków działań rewitalizacyjnych zostało przeprowadzone badanie opinii wśród określonej grupy interesariuszy rewitalizacji. Celem tak ujętej diagnozy jakościowej było zbadanie opinii nt. efektywności oddziaływania wobec negatywnych zjawisk społecznych, spostrzeganych i doświadczanych w codziennej działalności wybranych instytucji i organizacji pozarządowych na terenie miasta.

Pod względem diagnostycznym badanie nie wyczerpuje wskazanego wyżej przedmiotu badawczego, stanowi jednakże ważne uzupełnienie i odniesienie dla danych zebranych w wyniku analiz dokumentów.

V.2. Metodologia

2.1. Metoda i narzędzie

Jako metodę badawczą wybrano wywiady indywidualne, w trzech przypadkach przeprowadzone z dwoma respondentami naraz. Narzędzie badawcze stanowił kwestionariusz wywiadu ustrukturyzowanego (Zał. nr 1), zawierający pytania otwarte podzielone na trzy bloki tematyczne.

Blok pierwszy dotyczył subiektywnej oceny negatywnych zjawisk społecznych w powiązaniu z problemami gospodarczymi i przestrzennymi, ze wskazaniem ich zależności przyczynowo-skutkowych oraz stopnia nasilenia/skali występowania w codziennej działalności zawodowej i/lub społecznej. Tym samym odpowiedzi na pytania w tej części wywiadu pozwalały na porównanie wiedzy i doświadczeń respondenta z danymi zawartymi w oficjalnych dokumentach. Drugi blok zapraszał do dokonania ewaluacji skutecznych i nieskutecznych form oddziaływania wobec wymienionych problemów, wraz z prośbą o podanie uzasadnienia. Kluczowe było poznanie źródeł, które respondenci uważają za przyczynę takiego, a nie innego poziomu efektywności działań, które sami realizują lub, które obserwują w praktyce. Trzeci blok pytań dotyczył proponowanych rozwiązań, które mogłyby udoskonalić i wzmocnić skuteczne oddziaływanie z perspektywy pracy respondenta oraz działalności reprezentowanej przez niego instytucji/organizacji.

2.2. Respondenci

Badanie zostało przeprowadzone w lutym 2016 roku podczas 13 spotkań. Badaniem objęto 13 podmiotów: 5 instytucji (w tym 3 szczebla miejskiego i 2 szczebla powiatowego) oraz 8 organizacji pozarządowych działających na terenie miasta (w tym 6 stowarzyszeń i 2 fundacje). Wszystkie podmioty należą do grupy interesariuszy rewitalizacji. W badaniu udział wzięło 16 respondentów: dyrektorzy, kierownicy, pracownicy oraz członkowie zarządów.

Lista podmiotów została przedstawiona poniżej:

- 1) Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie,
- 2) Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Mrągowie,
- 3) Środowiskowy Dom Samopomocy,
- 4) Powiatowy Urząd Pracy w Mrągowie,

- 5) Dom Pomocy Społecznej dla Dzieci i Młodzieży Niepełnosprawnych,
- 6) Stowarzyszenie Przyjaciół Osób Niepełnosprawnych, Chorych „Amicus”,
- 7) Stowarzyszenie na rzecz Pomocy Rodzinie SYNAPSA,
- 8) Cech Rzemiosł Różnych w Mrągowie,
- 9) Fundacja Fructus,
- 10) Dom dla Dzieci Towarzystwa Nasz Dom,
- 11) Stowarzyszenie Trzeźwościowe „Przystań”,
- 12) Mazurskie Stowarzyszenie Inicjatyw Sportowych,
- 13) Fundacja Alternatywnej Edukacji „ALE”.

Wybór podmiotów podyktowany był przede wszystkim tematycznym obszarem ich działalności, związanym bezpośrednio z pomocą społeczną, ochroną zdrowia i opieką nad osobami niepełnosprawnymi oraz aktywizacją społeczną i zawodową. W przypadku instytucji wspólnym mianownikiem był zasięg oddziaływania, obejmujący teren miasta. W przypadku organizacji pozarządowych brany był pod uwagę również aktualny poziom ich aktywności, jak również reprezentatywność interesów określonych grup społecznych. Dlatego nie wszystkie organizacje działające na rzecz podobnych grup lub w podobnych obszarach zostały wytypowane do udziału w badaniu. Nie wpływa to jednak na ich rolę w prowadzeniu procesu rewitalizacji na dalszych jego etapach jako równoprawnych interesariuszy rewitalizacji.

2.3. Analiza wyników

Negatywne zjawiska społeczne, ekonomiczne i przestrzenne z perspektywy osób badanych przedstawia Tabela 26. Definiując najważniejsze problemy społeczne według swoich doświadczeń zawodowych, respondenci nie odbiegali od diagnozy wynikającej z oficjalnych statystyk. W ich wypowiedziach dominowała niekorzystna sytuacja osób niepełnosprawnych, długotrwale bezrobotnych, a także osób młodych, wchodzących na rynek pracy. Powracał problem bezrobocia, szarej strefy zatrudnienia oraz migracji zarobkowej. W poszukiwaniu przyczyn i skutków w sferze gospodarczej pojawiały się również problemy zidentyfikowane na podstawie oficjalnych danych, takie jak słaba kondycja małych przedsiębiorstw oraz niewykorzystany potencjał turystyczny miasta. Wskazywano również na niekorzystne rozwiązania na poziomie przepisów prawnych i mechanizmów finansowych, typu: obciążenia podatkowe, oferty kredytowe, świadczenia socjalne.

Znamienne jest, że respondenci wskazywali na inne problemy w sferze przestrzennej jako kluczowe dla występowania lub utrzymywania się negatywnych zjawisk społecznych. Nie pokrywają się one z listą najważniejszych wyzwań w przestrzeni miasta, wskazanych na podstawie danych instytucjonalnych. Związane to jest przede wszystkim z dość skomplikowanymi uwarunkowaniami pomiędzy tymi dwiema strefami, gdzie rzadko występują proste zależności przyczynowo-skutkowe. Większość rozwiązań przestrzennych nie przekłada się wprost na zapobieganie problemom społecznym i odwrotnie, nie każdemu problemowi społecznemu można przypisać antidotum w formie inwestycji przestrzennej. Stąd spostrzeganie tej sfery przez osoby pracujące w obszarze pomocy społecznej będzie naturalnie zogniskowane wokół innych priorytetów inwestycyjnych.

W sposób bardziej pogłębiony, niż wynikający ze statystyk, respondenci odnosili się do podłoża problemów społecznych, sięgając do uwarunkowań psychologicznych i mentalnych, społeczno-kulturowych, ekonomicznych, prawnych i systemowych. Tutaj pojawiły się wzmianki o niemierzalnych za pomocą standardowych narzędzi zjawiskach, takich jak: utrwalone postawy i przekonania, bariery kompetencyjne, poziom świadomości i wiedzy, wyzwania we współpracy międzyludzkiej i międzyinstytucjonalnej. Część obserwacji i opinii mogłaby znaleźć swoje potwierdzenie w dokumentach nieupubliczniionych, podlegających ochronie danych osobowych czy też gospodarczych. Stąd jako punkt odniesienia dla zebranych informacji należy traktować przede wszystkim własne doświadczenia respondentów, wynikające z zaangażowaniem w działalność reprezentowanych instytucji i organizacji.

Tabela 26. Negatywne zjawiska społeczne i ich tło ekonomiczno-przestrzenne

PROBLEMY SPOŁECZNE	PROBLEMY EKONOMICZNE
1) Słaba kondycja osób niepełnosprawnych , długotrwale bezrobotnych oraz młodzieży wychodzącej z pieczy zastępczej na rynku pracy – bariery kompetencyjne i psychospołeczne skutkujące niskim poziom samodzielności zawodowej i gotowości do zmiany 2) Konflikt w relacjach zawodowych pomiędzy pracownikiem a pracodawcą –	1) Słaba kondycja ekonomiczna pracodawców – wysokie obciążenia podatkowe, niska strefa zysków, pułapki kredytowe, itd. - skutkujące ograniczeniami w rozwoju lokalnego biznesu 2) Brak wyróżniającej miasto na tle regionu atrakcji turystycznej, przyczyniającej się do wzrostu gospodarczego

LOKALNY PROGRAM REWITALIZACJI MIASTA MRĄGOWO

skutkujący niskim poziomem zaufania, postawami uprzedzeniowymi. 3) Niekorzystne zjawisko migracji młodych osób w wieku produkcyjnym (20-30 lat) – społeczne przewartościowanie korzyści z migracji zagranicznej. 4) Dezaktywizujący system pomocy społecznej państwa (głównie finansowej) – skutkujący społecznym przeświadczeniem o nieopłacalności podejmowania zatrudnienia	3) Wyzwania we współpracy JST-NGO-biznes w zakresie partycypacji finansowej w utrzymaniu i rozwoju świadczonych usług 4) Brak miejsc pracy i odpowiedniego środowiska zawodowego dla osób z grup zagrożonych wykluczeniem (niepełnosprawni, długotrwale bezrobotni, młodzież z pieczy zastępczej)
PROBLEMY PRZESTRZENNE	INNE PROBLEMY
1) Niewystarczające względem potrzeb zaplecze lokalowe i przestrzenne na potrzeby reintegracji i rehabilitacji osób niepełnosprawnych 2) Brak odpowiedniego zaplecza mieszkalnego dla młodzieży wychodzącej z pieczy zastępczej 3) Brak odpowiedniego zaplecza dla organizacji pozarządowych na prowadzenie działalności 4) Niewystarczająco zorganizowana i animowana przestrzeń aktywności dla młodzieży – brak stałego miejsca spotkań i organizacja działania	1) Problemy psychologiczne osób z grup zagrożonych wykluczeniem: wyuczona bezradność, labilność motywacyjna, zaburzenia emocjonalne, osobowościowe, itp. – bariera w stosowaniu skutecznych instrumentów aktywizacji społeczno-zawodowej 2) Dewaluacja wartości pracy: brak wychowania do pracy, niska identyfikacja z firmą i wykonywaną pracą, nieprzyzwyczajenie do reguł wolnego rynku, opór wobec wymagań pracodawcy, niestałość i niestabilność rynku pracy = niestałość i niestabilność innych sfer życia 3) Niska świadomość i wiedza lokalnych przedsiębiorców w obszarze zarządzania strategicznego, zarządzania zasobami ludzkimi, CSR (społeczna odpowiedzialność biznesu) – myślenie w skali mikro

Źródło: Opracowanie własne

Pytani o najbardziej i najmniej skuteczne formy oddziaływania wobec problemów społecznych (Tabela 27), respondenci nawiązywali najczęściej do kwestii adekwatnej diagnozy

potrzeb, otwartości na innowacyjne rozwiązania oraz jakości komunikacji i współpracy w ich wdrażaniu. Indywidualizacja, nowatorskość, dostępność, profesjonalizacja, zintegrowane mechanizmy finansowe i wdrożeniowe oraz wysokie standardy współpracy wymagające również kompetencji osobowych – to główne czynniki sukcesu. Paralelnie powtarzalność schematów w imię utrzymania wskaźników, przedkładanie wytycznych i procedur nad szansę na realną zmianę społeczną, deklaratywność współpracy przy słabej gotowości do jej nawiązania i doskonalenia – to największe czynniki hamujące.

Na uwagę zasługuje fakt, że poza zewnętrznymi barierami prawno-finansowymi respondenci upatrują efektywności działania i współdziałania tam, gdzie jest to w znacznej mierze zależne od człowieka. W wypowiedziach dominują tzw. jakościowe uzasadnienia wewnętrzne, czyli znajdujące się w obszarze realnego wpływu jednostki, jak i instytucji/organizacji. Przysłowiowej „dobrej woli” powinien towarzyszyć jej „dobry przepływ”, który należy według badanych wspierać profesjonalnym moderowaniem współpracy pomiędzy sektorem publicznym, społecznym i prywatnym, ale również na płaszczyźnie międzyludzkiej.

Tabela 27. Ocena efektywności oddziaływania wobec w/w problemów

Działania efektywne	Bariery i ograniczenia
Innowacyjne, nowatorskie formy oddziaływania, atrakcyjne dla odbiorców Dobrze prowadzona współpraca międzyinstytucjonalna = skuteczniejsze modele oddziaływania, lepsze dopasowanie form pomocy, lepsza komunikacja społeczna i interpersonalna Integrujące wydarzenia społeczno-kulturalne Indywidualizacja form wsparcia we wszystkich obszarach Rozwój grup wsparcia i grup samopomocowych	Powtarzalność nieskutecznych działań = nieadekwatność instrumentów pomocy do potrzeb, działania „na siłę”, podporządkowane ogólnym wytycznym, wskaźnikom projektowym i/lub ograniczeniom prawnym Fasadowość partnerstw międzyinstytucjonalnych – słaba jakość współpracy Błędny ustawowo system opieki społecznej Schematyczność działalności instytucji („ramy urzędnika”) – problem mentalności i motywacji pracowników, niechęci do współpracy

LOKALNY PROGRAM REWITALIZACJI MIASTA MRĄGOWO

Poradnictwo specjalistyczne – psychologiczne, terapeutyczne, mediacyjne Wolontariat młodzieżowy Animacja grup nieformalnych (wewnątrz- i międzypokoleniowych) i ich inicjatyw	Niski dostęp do poradnictwa specjalistycznego i opieki specjalistycznej wraz z barierami w ich finansowaniu - brak możliwości pełnego wykorzystania posiadanego potencjału osobowego Brak mechanizmów finansowania oraz systemu profesjonalizacji zawodowych animatorów /coachów środowiskowych
--	---

Źródło: Opracowanie własne

Rozwiązania proponowane przez respondentów, ponad systematyzującym podziałem na infrastrukturalne, organizacyjne i osobowe (Tabela 28), łączy jeden wspólny mianownik: potrzeba powiązania i zintegrowania instrumentów oddziaływania. Ponownie podkreślana jest kluczowa rola współpracy na wielu poziomach. Wszystkie one bądź tego wymagają jako warunku koniecznego, bądź docelowo mają tym skutkować jako rezultatem na rzecz inicjowania dalszych zmian społecznych. Niektóre z rozwiązań są bardziej holistyczne, inne skupiają się na zaspokojeniu potrzeb określonych grup społecznych, jednak nie w izolacji względem pozostałej części społeczeństwa. Raz po raz pojawia się postulat wypracowywania odpowiednich standardów takiego zintegrowanego działania – ponieważ uznanie jego wartości nie jest niczym nowym, natomiast zupełną nowością jest jego zoperacjonalizowanie w kontekście procesu rewitalizacji.

Tabela 28. Rozwiązania proponowane dla udoskonalenia oddziaływania

A. Rozwiązania infrastrukturalne
Adaptacja poddasza nowo wybudowanego pawilonu na nową „społeczną pracownię” – atrakcyjne miejsce działań integrujących podopiecznych DPS z resztą społeczeństwa. Stworzenie i wyposażenie sali do realizacji wielokierunkowych zajęć dla osób niepełnosprawnych – sala terapeutyczna/ integracji sensorycznej, itp. Stworzenie przestrzeni aktywności młodzieży, animowanej i zarządzanej przez osoby specjalizujące się w pracy z młodzieżą. Stworzenie całorocznej, unikatowej w skali co najmniej regionu atrakcji turystycznej, generującej zyski dzięki jej walorom turystycznym, edukacyjnym, rekreacyjnym – zarówno dla turystów, jak i mieszkańców (np. tematyczny całoroczny ośrodek - centrum naukowe)

LOKALNY PROGRAM REWITALIZACJI MIASTA MRĄGOWO

Stworzenie miejsca pracy i przygotowania do pracy dla młodzieży wychodzącej z pieczy zastępczej – na przykładzie hotelu Gdańskiej Fundacji Inicjatyw Społecznych

Tworzenie mieszkań chronionych dla młodzieży wychodzącej z pieczy zastępczej i wchodzącej na rynek pracy

Zaplecze lokalowe dla organizacji pozarządowych – miejsce spotkań dla planowania i koordynacji działań, pracy administracyjnej, biurowej, miejsce przechowywania dokumentów.

Możliwość zaaranżowania ogrodu, który pensjonariusze ŚDS mogliby potem pielęgnować, rozwijać, organizować w nim czas wolny (np. wspólnie z parafią)

Aranżacja zimowych ogrodów w mieście, dobrze doświetlonych przestrzeni – poprawa estetyki miasta, stworzenie czegoś unikatowego, wyróżniającego Mrągowo w regionie, a może i w kraju

Kawiarenka i zielarnia prowadzona przez osoby niepełnosprawne – możliwość uczenia ich obowiązków pracowniczych, integracja ze społecznością

B. Rozwiązania organizacyjne

Opracowanie i realizacja spójnych, zintegrowanych programów zatrudnieniowo-mieszkaniowych dla młodzieży wychodzącej z pieczy zastępczej i wchodzącej na rynek pracy – połączenie sił i współpraca różnych instytucji, organizacji, grup

Stałe, otwarte, długookresowe, systematyczne, kompleksowe poradnictwo indywidualne i grupowe – stworzenie tzw. „koszyka usług” w mieście wraz z dobrym systemem przepływu informacji, kto gdzie i jaką pomoc może uzyskać

Tworzenie kampanii społecznych, np. przeciwko pracy na czarno (posiłkowanie się dobrymi praktykami podobnych akcji z regionu i kraju)

Rozwój poradnictwa specjalistycznego – dostępna, nieograniczona, wielokierunkowa oferta dla mieszkańców

Współpraca różnych podmiotów wokół projektów składanych np. do RPO – uzupełnianie się nawzajem, większe szanse na prawidłowe i skuteczne zrealizowanie przedsięwzięcia, osiągnięcie wskaźników, długofalowe rezultaty.

Lepsza organizacja dostępu do publicznej infrastruktury sportowej (w jakich godzinach, na jakich zasadach, kto administruje, itp.)

Prowadzenie ogólnodostępnych punktów konsultacyjnych dla potencjalnych oraz początkujących przedsiębiorców – wielokierunkowe wsparcie

LOKALNY PROGRAM REWITALIZACJI MIASTA MRĄGOWO

Samorządowe programy wspierania osób pracujących oraz pracodawców – stałe wsparcie pomostowe w celu zachęcenia do osiedlania się, inwestowania, podejmowania pracy na terenie miasta (być może realne do uruchomienia z udziałem środków zewnętrznych).

Inwestycja w atrakcyjną, różnorodną, pomysłową ofertę społeczno-kulturalną oraz sportową miasta, zwłaszcza cykliczną, opartą na corocznych wydarzeniach i imprezach

Powiązanie i zintegrowanie instrumentów oddziaływania – współpraca różnych podmiotów wokół wsparcia określonych grup potrzebujących

Rozwój i stałe udoskonalanie współpracy w zakresie przepływu informacji oraz wspólnych działań informacyjno-promocyjnych

Nawiązanie współpracy ze studentami architektury – stworzenie wielu ciekawych koncepcji, rozwiązań, a być może gotowych projektów dla miasta

C. Rozwiązania osobowe

Animatorzy zajęć dla różnych grup, w tym dla dzieci niepełnosprawnych.

Projekt szkoleniowy dla pracowników instytucji i organizacji w obszarze pracy z osobami z zaburzeniami psychicznymi.

Rozwój i koordynowanie wolontariatu w różnych obszarach związanych z potrzebami społecznymi.

Przemyślane inicjowanie, animowanie i koordynowanie współpracy międzysektorowej – instytucji, organizacji i innych podmiotów – celem rozbudzania inicjatywności i dialogu, przełamywania barier i trudności we współpracy, integrowania osób, instytucji i organizacji – zadanie dla lidera/liderów takiej współpracy.

Rozwijanie zasobów kompetencyjnych animatorów społecznych (coachingowych, trenerskich, animacyjnych).

Źródło: Opracowanie własne

2.4. Wnioski i rekomendacje

Na podstawie danych zebranych podczas 13 wywiadów można wskazać najważniejsze pożądane kierunki oddziaływania w planowanym procesie rewitalizacji:

- 1) **Wdrażanie zintegrowanych instrumentów wsparcia** dla potencjalnych pracowników i pracodawców, wzmacniające kondycję społeczno-ekonomiczną po obu stronach oraz

zakładające jako warunek konieczny moderowanie procesu budowania relacji biznesowych

- 2) **Przedsięwzięcia wspierające lokalny rozwój gospodarczy** poprzez programy lojalnościowe i pomostowe (zatrzymujące kapitał ludzki w mieście) oraz inwestycje służące wzrostowi przyływu kapitału zewnętrznego (rozwijanie zaplecza turystycznego i nie tylko)
- 3) **Tworzenie miejsc pracy wraz z odpowiednim środowiskiem zawodowym** dla osób z grup zagrożonych wykluczeniem społecznym – spójnie z działaniami rozwijającymi lokalny rynek gospodarczy
- 4) **Podnoszenie jakości współpracy międzysektorowej i wewnątrzsektorowej** na poziomie personalnym, komunikacyjnym, organizacyjnym i prawnym
- 5) **Stworzenie i utrzymanie przestrzeni lokalowej** z wyposażeniem na potrzeby zajęć dla osób niepełnosprawnych
- 6) **Stworzenie i utrzymanie przestrzeni lokalowej** na potrzeby działalności organizacji pozarządowych
- 7) **Wdrożenie wielokierunkowego programu mieszkaniowo-zatrudnieniowego** dla młodzieży usamodzielniającej się, w tym młodzieży z pieczy zastępczej
- 8) **Rozwijanie dostępnego, profesjonalnego poradnictwa i opieki specjalistycznej** jako fundamentu skutecznego stosowania innych instrumentów pomocy
- 9) **Wprowadzenie wielokierunkowego programu dla młodzieży** wspierającego włączenie społeczne oraz tworzenie konstruktywnych przestrzeni funkcjonowania młodych ludzi w mieście – dla rozwijania i utrzymania kapitału społecznego w perspektywie nieuchronnej wymiany pokoleń.

VI. ZAŁOŻENIA PROCESU REWITALIZACJI

Wypracowanie założeń programu rewitalizacji zostało poprzedzone przedstawioną wyżej analizą sytuacji społeczno-gospodarczo-przestrzennej miasta Mrągowo. Równolegle przeprowadzona została analiza wskaźnikowa, która umożliwiła wskazanie tych obszarów miasta, na których natężenie negatywnych zjawisk społecznych, gospodarczych i przestrzennych jest największe. W dalszej części niniejszego dokumentu opisane zostały: kryteria wyboru obszaru zdegradowanego, metodologia przeprowadzenia analizy wskaźnikowej, wyniki tej analizy, delimitacja obszaru rewitalizowanego, a także: cele rewitalizacji, podstawowe przedsięwzięcia rewitalizacyjne oraz przedsięwzięcia komplementarne.

VI.1. Kryteria wyboru obszaru zdegradowanego/obszaru rewitalizacji

W trakcie prac nad wyznaczeniem obszaru zdegradowanego/obszaru rewitalizacji pozyskano dane statystyczne z następujących instytucji: Urząd Miejski w Mrągowie, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Mrągowie, Powiatowy Urząd Pracy w Mrągowie oraz Komenda Powiatowa Policji w Mrągowie. Informacje te dotyczyły:

- liczby ludności (stan na 31.12.2014 r.);
- liczby osób w wieku produkcyjnym (stan na 31.12.2014 r.);
- liczby osób w wieku poprodukcyjnym (stan na 31.12.2014 r.);
- liczby osób/rodzin korzystających z zasiłków pomocy społecznej (w 2014 r.);
- ogólnej liczby osób bezrobotnych (stan na 31.12.2014 r.);
- liczby osób bezrobotnych z wykształceniem podstawowym (stan na 31.12.2014 r.);
- liczby osób długotrwale bezrobotnych (stan na 31.12.2014 r.);
- liczby stwierdzonych przestępstw ogółem (w 2014 r.);
- liczby stwierdzonych przestępstw i wykroczeń (poza zdarzeniami drogowymi i przestępstwami gospodarczymi) w tym czynów karalnych nieletnich (w 2014 r.);
- liczby czynów karalnych popełnionych przez osoby nieletnie (w 2014 r.);
- liczby zarejestrowanych podmiotów gospodarki narodowej (stan na 31.12.2014 r.);
- ogólnej liczby budynków mieszkalnych (stan na 31.12.2014 r.);
- liczby budynków mieszkalnych wybudowanych przed 1989 r. (stan na 31.12.2014 r.).

Na podstawie uzyskanych danych przeprowadzono analizę zróżnicowania wewnątrzmięjskiego w sferach: społecznej, gospodarczej i przestrzennej, w oparciu o wartości następujących wskaźników:

- liczba osób korzystających z pomocy społecznej na 1000 mieszkańców;
- liczba ludności w wieku poprodukcyjnym na 1000 mieszkańców;
- udział długotrwale bezrobotnych wśród osób w wieku produkcyjnym;
- procentowy udział bezrobotnych z wykształceniem podstawowym w ogólnej liczbie bezrobotnych;
- liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarki narodowej na 100 mieszkańców;
- liczba przestępstw na 1000 mieszkańców;
- liczba przestępstw i wykroczeń stwierdzonych (poza zdarzeniami drogowymi i przestępstwami gospodarczymi) w tym czyny karalne nieletnich na 1000 mieszkańców;
- liczba czynów karalnych nieletnich na 10 000 mieszkańców;
- liczba budynków wybudowanych przed rokiem 1989 do ogólnej liczby budynków mieszkalnych (%).

Analiza wskaźnikowa przeprowadzona została dla jednostek analitycznych, którymi są poszczególne ulice w mieście. Wykorzystana została metoda standaryzacji, której poszczególne etapy to:

- **krok 1** - zebranie bezwzględnych danych liczbowych dla wszystkich wskaźników w odniesieniu do porównywanych obszarów (ulic);
- **krok 2** - obliczenie wartości bezwzględnych wskaźników;
- **krok 3** - obliczenie średniej arytmetycznej dla ujednoliconych wskaźników (dla obszaru całego miasta);
- **krok 4** - obliczenie odchylenia standardowego dla poszczególnych wskaźników (dla całego miasta);
- **krok 5** - standaryzacja wskaźników (w celu umożliwienia sumowania danych, wskaźniki podlegają standaryzacji; polega to na odjęciu od wartości wskaźnika dla danej ulicy średniej wartości dla całego miasta i podzieleniu przez odchylenie standardowe dla całego miasta; w wyniku tej procedury wszystkie wystandaryzowane wskaźniki mają rozkład charakteryzujący się jednakową średnią - zero, i odchyleniem

standardowym - jeden, co umożliwia ich logiczną interpretację i uprawnia do dodawania; wystandaryzowane wskaźniki oznaczają odchylenie od normy, którą reprezentuje wartość średnia dla całego miasta, i mogą przyjmować wartości dodatnie lub ujemne; przejście odchylenia od średniej do wartości dodatniej wskazuje, które ulice odznaczają się wskaźnikiem degradacji wyższym od średniej dla całego miasta; z kolei wartości ujemne odchylenia ukazują ulice o najlepszej sytuacji społecznej, których negatywne zjawiska społeczne w porównaniu ze średnią dla całego miasta odznaczają się mniejszym natężeniem;

- **krok 6** - obliczenie sumarycznego wskaźnika degradacji - zsumowanie wystandaryzowanych wskaźników dla poszczególnych ulic;
- **krok 7** - interpretacja wyników - hierarchizacja ulic w oparciu o sumaryczny wskaźnik degradacji.

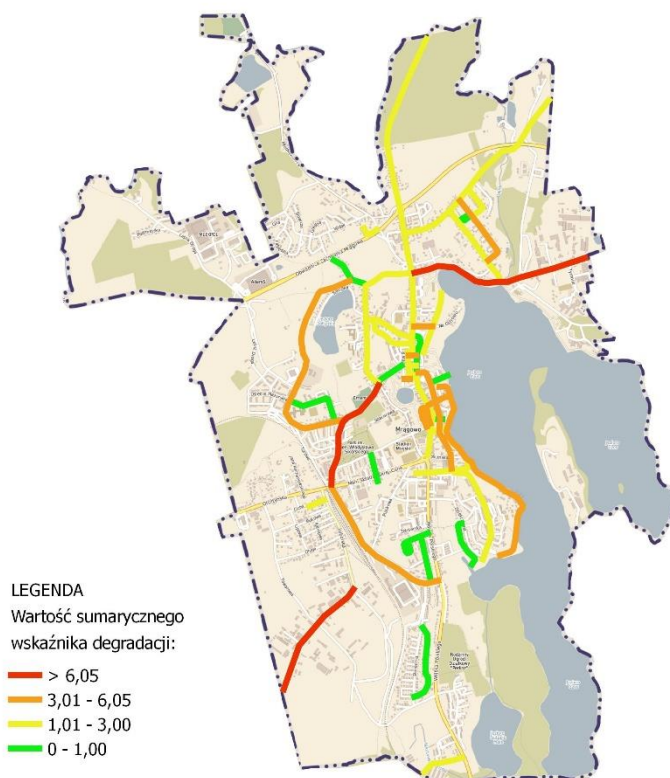
VI.2. Wyniki analizy wskaźnikowej, zasięg obszaru zdegradowanego/obszaru rewitalizacji, charakterystyka obszaru

Analizując wartości badanych wskaźników przyjęto metodologię polegającą na tym, iż dany wskaźnik potwierdza sytuację kryzysową na obszarze wówczas, gdy dla badanego obszaru przyjmuje on mniej korzystną wartość niż dla całego miasta.

Przeprowadzono analizę wskaźnikową w oparciu o metodę standaryzacji w celu określenia natężenia negatywnych zjawisk społecznych. Metoda ta pozwala zhierarchizować ulice znajdujące się na badanym obszarze według stopnia degradacji. Dla każdej z ulic wyznaczono wartości wystandaryzowanych wskaźników, które informują o wielkości odchylenia od normy. Wskaźniki te mogą przyjmować wartości dodatnie (wówczas wskaźnik degradacji dla danej ulicy jest wyższy od średniej dla całego miasta) lub ujemne (wtedy wskaźnik degradacji dla danej ulicy jest niższy niż średnia dla całego miasta). Następnie po wyznaczeniu wartości wystandaryzowanych wskaźników zsumowano je w celu określenia wartości sumarycznego wskaźnika degradacji dla poszczególnych ulic. Wysoka wartość sumarycznego wskaźnika degradacji wskazuje na sytuację kryzysową. Na poniższej mapie zaprezentowano ulice, na których stwierdzono złą sytuację ze względu na stopień degradacji. Ulice, na których wartość wskaźnika sumarycznego waha się w przedziale od 0 do 1 zaznaczono kolorem **zielonym**, w przypadku gdy wartość wskaźnika znajduje się w przedziale między 1 a 3 - kolorem **żółtym**, w przedziale między 3 a 6 kolorem **pomarańczowym**,

natomiast ulice, gdzie wartość wskaźnika sumarycznego jest większa od 6 - kolorem **czerwonym**.

Rysunek 11. Wyniki analizy wskaźnikowej w oparciu o metodę standaryzacji

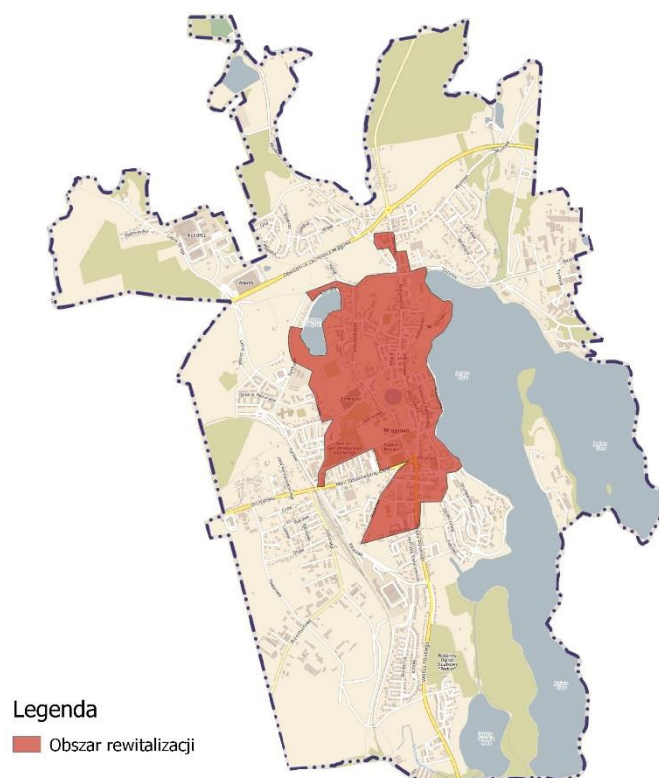
Źródło: Opracowanie własne

Powyższa mapa stanowiła punkt wyjścia do wskazania obszaru, na którym dominują zjawiska negatywne i wyznaczenia tym samym obszaru zdegradowanego oraz obszaru rewitalizacji. Ulice zaznaczone kolorami stanowią najbardziej zdegradowane (w rozumieniu "Wytycznych w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014- 2020") obszary w Mrągowie.

Obszar rewitalizacji to obszar obejmujący całość lub część obszaru zdegradowanego, cechującego się szczególną koncentracją negatywnych zjawisk, **na którym z uwagi na istotne znaczenie dla rozwoju lokalnego zamierza się prowadzić rewitalizację**. Zgodnie z zasadą wynikającą z „Wytycznych w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014- 2020”, **obszar rewitalizacji nie może obejmować terenów większych niż 20% powierzchni miasta oraz zamieszkałych przez więcej niż 30% mieszkańców miasta**. Dlatego też obszar rewitalizacji w Mrągowie stanowi jedynie część obszaru zdegradowanego. Z uwagi na fakt, iż

obszar rewitalizacji musi charakteryzować się spójnością urbanistyczną, na wskazanym obszarze mogą znajdować się także te ulice, które samodzielnie nie wyróżniają się zjawiskami negatywnymi, jednak wokół nich dominują zjawiska, które bezpośrednio lub pośrednio negatywnie wpływają na te ulice.

Rysunek 12. Obszar rewitalizacji w Mrągowie

Źródło: Opracowanie własne

W poniższej tabeli zaprezentowano zestawienie danych wyjściowych dla miasta i dla delimitowanego obszaru pozyskane na potrzeby przeprowadzenia analizy wskaźnikowej.

Tabela 29. Dane wyjściowe do przeprowadzenia analizy wskaźnikowej

Wyszczególnienie	Badany obszar	Miasto Mrągowo
Liczba ludności (stan na 31.12.2014 r.)	5 978	21 723
Liczba osób w wieku produkcyjnym (stan na 31.12.2014 r.)	3 805	13 935
Liczba osób w wieku poprodukcyjnym (stan na 31.12.2014 r.)	926	3 694
Liczba osób korzystających z zasiłków pomocy społecznej (w 2014 r.)	843	1 892
Ogólna liczba osób bezrobotnych (stan na 31.12.2014 r.)	493	1 357
Liczba bezrobotnych z wykształceniem podstawowym (stan na 31.12.2014 r.)	172	400
Liczba osób długotrwale bezrobotnych (stan na 31.12.2014 r.)	331	761
Liczba stwierdzonych przestępstw ogółem (w 2014 r.)	152	365
Liczba stwierdzonych przestępstw i wykroczeń (poza zdarzeniami drogowymi i przestępstwami gospodarczymi) w tym czyny karalne nieletnich (w 2014 r.)	279	670
Liczba czynów karalnych nieletnich (w 2014 r.)	13	33
Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarki narodowej (stan na 31.12.2014 r.)	525	906
Ogólna liczba budynków mieszkalnych (stan na 31.12.2014 r.)	505	1 851
Liczba budynków mieszkalnych wybudowanych przed 1989 rokiem (stan na 31.12.2014 r.)	452	1 350

Źródło: Opracowanie własne

W oparciu o zaprezentowane wyżej dane dokonano wyznaczenia wartości wskaźników, zarówno dla badanego obszaru, jak i dla terenu całego miasta. W kolejnym kroku dokonano analizy porównawczej otrzymanych wartości dla obu badanych jednostek. Sytuację kryzysową w ramach danego wskaźnika stwierdzono wtedy, gdy dla badanego obszaru przyjął on wartość mniej korzystną niż dla terenu całego miasta.

Tabela 30. Wyniki analizy wskaźnikowej dla obszaru rewitalizacji w Mrągowie

Symbol wskaźnika	Wskaźnik	Wartość dla obszaru	Miasto Mrągowo	Potwierdzona sytuacja kryzysowa (TAK/NIE)
W1	Liczba osób korzystająca z zasiłków pomocy społecznej na 1000 mieszkańców	141,0	87,1	TAK
W2	Liczba ludności w wieku poprodukcyjnym na 1000 mieszkańców	154,9	170,1	NIE
W3	Udział długotrwale bezrobotnych wśród osób w wieku produkcyjnym (%)	8,7	5,5	TAK
W4	Udział bezrobotnych z wykształceniem podstawowym w ogólnej liczbie bezrobotnych (%)	34,9	29,5	TAK
W5	Liczba zarejestrowanych podmiotów gospodarki narodowej na 100 osób	8,8	4,2	NIE
W6	Udział budynków wybudowanych przed rokiem 1989 w ogólnej liczbie budynków mieszkalnych (%)	89,5	72,9	TAK
W7	Liczba przestępstw na 1000 mieszkańców	25,4	16,8	TAK
W8	Liczba przestępstw i wykroczeń stwierdzonych (poza zdarzeniami drogowymi i przestępstwami gospodarczymi), w tym czyny karalne nieletnich na 1000 mieszkańców	46,7	30,8	TAK
W9	Liczba czynów karalnych nieletnich na 10000 mieszkańców	21,7	15,2	TAK

Źródło: Opracowanie własne

W poniższej tabeli zaprezentowano wykaz ulic wchodzących w skład obszaru rewitalizacji. Ulice zaznaczone kolorami oznaczają, że zdiagnozowano na nich stan kryzysowy, kolorem zielonym zaznaczono najmniejsze natężenie negatywnych zjawisk (wartość wskaźnika sumarycznego dla ulicy: 0-1), kolorem żółtym większe natężenie (wartość wskaźnika sumarycznego dla ulicy: 1,01-3,0), jeszcze większe natężenie zaznaczono kolorem pomarańczowym (wartość wskaźnika sumarycznego dla ulicy: 3, 01 - 6,05), a największe kolorem czerwonym (wartość wskaźnika sumarycznego dla ulicy: więcej niż 6,05). Pozostałe ulice (niezaznaczone kolorem) zostały włączone do obszaru z uwagi na potrzebę jego spójności urbanistycznej.

Tabela 31. Wykaz ulic wchodzących w skład obszaru rewitalizacji

8 maja	A. Mickiewicza	Bohaterów Warszawy
Brzozowa	Dolny Zaulek	Dziękczynna (część)
F. Chopina	Generała Leopolda Okulickiego	Giżycka (część)
Grunwaldzka (część)	Jeziorna	M. Kopernika
Kościelna	T. Kościuszki	Krakowska
Królewiecka	Leśna (część)	Mała Warszawska
Mały Rynek	M. Curie-Skłodowskiej (część)	Mazurska
Młodkowskiego (część)	S. Moniuszki	K.C. Mrongowiusza
Na Ostrowiu	Nadbrzeżna (część)	Oficerska
Piaskowa	P. Sobczyńskiego	Plac Kajki
Plac Wyzwolenia	Ratuszowa	R. Traugutta
F. Roosevelta	Rybna	Rynkowa (część)
Sołtycka (część)	Spacerowa	S. Wyspiańskiego
Staromiejska	S. Żeromskiego	Warszawska
Wojska Polskiego (część)	Wolności (część)	Żołnierska

Źródło: Opracowanie własne

Obszar rewitalizacji obejmuje przede wszystkim śródmieście Mrągowa wraz z terenami przyległymi. Granice obszaru wyznaczają:

- Od wschodu ulice: Rynkowa, Brzozowa, Sobczyńskiego, Skłodowskiej-Curie oraz Piaskowa,
- Od południa ulice: Żołnierska, Dziękczynna i Kopernika,
- Od zachodu: ul. Nadbrzeżna i brzeg jeziora Czos,
- Od północy ulice: Giżycka, Okulickiego i Polna.

Na terenie objętym rewitalizacją dominuje zabudowa usługowa oraz mieszkaniowa jedno- i wielorodzinna. Oprócz intensywniej zabudowy znajdują się tam także tereny zieleni urządzonej i naturalnej oraz wody powierzchniowe.

Miejscowy Plan Zagospodarowania Przestrzennego przedstawia funkcję docelową określonego terenu. Wyznaczony obszar rewitalizacji jest niemal w całości pokryty Miejscowymi Planami Zagospodarowania Przestrzennego. Na mocy uchwały nr III/7/2014 Rady Miejskiej w Mrągowie przyjęto Miejscowy Plan dla obszaru śródmieścia jako obszaru koncentracji usług ogólnomiejskich. Dla obszarów znajdujących się w granicach obszaru rewitalizacji przewidziano następujące funkcje:

- Tereny zabudowy śródmiejskiej, oznaczone symbolem MUS;

- Tereny zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej z usługami nieuciążliwymi, oznaczone symbolem MWU;
- Tereny zabudowy usługowej z dopuszczeniem zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej, oznaczone symbolem UMW;
- Tereny zabudowy mieszkaniowej jednorodzinnej z usługami nieuciążliwymi, oznaczone symbolem MNU;
- Tereny zabudowy usług nieuciążliwych, oznaczone symbolem U;
- Tereny zabudowy usług administracji publicznej, oznaczone symbolem UA;
- Tereny zabudowy usług sakralnych, oznaczone symbolem UKM;
- Tereny zabudowy usług oświaty i wychowania, oznaczone symbolem UO;
- Tereny rozmieszczenia obiektów handlowych o powierzchni sprzedaży powyżej 2000m², oznaczone symbolem UC;
- Tereny usług turystycznych, oznaczone symbolem UT;
- Tereny sportu, oznaczone symbolem US;
- Teren placu miejskiego, oznaczony symbolem UKS;
- Tereny gospodarstwa ogrodniczego, oznaczone symbolem RU;
- Tereny cmentarzy zamkniętych, oznaczone symbolem ZCz;
- Tereny zieleni urządzonej, oznaczone symbolem ZP;
- Tereny zieleni naturalnej, oznaczone symbolem Z.

Studium Uwarunkowań i Kierunków Zagospodarowania Przestrzennego określa tereny wchodzące w skład obszaru rewitalizacji jako tereny koncentracji usług ogólnomiejskich. Ponadto część północna obszaru rewitalizacji uznawana jest za obszar nawarstwień kulturowych Starego Miasta. Stare Miasto charakteryzuje się historycznym układem przestrzennym, dzięki któremu objęte jest ochroną konserwatorską. Dodatkowo obszar położony na południe od ulicy Oficerskiej został predysponowany do zlokalizowania wielkopowierzchniowego obiektu handlowego.

Obszar pełni funkcje: centrotwórczą, mieszkaniową, rekreacyjną, turystyczną, administracyjną, handlowo - usługową. W granicach obszaru znajduje się szereg istotnych obiektów i instytucji, takich jak: Centrum Kultury i Turystyki, Młodzieżowy Dom Kultury, Biblioteka Miejska im. Wacława Gołowicza, Biblioteka Pedagogiczna, Kino „Zodiak”, Muzeum Warmii i Mazur Oddział w Mrągowie, Starostwo Powiatowe, Powiatowy Urząd Pracy, Urząd Miejski, Urząd Gminy, Ratusz Miejski, Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej,

Stadion Miejski, Targowisko Miejskie, Przedszkole Nr 2 „Bajka”, Przedszkole Niepubliczne „Kubuś”, Przedszkole Niepubliczne „Nasze Pocięchy”, Zespół Szkół Nr 1, Zespół Szkół Zawodowych, I Liceum Ogólnokształcące im. Obrońców Westerplatte, Zespół Szkół Nr 2 im. Władysława Jagiełły, Zespół Szkół Specjalnych, Państwowa Szkoła Muzyczna I Stopnia, Mrągowskie Centrum Kształcenia, Poradnia Psychologiczno-Pedagogiczna, Bursa Międzyszkolna, Szpital Mrągowski im. M. Kajki, Szpitalny Oddział Ratunkowy, Przychodnia Lekarska „Zdrowie”, zabytkowe kamienice, kościół ewangelicko - augsburski z XVIII wieku, kościół par. p.w. św. Wojciecha, cerkiew p.w. Przemienienia Pańskiego, Zespół Gazowni Miejskiej, zabytkowy spichlerz.

Przez obszar przebiega droga krajowa nr 16, co z uwagi na znaczne natężenie ruchu i wynikający z niego poziom hałasu oraz emisji spalin, zdecydowanie obniża jakość życia. W granicach obszaru znajdują się także tereny rekreacyjne, takie jak: Park im. Gen. Władysława Sikorskiego, Park Lotników, Jezioro Magistrackie, nabrzeże jeziora Czos oraz znaczna część nabrzeża Jeziora Sołtyskiego.

**POWIERZCHNIA OBSZARU STANOWI
10,6 % POWIERZCHNI MIASTA**

**OBSZAR ZAMIESZKIWANY JEST PRZEZ
27,5 % MIESZKAŃCÓW MIASTA**

Przeprowadzona analiza wskaźnikowa umożliwiła wskazanie tych ulic, na których natężenie negatywnych zjawisk jest największe. Po wyznaczeniu granic obszaru rewitalizacji obliczone zostały wartości poszczególnych wskaźników dla wyznaczonego obszaru (dla wszystkich ulic w obszarze) oraz dla tych ulic na obszarze, na których zdiagnozowano stan kryzysowy i wartości tych wskaźników zestawiono z wartością danego wskaźnika dla miasta. Zestawienia te zostały zaprezentowane na poniższych wykresach.

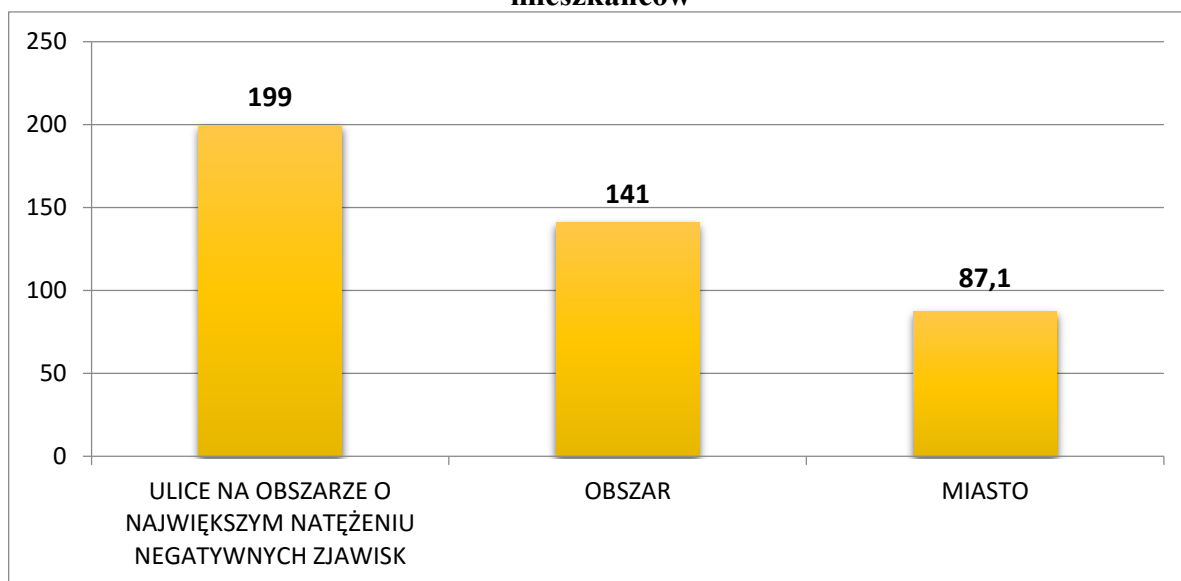
MIASTO - wartość danego wskaźnika dla miasta Mrągowo;

OBSZAR - wartość danego wskaźnika dla obszaru rewitalizacji (dla wszystkich ulic na obszarze);

ULICE O NAJWIĘKSZYM NATĘŻENIU NEGATYWNYCH ZJAWISK - wartość danego wskaźnika wyłącznie dla tych ulic zlokalizowanych na obszarze rewitalizacji, na których zdiagnozowano stan kryzysowy, tj.: A. Mickiewicza, Bohaterów Warszawy, Brzozowa, Dolny Zaułek, F. Chopina, Gen. L. Okulickiego, Giżycka (część), Grunwaldzka (część), Jeziorna, Kopernika, T. Kościuszki, Krakowska, Królewiecka, Leśna (część), Mała Warszawska, Mały Rynek, S. Moniuszki, K.C.Mrongowiusza, Nadbrzeżna (część), Plac Kajki, Plac Wyzwolenia, Ratuszowa, R. Traugutta, F. Roosevelta, Rynkowa (część), S. Wyspiańskiego, Warszawska, Wolności, S. Żeromskiego.

Jednym z problemów w sferze społecznej jest zdiagnozowana duża liczba osób korzystających z zasiłków pomocy społecznej. Wskaźnik liczby osób wymagających takiej pomocy, w przeliczeniu na 1 tys. mieszkańców, osiągnął wartość 87,1 dla całego Miasta i 141 dla obszaru rewitalizacji. Tak wysoka liczba osób korzystających z zasiłków wskazuje na złą sytuację ekonomiczną ludności zamieszkującej badany obszar.

Rysunek 13. Liczba osób korzystających z zasiłków pomocy społecznej na 1000 mieszkańców

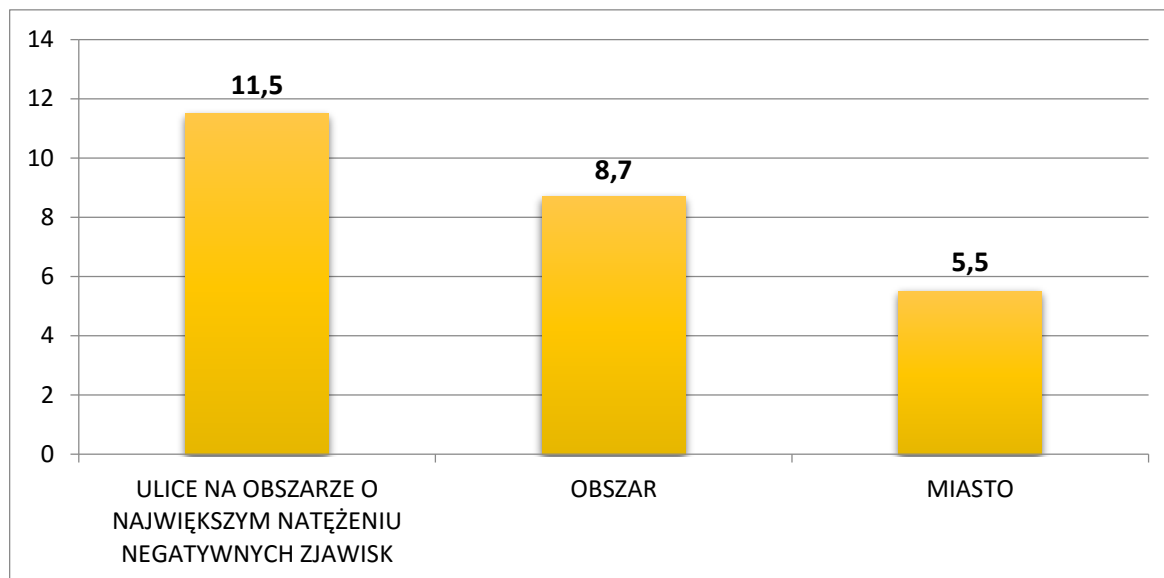

Źródło: Opracowanie własne

Na liczbę osób pobierających zasiłki z pomocy społecznej bezpośrednio wpływa liczba osób bezrobotnych. Według danych statystycznych na terenie badanego obszaru zamieszkiwało 3805 osób w wieku produkcyjnym, z których aż 331 osób pozostawało bez pracy przez dłużej niż 12 miesięcy. Udział osób długotrwale bezrobotnych wśród osób w wieku produkcyjnym wynosi 8,7 % na obszarze rewitalizacji, natomiast dla całego miasta przyjmuje wartość 5,5 %.

Bezrobocie jest główną przyczyną słabej kondycji ekonomicznej lokalnej społeczności i jest bezpośrednio powiązane z innymi negatywnymi zjawiskami.

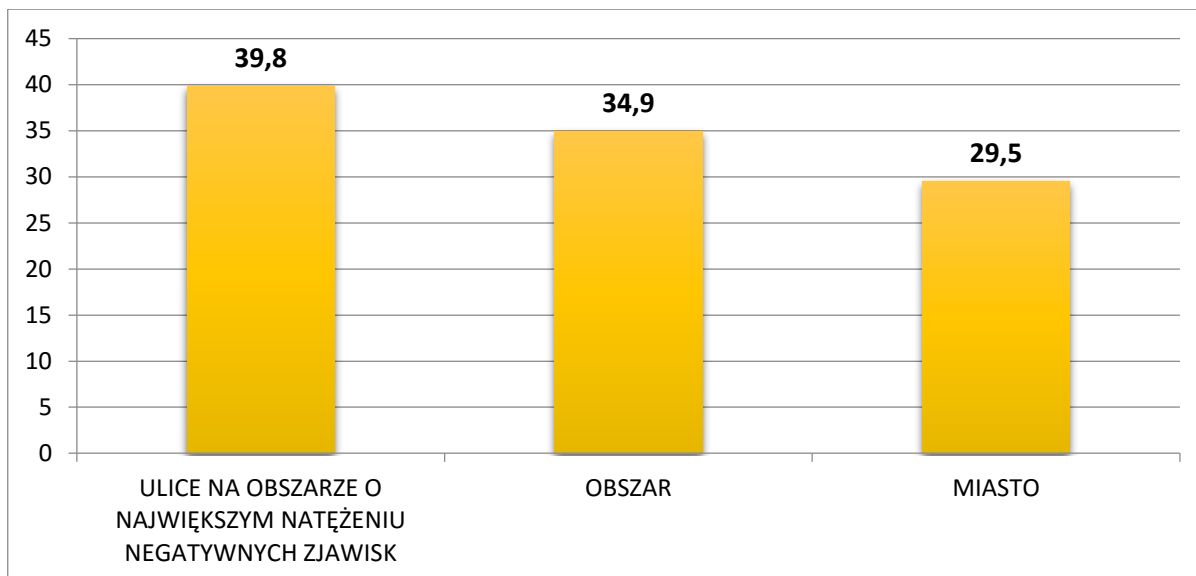
Rysunek 14. Udział długotrwale bezrobotnych wśród osób w wieku produkcyjnym (%)

Źródło: Opracowanie własne

Jak wykazano w rozdziale 3.3, bezrobocie w Mrągowie występuje głównie wśród osób o wykształceniu gimnazjalnym lub niższym. Osoby te nie są elastyczne na rynku pracy, w większości nie posiadają odpowiednich kwalifikacji do wykonywania pożądanых przez pracodawców działań. Na obszarze rewitalizowanym ogólnie bez pracy pozostawały 493 osoby, z czego aż 172 z wykształceniem podstawowym, co stanowi niemal 35 % ogólnej liczby bezrobotnych. Wartość wskaźnika dla Mrągowa wynosi 29,5 %, co wskazuje na występowanie sytuacji kryzysowej na obszarze rewitalizacji. Słabe wykształcenie może powodować trudności w znalezieniu pracy, prowadzi do obniżenia samooceny, co w efekcie może skutkować trwałym wykluczeniem społecznym.

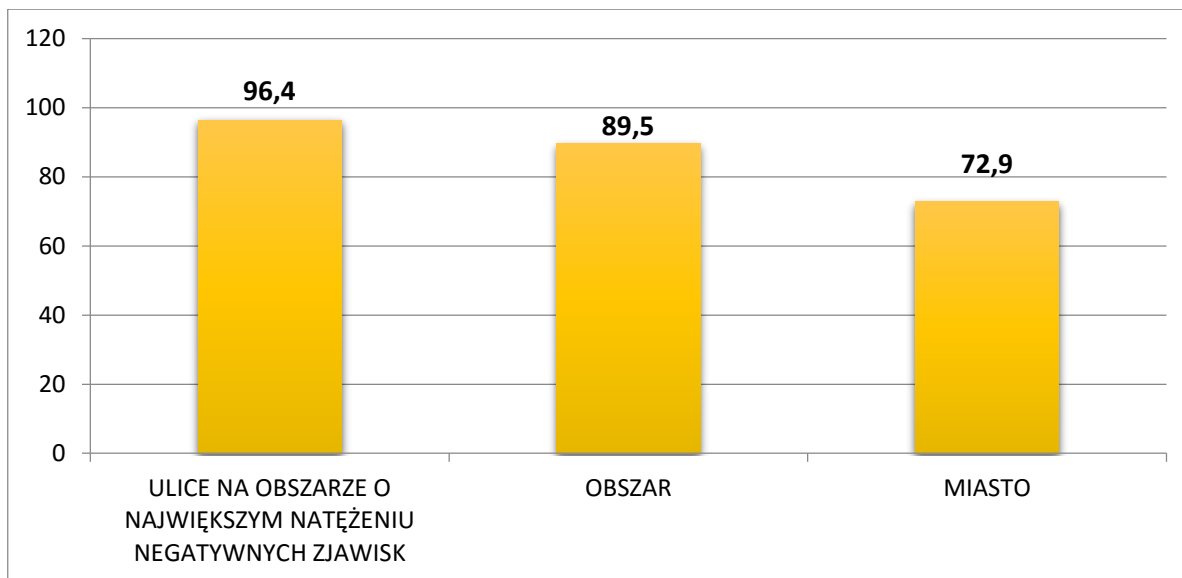
Rysunek 15. Udział bezrobotnych z wykształceniem podstawowym w ogólnej liczbie bezrobotnych (%)

Źródło: Opracowanie własne

Duży udział budynków wybudowanych przed 1989 rokiem w ogólnej liczbie budynków mieszkalnych może świadczyć o historycznym układzie przestrzennym obszaru. Zabudowa taka niewątpliwie posiada walory historyczne, estetyczne i kulturowe, lecz bez odpowiedniej opieki może nastąpić degradacja tkanki miejskiej i utrata wyżej wymienionych walorów. Kamienice wybudowane na początku XX wieku często pełnią funkcję mieszkań komunalnych, w których zamieszkuje ludność uboga, co może sprzyjać narastaniu frustracji społecznej i prowadzić do innych negatywnych zjawisk, takich jak przestępczość czy alkoholizm. Dla miasta Mrągowa wskaźnik ten osiąga wartość 72,9 %, podczas gdy na badanym obszarze 89,5% wszystkich budynków mieszkalnych stanowią budynki wybudowane przed 1989 rokiem.

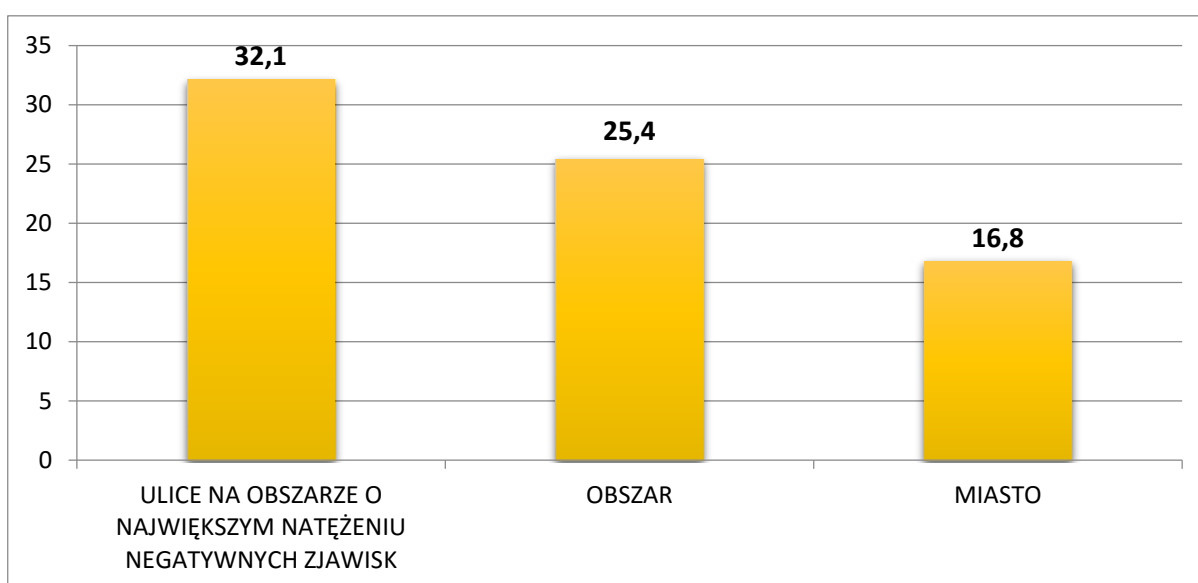
Rysunek 16. Udział budynków wybudowanych przed rokiem 1989 w ogólnej liczbie budynków mieszkalnych (%)

Źródło: Opracowanie własne

Jak wspomniano wyżej, narastanie frustracji społecznej wynikającej z ubóstwa, zamieszkiwania w złych warunkach lokalowych oraz wykluczenia społecznego prowadzi do wzrostu przestępczości na danym obszarze. Liczba przestępstw popełnionych na terenie całego Mrągowa wynosi 16,8 na 1 tys. mieszkańców, podczas gdy dla badanego obszaru wskaźnik przyjmuje wartość 25,4.

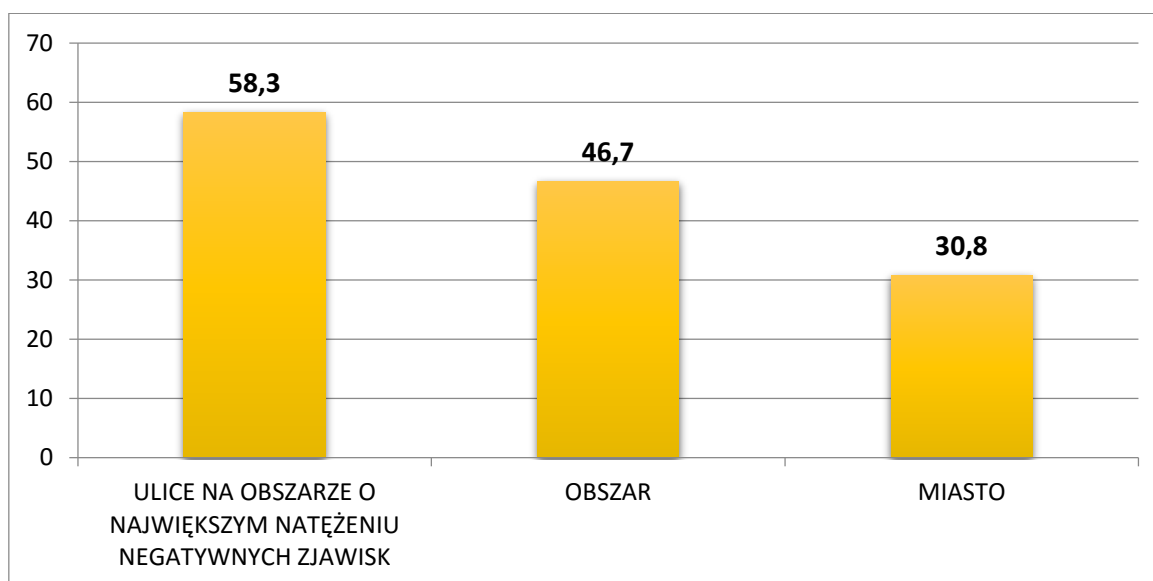
Rysunek 17. Liczba przestępstw na 1000 mieszkańców

Źródło: Opracowanie własne

Znacznie większą liczbę przestępstw i wykroczeń w przeliczeniu na 1 tys. mieszkańców stwierdzono na obszarze rewitalizacji niż na terenie całego miasta. Wskaźnik dla obszaru przyjmuje wartość 46,7, natomiast dla miasta zaledwie 30,8, co wyraźnie wskazuje na występowanie sytuacji kryzysowej.

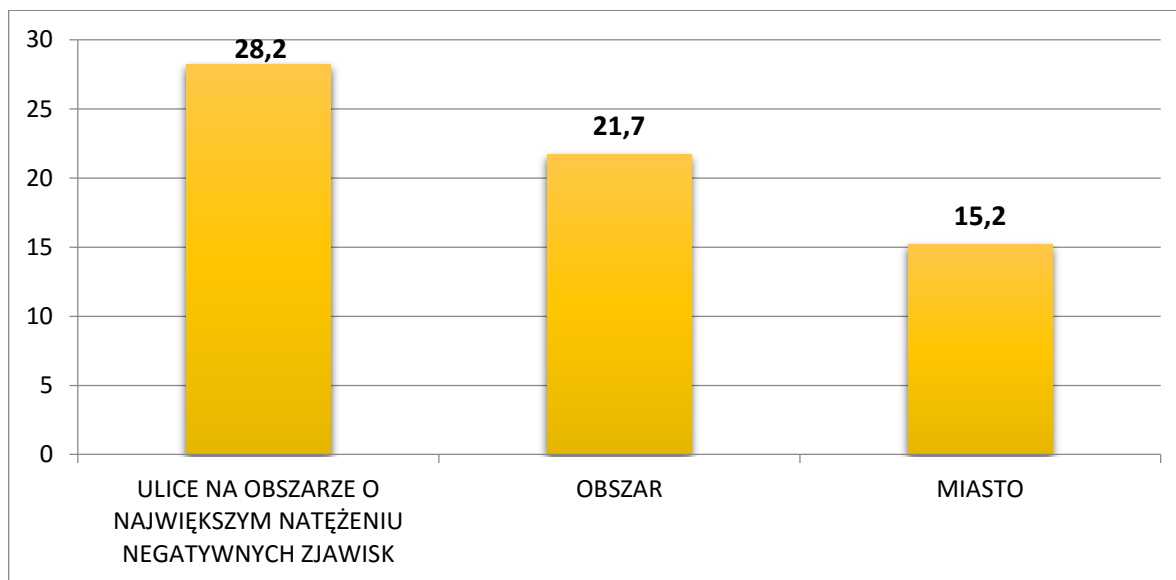
Rysunek 18. Liczba przestępstw i wykroczeń stwierdzonych (poza zdarzeniami drogowymi i przestępstwami gospodarczymi), w tym czyny karalne nieletnich na 1000 mieszkańców

Źródło: Opracowanie własne

Wysoka przestępczość występuje także wśród nieletnich. Wskaźnik obrazuje liczbę czynów karalnych popełnionych przez nieletnich na 10 tys. mieszkańców i przyjmuje wartości 15,2 dla miasta i 21,7 dla obszaru rewitalizacji. Wyższa wartość wskaźnika dla obszaru niż dla całego miasta wskazuje na występowanie na obszarze sytuacji kryzysowej.

Rysunek 19. Liczba czynów karalnych nieletnich na 10000 mieszkańców

Źródło: Opracowanie własne

Wartości siedmiu wyżej zaprezentowanych wskaźników potwierdziły stan kryzysowy nie tylko na ulicach o największym nasileniu negatywnych zjawisk, ale również na całym obszarze rewitalizowanym. Wartości poszczególnych wskaźników dla obszaru rewitalizowanego są niższe niż wartości wskaźników dla ulic o największym natężeniu negatywnych zjawisk z uwagi na fakt, że dla spójności urbanistycznej obszaru włączono w jego granice również te ulice, na których nie występuje stan kryzysowy. Niemniej jednak wskaźniki dla obszaru przyjmują wartości mniej korzystne niż wskaźniki dla miasta.

Mając na względzie wyniki powyższej analizy można stwierdzić, że śródmieście Mrągowa nie zachęca do zamieszkania i inwestowania, ze względu na wysoką przestępczość, a także liczne problemy infrastrukturalne i przestrzenne. Część budynków mieszkalnych znajdujących się w granicach obszaru rewitalizacji jest w złym stanie technicznym i wymaga głębokich termomodernizacji. Ponadto infrastruktura drogowa i ciągi komunikacji są w złym stanie technicznym, w związku z tym należy podjąć działania mające na celu usprawnienie systemu komunikacyjnego. Modernizacji i renowacji należy poddać przede wszystkim nawierzchnię dróg oraz infrastrukturę towarzyszącą (ciągi piesze, oświetlenie). Kolejnym problemem w sferze przestrzennej Mrągowa są tereny zieleni, które obecnie nie wykorzystują swojego potencjału. W tym zakresie należy podjąć działania mające na celu kompleksowe przekształcenie terenów zieleni i nadanie im zróżnicowanych funkcji.

VII. CELE REWITALIZACJI ORAZ KIERUNKI DZIAŁAŃ REWITALIZACYJNYCH

Rysunek 20. Cele i kierunki działań rewitalizacyjnych

Źródło: Opracowanie własne

LOKALNY PROGRAM REWITALIZACJI MIASTA MRĄGOWO

Cel główny i służące jego osiągnięciu cele szczegółowe są spójne z zapisami dokumentów strategicznych, w tym przede wszystkim z najważniejszymi dla miasta dokumentami: Strategią Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Miasta Mrągowo na lata 2016-2025 oraz Strategią Wielkich Jezior Mazurskich. Powiązania pomiędzy dokumentami obrazuje Tabela 32.

Tabela 32. Zgodność celów procesu rewitalizacji z dokumentami strategicznymi

CELE LPR	STRATEGIA SRG	STRATEGIA WJM	SzOOP RPO
Podniesienie jakości i skuteczności współpracy międzysektorowej i wewnątrzsektorowej wokół działań na rzecz lokalnej społeczności, szczególnie grup potrzebujących wielokierunkowego wsparcia	Cel strategiczny 1 Cel operacyjny 1.1.; 1.3.; 1.4.; Cel strategiczny 2 Cel operacyjny 2.2	Cel strategiczny 1: Wysoki poziom edukacji i partycypacji społecznej Kierunek działań: integracja społeczna i budowanie zaufania	Oś 8: Obszary wymagające rewitalizacji Oś 9: Dostęp do wysokiej jakości usług publicznych Oś 10: Regionalny rynek pracy Oś 11: Włączenie społeczne
Wzmocnienie zasobów własnych sektora biznesowego , w tym w szczególności MŚP, do podnoszenia własnej kondycji ekonomicznej na rynku lokalnym i ponadlokalnym	Cel strategiczny 2 Cel operacyjny 2.2	Cel strategiczny 2: Konkurencyjna gospodarka Kierunek: przedsiębiorczość i zatrudnienie Cel strategiczny 3	Oś 1: Inteligentna gospodarka Warmii i Mazur Oś 8: Obszary wymagające rewitalizacji Oś 10: Regionalny rynek pracy
Uruchomienie potencjału rozwojowego na obszarze zdegradowanym do tworzenia całosezonowej oferty dla turystów i mieszkańców, obejmującej różne sfery aktywności	Cel strategiczny 1 Cel operacyjny 1.5. Cel strategiczny 2 Cel operacyjny 2.1.; 2.3.; 2.4. Cel strategiczny 4 Cel operacyjny 4.4.	Cel strategiczny 2 Konkurencyjna gospodarka Kierunek: regionalny produkt turystyczny WJM Cel strategiczny 3	Oś 6: Kultura i dziedzictwo Oś 8: Obszary wymagające rewitalizacji Oś 10: Regionalny rynek pracy Oś 11: Włączenie społeczne
Optymalizacja warunków przestrzennych, środowiskowych i technicznych dla efektywniejszej realizacji pozostałych celów procesu rewitalizacji.	Cel strategiczny 3 Cel operacyjny 3.1.; 3.2.; 3.3.; 3.4.; 3.5. Cel strategiczny 4 Cel operacyjny 4.1.; 4.2.	Cel strategiczny 3 Spójność komunikacyjna wewnętrzna i zewnętrzna Cel strategiczny 4 Wysoka jakość środowiska przyrodniczego	Oś 4: Efektywność energetyczna Oś 5: Środowisko przyrodnicze i racjonalne wykorzystanie zasobów Oś 7: Infrastruktura transportowa Oś 8: Obszary wymagające rewitalizacji Oś 9: Dostęp do wysokiej jakości usług publicznych

Źródło: Opracowanie własne

VIII. IDENTYFIKACJA PODSTAWOWYCH PRZEDSIĘWZIĘĆ REWITALIZACYJNYCH

VIII.1. Projekty zaplanowane do realizacji w ramach procesu rewitalizacji

1.1. Konsultacje społeczne

Wiosną 2015 roku zostały przeprowadzone konsultacje społeczne, mające na celu zebranie propozycji przedsięwzięć rewitalizacyjnych bezpośrednio od interesariuszy rewitalizacji. Konsultacje zostały przeprowadzone poprzez spotkania konsultacyjne z udziałem radnych, przedsiębiorców i mieszkańców miasta, oraz poprzez mailing i informację medialną nt. możliwości zgłaszania propozycji poprzez tzw. karty projektów. Do Referatu Planowania Przestrzennego, Budownictwa i Inwestycji Urzędu Miejskiego w Mrągowie wpłynęło 49 propozycji projektów rewitalizacyjnych.

1.2. Lista proponowanych projektów rewitalizacyjnych

Poniższe zestawienie (Tabela 33) prezentuje listę projektów zebranych w wyniku konsultacji społecznych. Lista została uporządkowana w sposób przypisujący dany projekt do jednego lub więcej celów szczegółowych, którym odpowiadają numerycznie poszczególne kierunki działań.

Tabela 33. Lista proponowanych projektów rewitalizacyjnych

NAZWA PROJEKTU	CEL
1. Przebudowa i adaptacja zabytkowego magazynu uzbrojenia, znajdującego się na terenie powojсковym na Centrum Aktywności Lokalnej	CEL 1,3
2. Remont i przebudowa molo w Mrągowie	CEL 3
3. Budowa basenu krytego na terenie byłej Jednostki Wojskowej	CEL 3
4. Rozbudowa infrastruktury przy małym amfiteatrze	CEL 1,3,4
5. Rewitalizacja Targowiska Miejskiego	CEL 1,2,3
6. Rewitalizacja zielonych przestrzeni publicznych w Mrągowie	CEL 2,3
7. Rewitalizacja zabytkowego budynku przy ul. Wojska Polskiego 4	CEL 4
8. Przebudowa Stadionu Miejskiego w Mrągowie	CEL 4
9. Przebudowa boisk i ogrodzenia ZS Nr 1 przy ul. Boh. Warszawy	CEL 4
10. Budowa placu zabaw przy przedszkolu Bajka w Mrągowie wraz z ogrodzeniem	CEL 4

LOKALNY PROGRAM REWITALIZACJI MIASTA MRĄGOWO

NAZWA PROJEKTU	CEL
11. Przebudowa boiska przy Zespole Szkół Zawodowych w Mrągowie ul Mrongowiusza 65a	CEL 4
12. Przebudowa boiska przy Liceum Ogólnokształcącym nr 1	CEL 4
13. Przebudowa oświetlenia w Mrągowie	CEL 4
14. Remont nawierzchni części terenu miejskiego dz. Nr 5-144/25, stanowiącego przejście od ul. Królewieckiej przy budynku nr 16A w kierunku do promenady	CEL 4
15. Przebudowa drogi w ulicy Jaszczurczej Góry	CEL 4
16. Przebudowa ulicy Boh. Warszawy w Mrągowie	CEL 4
17. Przebudowa ulic Kopernika, Oficerskiej, Traugutta, Roosevelta, Chopina, Rybnej, Jeziornej i Wyzwolenia w Mrągowie wraz z infrastrukturą techniczną	CEL 4
18. Przebudowa ulicy Mickiewicza wraz z parkingiem, ulic Ratuszowej, Żeromskiego, Kościuszki, Kościelnej, Dolny Zaulek, 8-go Maja, Mazurskiej, Pl. Kajki, Mały Rynek i Pl. Jana Pawła II	CEL 4
19. Przebudowa ulicy Krasińskiego oraz placu Słowackiego	CEL 4
20. Budowa dróg w ul. Długiej, Lipowej, Jaworowej i Cichej wraz z sięgaczem ul. Towarowej	CEL 4
21. Budowa Dróg w ul. Akacyjowej, Jaśminowej, Bukowej, Grabowej, Klonowej, Kalinowej	CEL 4
22. Przywrócenie walorów zabytkowych układu komunikacyjnego na terenie byłej Jednostki Wojskowej przy ul. Wojska Polskiego 6 w Mrągowie	CEL 4
23. Przebudowa ul. Nowogródzkiej w Mrągowie	CEL 4
24. Przebudowa ul. Wyspiańskiego i Na Ostrowiu	CEL 4
25. Rewitalizacja zabytkowego i zdegradowanego ogrodzenia byłej Jednostki Wojskowej	CEL 4
26. Remont budynków przy ulicy Boh. Warszawy 7, 17, 25	CEL 4
27. Remont budynków przy ulicy Chopina 3, 7	CEL 4
28. Remont budynków przy ulicy Mała Warszawska 6-8	CEL 4
29. Remont budynków Mrongowiusza 4, 41, 52, 67	CEL 4
30. Remont budynków przy ulicy Roosevelta 4, 10, 13, 14, 15-17, 18, 19, 24, 25, 27 AB, 31, 37	CEL 4
31. Remont budynków przy ulicy Warszawskiej 19, 29	CEL 4
32. Remont budynków przy ulicy Wojska Polskiego 1, 3, 4B, 5D, 6H, 6C (zabytkowy budynek Izby Chorych)	CEL 4
33. Remont budynku przy ulicy Wyspiańskiego 5	CEL 4
34. Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej w Mrągowie (budynek SP nr 1 przy ul. Boh. Warszawy 4, budynek przy ul. Królewieckiej 60A	CEL 4
35. Przebudowa i termomodernizacja budynku przy Mrongowiusza 13c	CEL 4
36. Zespół Szkół Zawodowych - termomodernizacja i przebudowa auli na salę sportową z zapleczem socjalnym w budynku szkolnym wraz z Mrągowskim Centrum Kształcenia wraz z przebudową i termomodernizacją	CEL 4
37. Bursa Międzyszkolna – termomodernizacja, przebudowa budynku i drogi p.poż	CEL 4
38. Przebudowa, termomodernizacja budynku przy ul Królewieckiej 27	CEL 4

LOKALNY PROGRAM REWITALIZACJI MIASTA MRĄGOWO

NAZWA PROJEKTU	CEL
39. Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej w Mrągowie Liceum Ogólnokształcące nr 1 przy ul .P Sobczyńskiego1, budynek przy ul. Królewieckiej 60A	CEL 4
40. Powiatowy Urząd Pracy termomodernizacja – ocieplenie poddasza użytkowego i połaci dachowych oraz modernizacja instalacji centralnego ogrzewania, oświetlenia i zapewnienie systemu zarządzania energią w budynkach	CEL 4
41. Remont i termomodernizacja budynku przy ulicy Warszawskiej 53	CEL 4
42. Termomodernizacja budynku szpitala	CEL 4
43. Modernizacja obiektów szpitala	CEL 4
44. Remont pokrycia dachu budynków mieszkalnych wielorodzinnych, odnowienie elewacji	CEL 4
45. Wymiana instalacji wod. - kan. centralnego ogrzewania wraz z wymianą grzejników i zaworów termostatycznych	CEL 4
46. Malowanie elewacji, malowanie pokrycia dachu	CEL 4
47. Wymiana instalacji wodno - kanalizacyjnej	CEL 4
48. Modernizacja energetyczna budynków mieszkalnych wielorodzinnych	CEL 4
49. Renowacja witraży i drogi wokół kościoła	CEL 4

Źródło: Opracowanie własne

VIII.2. Kluczowe przedsięwzięcia rewitalizacyjne

Przyjęte priorytetowo do realizacji przedsięwzięcia rewitalizacyjne to takie, które zgodnie z pkt. 5 ppkt. 1 lit. f Załącznika do Wytocznych w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020 spełniają następujące kryteria:

- a) służą realizacji więcej niż jednego celu szczegółowego rewitalizacji i są spójne z więcej niż jednym kierunkiem działań,
- b) integrują instrumenty oddziaływania oraz współpracę różnych podmiotów – interesariuszy rewitalizacji,
- c) odpowiadają zdiagnozowanym potrzebom konkretnej grupy interesariuszy rewitalizacji, w szczególności mieszkańców obszaru zdegradowanego,
- d) można dla nich wyznaczyć realne i określone w czasie perspektywy finansowania.

W kontekście powyższych kryteriów za priorytetowe uznaje się następujące przedsięwzięcia rewitalizacyjne:

LOKALNY PROGRAM REWITALIZACJI MIASTA MRĄGOWO

1. **Przebudowa i adaptacja zabytkowego magazynu uzbrojenia, znajdującego się na terenie powojсковym, na Centrum Aktywności Lokalnej.**
2. **Rewitalizacja w oparciu o zagospodarowanie zielonych przestrzeni publicznych miasta.**
3. **Rewitalizacja Targowiska Miejskiego.**
4. **Program mini- inicjatyw oddolnych w przestrzeni publicznej miasta.**
5. **Programy aktywizacyjne i zatrudnieniowe dla grup dyskryminowanych na rynku pracy w oparciu o tworzenie firm społecznych.**

1. Przebudowa i adaptacja zabytkowego magazynu uzbrojenia, znajdującego się na terenie powojсковym, na Centrum Aktywności Lokalnej		
Podmioty zaangażowane w realizację projektu		
Gmina Miasto Mrągowo		
Lokalizacja projektu		
Dz. nr 6 - 22/19, teren po byłej jednostce wojskowej przy ul. Kopernika 2C		
Cele i prognozowane rezultaty		
Wzmocnienie aktywności lokalnej i stworzenie odpowiednich warunków do jej zintegrowanego rozwoju, nadanie zdegradowanym terenom nowych funkcji.		
Cel rewitalizacyjny	Prognozowany rezultat	Sposób pomiaru i oceny
Cel 1: Podniesienie jakości i skuteczności współpracy międzysektorowej i wewnątrzsektorowej wokół działań na rzecz lokalnej społeczności, szczególnie grup potrzebujących wielokierunkowego wsparcia Cel 3: Uruchomienie potencjału rozwojowego na obszarze zdegradowanym do tworzenia całosezonowej oferty dla turystów i mieszkańców, obejmującej różne sfery aktywności Cel 4: Optymalizacja warunków przestrzennych, środowiskowych i technicznych dla efektywniejszej	1. Zostaną efektywnie zrealizowane wspólne (wewnątrz- i międzysektorowo koordynowane) przedsięwzięcia na rzecz grup potrzebujących wielokierunkowego wsparcia 2. Powstaną i zostaną wdrożone nowe propozycje do całosezonowej oferty dla turystów i mieszkańców 3. Zostanie zrealizowana kluczowa inwestycja projektu	1. Narzędzia monitoringu i ewaluacji przyjęte dla poszczególnych przedsięwzięć 2. Analiza oferty CAL i efektów jej realizacji (korzystanie przez turystów i mieszkańców z oferty) 3. Dokumentacja realizacji projektu budowlanego i odbioru budynku

LOKALNY PROGRAM REWITALIZACJI MIASTA MRĄGOWO

realizacji pozostałych celów procesu rewitalizacji.		
Opis projektu		
Projekt zakłada przeprowadzenie wielokierunkowych działań rewitalizacyjnych w tym nadanie nowych funkcji nieruchomości pełniące kiedyś funkcję magazynu uzbrojenia wojskowego. Budynek położony jest na terenie po byłej jednostce wojskowej przy ul. Kopernika 2C. W ramach programu rewitalizacji obszarów powojennych, realizowanego przez Miasto Mrągowo teren byłej jednostki został w 90% zrewitalizowany. Zlokalizowano tu podmioty gospodarcze, część budynków przystosowano pod działalność gospodarczą, mieszkania prywatne, przygotowano 122 mieszkania komunalne i socjalne. Budynek magazynu uzbrojenia jest jednym z dwóch obiektów, których nie poddano procesowi rewitalizacji, teren wokół jest niezagospodarowany i nieużytkowany, sam budynek jest w złym stanie technicznym. Dzięki realizacji projektu budynkowi temu zostanie nadana nowa funkcja w wymiarze społecznym. To pionierski krok w kierunku rozbudowania i wykorzystania sieci lokalnego kapitału społecznego dzięki zintegrowaniu wokół jednego miejsca podmiotów i osób działających w sferze integracji/reintegracji i aktywizacji społeczno-zawodowej. Działalność CALu będzie służyła: a) rozwijaniu programów kompleksowego wsparcia adresowanego do osób/grup zmarginalizowanych, defaworyzowanych, znajdujących się w szczególnie niekorzystnej sytuacji życiowej, b) wdrażaniu innowacji w zakresie samoorganizacji, samopomocy i aktywności społecznej mieszkańców, w tym rozwoju wolontariatu i przedsiębiorczości społecznej, c) doskonaleniu współpracy międzysektorowej – instytucji, organizacji i innych podmiotów – na rzecz zintegrowanych przedsięwzięć rewitalizacyjnych. Dotychczasowe instrumenty oddziaływania, na co wskazuje diagnoza jakościowa, mają niższą skuteczność ze względu na rozproszenie działań różnych podmiotów na terenie miasta, niespójność, tymczasowość lub słabą dostępność oferty, odrębność prawną, statutową, organizacyjną i finansową narzucającą konkretne ograniczenia oraz osłabiającą przepływ informacji, niewystarczające względem potrzeb zaplecze infrastrukturalne i osobowe. CAL jest szansą na podniesienie efektywności oddziaływania wobec negatywnych zjawisk społecznych stanowiących wyzwanie dla rewitalizacji. Zostaną zagospodarowane 3 kondygnacje budynku. Na parterze powstanie wielofunkcyjna sala wyposażona w sprzęt multimedialno-konferencyjny, animacyjny i częściowo terapeutyczno-rehabilitacyjny, umożliwiająca organizację spotkań, wystaw, koncertów, warsztatów, pokazów i projekcji filmowych, a także pozwalająca na przeprowadzanie różnorodnych zajęć tematycznych kierowanych do osób niepełnosprawnych, osób starszych, dzieci i rodziców, młodzieży i innych grup społecznych. Na poziomie pierwszego piętra powstanie zaplecze dla organizacji pozarządowych: pomieszczenia biurowe, pomieszczenie warsztatowo - minikonferencyjne, wyposażone w sprzęt multimedialny umożliwiający prowadzenie szkoleń, warsztatów, mini-konferencji, pokój biurowy kierowniczy, pomieszczenie open - space, mini aneks kuchenny. Na drugim piętrze zaplanowano przestrzeń aktywności młodzieży, tzn. duże pomieszczenie dostosowane do spotkań i zajęć dla młodzieży niezrzeszonej, jak i zrzeszonej w grupach nieformalnych, przy stowarzyszeniach i fundacjach. Dodatkowo na poddaszu zostanie stworzona przestrzeń noclegowa, która dzięki aranżacji wewnątrz będzie mogła być również wykorzystana jako miejsca rozmów indywidualnych i spotkań w małych grupach. Na terenie Mrągowa brakuje bowiem wielofunkcyjnej, niskobudżetowej przestrzeni noclegowej umożliwiającej młodzieży organizację wymian, spotkań, warsztatów międzynarodowych, umożliwiającej goszczenie wolontariuszy z całej		

LOKALNY PROGRAM REWITALIZACJI MIASTA MRĄGOWO

Europy. Zaplecze noclegowe będzie mogło być również wykorzystywane dla grup sportowych, biznesowych, trenerów, opiekunów, prelegentów i zapraszanych z zewnątrz gości.

System zarządzania działalnością CALu oraz administrowania budynkiem zostanie ostatecznie przyjęty na etapie realizacji inwestycji. Do rozważenia są warianty: a) zarządzania zinstytucjonalizowanego, poprzez jednostkę organizacyjną samorządu, b) zlecenia w całości zadania publicznego jednej organizacji pozarządowej lub zrzeszeniu lokalnych organizacji, c) zarządzania partycypacyjnego, podzielonego pomiędzy samorząd oraz organizacje samorządowe specjalizujące się w danym obszarze zadań publicznych.

Harmonogram realizacji projektu
2016-2018
Wartość projektu
1 000 000,00 zł

2. Rewitalizacja w oparciu o zagospodarowanie zielonych przestrzeni publicznych miasta		
Podmioty zaangażowane w realizację projektu		
Gmina Miasto Mrągowo		
Lokalizacja projektu		
Park Sikorskiego, Jez. Magistrackie, tereny przewietrzania miasta (przy ulicy Okulickiego)		
Cele i prognozowane rezultaty		
Poprawa estetyki i funkcjonalności zielonych przestrzeni publicznych dla rozwoju gospodarczego oraz wzrostu aktywności społecznej		
Cel rewitalizacyjny	Prognozowany rezultat	Sposób pomiaru i oceny
Cel 1: Podniesienie jakości i skuteczności współpracy międzysektorowej i wewnątrzsektorowej wokół działań na rzecz lokalnej społeczności, szczególnie grup potrzebujących wielokierunkowego wsparcia Cel 3: Uruchomienie potencjału rozwojowego na obszarze zdegradowanym do tworzenia całosezonowej oferty dla turystów i mieszkańców, obejmującej różne sfery aktywności.	1. Zostaną efektywnie zrealizowane wspólne (wewnątrz- i międzysektorowo koordynowane) przedsięwzięcia na rzecz grup potrzebujących wielokierunkowego wsparcia 2. Powstaną i zostaną wdrożone nowe propozycje do całosezonowej oferty dla turystów i mieszkańców 3. Zostaną zrealizowane kluczowe inwestycje	1. Narzędzia monitoringu i ewaluacji przyjęte dla poszczególnych przedsięwzięć 2. Analiza oferty i efektów jej realizacji (korzystanie przez mieszkańców i turystów z oferty) 3. Dokumentacja realizacji inwestycji

Cel 4: Optymalizacja warunków przestrzennych, środowiskowych i technicznych dla efektywniejszej realizacji pozostałych celów procesu rewitalizacji	przestrzenne na wskazanym terenie	
Opis projektu		
Projekt polega na kompleksowym przekształceniu zielonych przestrzeni Miasta i nadaniu im różnorodnych, wzajemnie uzupełniających się funkcji. Dzięki realizacji działań poprawi się estetyka i funkcjonalność przestrzeni dla różnorodnych aktywności społecznych, w tym rekreacyjnych, edukacyjnych, kulturalnych, kierowanych do mieszkańców i turystów oraz wyzwających potencjał gospodarczy określonych miejsc. Pod uwagę brane są trzy lokalizacje: tereny wokół Jeziora Magistrackiego, Park Sikorskiego oraz tereny przewietrzenia miasta przy ulicy Okulickiego. Każda z wymienionych lokalizacji będzie pełniła nieco inne funkcje, jednak celem projektu jest uzyskanie efektu synergii i wzajemnego oddziaływania pomiędzy opisanymi obszarami. Teren wokół jeziora Magistrackiego, to obszary rekreacyjno wypoczynkowe położone w Centrum miasta. W latach 2006 – 2007 objęte były programem rewitalizacji śródmieścia w ramach którego wykonano zagospodarowanie terenu, ciągi spacerowe, i małą architekturę. Poprawił się wizerunek miejsca, niestety, nie udało się wdrożyć działań związanych z kompleksowym zagospodarowaniem zieleni, jak też nadać nowych funkcji dla tego obszaru. Ze względu na duży, niewykorzystany potencjał terenu, pojawiły się obywatelskie propozycje zagospodarowania tych przestrzeni (składane do budżetu obywatelskiego), w celu nadania im unikatowych funkcji, uwzględniających potencjał miejsca i sąsiedztwo placówek kultury, oświaty oraz punktów usługowo – gastronomicznych – między innymi stworzenie tzw. ogrodu zdrowia ze społecznym programem hortiterapii. Teren Parku Sikorskiego to obszar sąsiadujący z trzema dużymi osiedlami, dwoma przedszkolami i miejsce codziennych spacerów mieszkańców. Ze względu na uwarunkowaną historyczne i kulturowe teren jest ważnym punktem na turystycznej mapie miasta. Znajdują się tu zabytkowa wieża Bismarcka, jedna z lepiej zachowanych w regionie, mogiły z XIX i początków XXw. oraz miejsca pamięci żołnierzy poległych w I wojnie światowej. Obecnie teren zagospodarowany jest w prosty sposób, nieadekwatny do położenia w strukturze miasta, intensywności jego użytkowania oraz potencjału przyrodniczo-historycznego. Tereny przy ulicy Okulickiego to tzw. obszary przewietrzania miasta. Obecnie praktycznie niezagospodarowane, prowadzone są tam podstawowe prace związane z utrzymaniem zieleni. Projekt składający się z kilku powiązanych ze sobą przedsięwzięć będzie polegał na nadaniu rewitalizacyjnego kierunku kształtowania przestrzeni zielonych, zieleńców oraz zieleni przyulicznej. Realizacja projektu nada tym obszarom nowe funkcje, a uporządkowane przestrzenie zielone pomogą kreować wizerunek miasta Mrągowa. Zwiększy się powierzchnia terenów zielonych, ale przede wszystkim zmieni się ich rola z pasywnego elementu polegającego głównie na uatrakcyjnieniu wizerunku Miasta na aktywny, ponieważ miejsca te zostaną zaprojektowane w taki sposób, by wielokierunkowo angażować korzystającą z terenów społeczność. Wartością projektu jest jego partycypacyjny charakter od momentu projektowania i uszczegółowiania pomysłu po jego wdrożenie. Formuła działań przewiduje angażowanie partnerów społecznych i gospodarczych na każdym etapie realizacji działań. Partnerami przedsięwzięć są eksperci ds. hortiterapii, aptiterapii, przedsiębiorcy, jednostki oświatowe, podmioty z branży turystycznej. Ważnymi, unikatowymi elementami wszystkich trzech lokalizacji są innymi atrakcyjne ścieżki dydaktyczne i rekreacyjne, wewnętrzne ogrody		

LOKALNY PROGRAM REWITALIZACJI MIASTA MRĄGOWO

zdrowia oparte na założeniach hortiterapeutycznych i apiterapeutycznych wraz z infrastrukturą towarzyszącą, stanowiące jednocześnie miejsca organizacji zajęć aktywizacyjnych dla dzieci i dorosłych, seniorów, osób niepełnosprawnych i innych grup odbiorców. Zieleń będzie powiązana ze strefami funkcjonalnymi miasta, uzupełniając i dostosowując przestrzeń do jej funkcji, np.: gospodarczej, komunikacyjnej, administracyjnej, mieszkaniowej, czy rekreacyjnej. Zastosowane nasadzenia (drobne zieleńce, drzewa, pnącza, kompozycje roślinne) będą stanowić wyróżniki miejsca, elementy symboliczne i dominanty krajobrazowe. Tak zagospodarowane przestrzenie będą jednocześnie ważną częścią unikatowej turystycznej oferty miasta Mrągowo. Jednocześnie tak zagospodarowana przestrzeń stwarza rozwojowe możliwości wdrażania innych projektów rewitalizacyjnych spośród kluczowych dla miasta Mrągowo. Daje fundamenty pod realizację wraz różnymi podmiotami społecznymi, publicznymi i gospodarczymi, programów zatrudnienia wspomaganego opartych na angażowaniu osób wykluczone/de faworyzowane do pielęgnacji terenów zielonych. Stwarza również odpowiednie warunki do włączania mieszkańców w oddolne inicjatywy rewitalizacyjne.

Harmonogram realizacji projektu
2017 - 2020
Wartość projektu
3 000 000,00 zł

3. Rewitalizacja Targowiska Miejskiego		
Podmioty zaangażowane w realizację projektu		
Gmina Miasto Mrągowo		
Lokalizacja projektu		
Dz. nr 4 - 170/45, przy ul. Mickiewicza 6		
Cele i prognozowane rezultaty		
Przeciwdziałanie degradacji terenów zurbanizowanych, poprawa estetyki otoczenia, poprawa jakości życia społecznego i gospodarczego.		
Cel rewitalizacyjny	Prognozowany rezultat	Sposób pomiaru i oceny
Cel 1: Podniesienie jakości i skuteczności współpracy międzysektorowej i wewnątrzsektorowej wokół działań na rzecz lokalnej społeczności, szczególnie grup potrzebujących wielokierunkowego wsparcia	1. Zostaną efektywnie zrealizowane wspólne (wewnątrz- i międzysektorowo) koordynowane przedsięwzięcia na rzecz grup potrzebujących wielokierunkowego wsparcia	1. Narzędzia monitoringu i ewaluacji przyjęte dla poszczególnych przedsięwzięć 2. Analiza liczby nowych podmiotów na terenie Targowiska

LOKALNY PROGRAM REWITALIZACJI MIASTA MRĄGOWO

Cel 2: Wzmocnienie zasobów własnych sektora biznesowego, w tym w szczególności MŚP, do podnoszenia własnej kondycji ekonomicznej na rynku lokalnym i ponadlokalnym Cel 3: Uruchomienie potencjału rozwojowego na obszarze zdegradowanym do tworzenia całosezonowej oferty dla turystów i mieszkańców, obejmującej różne sfery aktywności. Cel 4: Optymalizacja warunków przestrzennych, środowiskowych i technicznych dla efektywniejszej realizacji pozostałych celów procesu rewitalizacji	2. Powstaną nowe i/lub rozwiną się istniejące podmioty działalności gospodarczej 3. Powstaną i zostaną wdrożone nowe propozycje do całosezonowej oferty dla turystów i mieszkańców 4. Zostaną zrealizowane kluczowe inwestycje przestrzenne na wskazanym terenie	Miejskiego, analiza jakościowa kondycji już istniejących podmiotów 3. Analiza oferty i efektów jej realizacji (korzystanie przez mieszkańców i turystów z oferty) 4. Dokumentacja realizacji inwestycji
--	--	--

Opis projektu

Targowisko miejskie w Mrągowie znajduje się przy centrum Mrągowa, w sąsiedztwie obszaru wpisanego do rejestru zabytków. Targowisko przez wiele lat nie było modernizowane, w żaden sposób nie przypomina historycznych straganów. Sprzedawane produkty rolno – spożywcze nie zajmują połowy jego powierzchni handlowej, co znacznie wpływa na charakter tego miejsca. Rozproszenie i nieład architektoniczny koresponduje z przypadkowością branżową funkcjonujących straganów.

Założeniem podstawowym jest nawiązanie do przedwojennej architektury miasta i stylu dawnych targowisk przy jednoczesnym uporządkowaniu, modernizacji miejsca i podniesieniu walorów estetycznych. Umożliwi to nie tylko wzmocnienie jego funkcji gospodarczych dzięki podniesieniu atrakcyjności jako potencjalnego miejsca sprzedaży. Ponieważ występuje tam naturalne skoncentrowanie stałych i okazjonalnych klientów, jest to odpowiednia przestrzeń do animacji życia społecznego. Stąd poza uporządkowaniem i estetyzacją projekt zakłada stworzenie tzw. stoiska rewitalizacyjnego. Będzie to utrzymany w podobnej koncepcji architektonicznej stały punkt promocji i sprzedaży produktów i usług związanych z wszelkimi inicjatywami i projektami rewitalizacyjnymi, działalnością podmiotów społecznych (organizacji pozarządowych, spółdzielni socjalnych), jak i instytucji pomocy społecznej (np. Środowiskowy Dom Samopomocy, Warsztaty Terapii Zajęciowej). Cyklicznie będą się tam odbywały zorganizowane pokazy, prelekcje, degustacje wraz z towarzyszącą im oprawą artystyczną, angażującą nieformalne grupy, np. młodzieżowe. Jednocześnie będzie to umiejscowiony w terenie, bezpośrednio wśród ludzi, ogólnodostępny punkt informacyjno-konsultacyjny Urzędu Miejskiego. Dzięki niemu będzie można łatwiej m.in. promować działania rewitalizacyjne i wszelkie inne projekty społeczne, prowadzić konsultacje, zapraszać na różnorodne wydarzenia, ogłaszać nabory i przyjmować zgłoszenia mini-inicjatyw, konkursów, itp. To również stwarza możliwości czasowego lub stałego zatrudnienia wspomaganego, np. przy sprzedaży określonych wyrobów, nawiązywania kontaktów i współpracy różnych osób i podmiotów, inkubowania przedsiębiorczości w kierunku firm społecznych lub własnej działalności gospodarczej. „Społeczna oferta” Targowiska będzie tym samym adresowana szczególnie do grup zagrożonych wykluczeniem, wykorzystująca i rozwijająca jednocześnie istniejące formy wsparcia w nowym otoczeniu.

LOKALNY PROGRAM REWITALIZACJI MIASTA MRĄGOWO

Harmonogram realizacji projektu
2017-2020
Wartość projektu
2 000 000,00 zł

4. Program mini- inicjatyw oddolnych w przestrzeni publicznej miasta		
Podmioty zaangażowane w realizację projektu		
Gmina Miasto Mrągowo		
Lokalizacja projektu		
Tereny administracyjne Miasta Mrągowo		
Cele i prognozowane rezultaty		
Wzmocnienie aktywności lokalnej i samoorganizacji mieszkańców na rzecz przywracania i nadawania przestrzeniom publicznym miasta wielokierunkowych funkcji		
Cel rewitalizacyjny	Prognozowany rezultat	Sposób pomiaru i oceny
Cel 3: Uruchomienie potencjału rozwojowego na obszarze zdegradowanym do tworzenia całosezonowej oferty dla turystów i mieszkańców, obejmującej różne sfery aktywności Cel 4: Optymalizacja warunków przestrzennych, środowiskowych i technicznych dla efektywniejszej realizacji pozostałych celów procesu rewitalizacji	1. Powstaną i zostaną wdrożone nowe propozycje do całosezonowej oferty dla turystów i mieszkańców 2. Zostaną zrealizowane mini-projekty inwestycyjne w przestrzeni publicznej miasta	1. Analiza oferty i efektów jej realizacji (korzystanie przez mieszkańców i turystów z oferty) 2. Dokumentacja realizacji mini-projektów inwestycyjnych
Opis projektu		
Programy samorządowe wspierające inicjatywy oddolne mieszkańców są już praktykowane w gminach miejskich i wiejskich w całym kraju, w oparciu o środki własne, jak i o fundusze zewnętrzne. Nasz lokalny program pod nazwą „Mrągowo – miasto unikatowych pomysłów” będzie wyróżniał się silnym ukierunkowaniem na cele rewitalizacyjne, jakie zostały sformułowane w niniejszym dokumencie. Zaproszenie mieszkańców do partycypacji we wdrażaniu procesu rewitalizacji przybierze dzięki temu realny i praktyczny wymiar. To oni staną się pomysłodawcami, inicjatorami i częściowo realizatorami małych projektów inwestycyjnych (w możliwym zakresie) oraz tzw. „miękkich”. Program będzie adresowany do mieszkańców Mrągowo tworzących nieformalne grupy na potrzeby realizacji inicjatywy – tym samym będzie to służyło animacji nowych środowisk i wykraczało poza programy dla organizacji pozarządowych czy innych sformalizowanych podmiotów. Wartość inicjatyw w kontekście procesu rewitalizacji będzie tym większa, im bardziej różnorodne grupy		

LOKALNY PROGRAM REWITALIZACJI MIASTA MRĄGOWO

społeczne będą w nie angażowane i im większe będą szanse na trwałe rezultaty – rozumiane również jako gotowość do kontynuacji wspólnych działań w duchu rewitalizacji.

Program będzie oparty na mechanizmach finansowych wewnętrznych (budżet obywatelski, program współpracy z organizacjami pozarządowymi – tu z rolą organizacji jako podmiotu parasolowego) oraz na funduszach zewnętrznych.

Harmonogram realizacji projektu
2016-2020
Wartość projektu
250 000, 00 zł

5. Programy aktywizacyjne i zatrudnieniowe dla grup dyskryminowanych na rynku pracy w oparciu o tworzenie firm społecznych		
Podmioty zaangażowane w realizację projektu		
Gmina Miasto Mrągowo		
Lokalizacja projektu		
Tereny administracyjne Miasta Mrągowo		
Cele i prognozowane rezultaty		
Rozwój warunków infrastrukturalnych, biznesowych i innych do opracowania i wdrożenia lokalnego modelu inkubowania przedsiębiorczości społecznej, szczególnie wśród grup defaworyzowanych.		
Cel rewitalizacyjny	Prognozowany rezultat	Sposób pomiaru i oceny
Cel 1: Podniesienie jakości i skuteczności współpracy międzysektorowej i wewnątrzsektorowej wokół działań na rzecz lokalnej społeczności, szczególnie grup potrzebujących wielokierunkowego wsparcia Cel 2: Wzmocnienie zasobów własnych sektora biznesowego, w tym w szczególności MŚP, do podnoszenia własnej kondycji ekonomicznej na rynku lokalnym i ponadlokalnym Cel 3: Uruchomienie potencjału rozwojowego na obszarze zdegradowanym do tworzenia całosezonowej oferty dla turystów i	1. Zostaną efektywnie zrealizowane wspólne (wewnątrz- i międzysektorowo koordynowane) przedsięwzięcia na rzecz grup potrzebujących wielokierunkowego wsparcia 2. Powstaną nowe i/lub rozwiną się istniejące podmioty działalności gospodarczej 3. Powstaną i zostaną wdrożone nowe propozycje do	1. Narzędzia monitoringu i ewaluacji przyjęte dla poszczególnych przedsięwzięć 2. Analiza liczby nowych podmiotów na terenie Targowiska Miejskiego, analiza jakościowa kondycji już istniejących podmiotów 3. Analiza oferty i efektów jej realizacji (korzystanie przez

LOKALNY PROGRAM REWITALIZACJI MIASTA MRĄGOWO

mieszkańców, obejmującej różne sfery aktywności Cel 4: Optymalizacja warunków przestrzennych, środowiskowych i technicznych dla efektywniejszej realizacji pozostałych celów procesu rewitalizacji	całosezonowej oferty dla turystów i mieszkańców 4. Zostaną zrealizowane kluczowe inwestycje w ramach poszczególnych projektów	mieszkańców i turystów z oferty) 4. Dokumentacja realizacji poszczególnych inwestycji
Opis projektu		
Lokalny istniejący rynek pracy, niezależnie od stosowanych mechanizmów wsparcia, pozostawia ograniczone perspektywy zatrudnieniowe, jeśli nie są tworzone nowe miejsca pracy. Osoby z grup zagrożonych wykluczeniem zawodowym (np. osoby niepełnosprawne, osoby długotrwale bezrobotne, osoby po 50 roku życia., osoby o niskim wykształceniu, osoby młode, wchodzące na rynek pracy) wymagają bardziej długofalowego, procesowego wsparcia w kwestii znalezienia, podjęcia i utrzymania zatrudnienia. Jednocześnie środowisko pracodawców również nie jest przygotowane na taki proces, który przybiera często formę „pracy z pracownikiem”. Zdiagnozowane na obszarze zdegradowanym problemy społeczne również znajdują odzwierciedlenie w niskim poziomie gotowości sektora biznesowego do tak złożonego zarządzania zasobami ludzkimi. Stąd też wszelkie inwestycje rozwijające lokalny potencjał gospodarczy warto uzupełniać o wdrażanie mechanizmów zatrudnienia opartych na innych rozwiązaniach niż standardowe ścieżki zatrudnienia, czyli tworzenie firm społecznych. Programy zatrudnienia wspomaganego w mieście Mrągowo w ramach rewitalizacji będą oparte wyjściowo na dwóch projektach inwestycyjnych, zakładają jednak możliwość rozszerzania ich o nowe przedsięwzięcia, jak i inne instrumenty wdrożeniowe. Dom Spokojnej Starości – projekt o charakterze inwestycyjnym, uzupełniony o utworzenie/zaangażowanie podmiotu świadczącego usługi społeczne dla osób starszych przy jednoczesnym aktywizowaniu zawodowym osób z grup de faworyzowanych. Kawiarnia/Zielarnia Artystyczna – projekt aktywizujący przede wszystkim osoby korzystające z Warsztatów Terapii Zajęciowej oraz uczęszczające do Środowiskowego Domu Samopomocy. Utworzenie kawiarni, w której takie osoby mogłyby odbywać szkolenia, staże, jak i podejmować okresowe lub stałe zatrudnienie, będzie jednocześnie miejscem promocji i dystrybucji rękodzieła artystycznego, lokalnych produktów miodnych, zielarskich i innych, a także miejscem budowania oryginalnej, unikatowej oferty dla mieszkańców i turystów.		
Harmonogram realizacji projektu		
2017-2020		
Wartość projektu		
1 000 000,00 zł		

VIII.3. Przedsięwzięcia komplementarne

Pozostałe przedsięwzięcia, ponieważ są przedsięwzięciami służącymi realizacji czwartego celu i kierunku działań, mają również charakter rewitalizacyjny i są włączone w Lokalny Program Rewitalizacji jako etap pośredni, służący planowaniu i wdrażaniu dalszych przedsięwzięć rewitalizacyjnych, zgodnie z pkt. 5 ppkt. 1 lit. g Załącznika do Wytycznych w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020

Katalog projektów komplementarnych został zdefiniowany na podstawie zgłoszonych w kwietniu 2015 r. propozycji przedsięwzięć rewitalizacyjnych (tab. nr 33) i poszerzony został o projekt zgłoszony do Programu Rewitalizacji w kwietniu 2016 r. (projekt komplementarny nr 13).

Wykaz projektów komplementarnych:

- 1. Usprawnienie układu komunikacyjnego na obszarze rewitalizowanym poprzez remonty i modernizacje ulic**
- 2. Termomodernizacja obiektów użyteczności publicznej oraz wielorodzinnych budynków mieszkalnych zlokalizowanych na obszarze rewitalizowanym**
- 3. Remont i przebudowa moło w Mrągowie**
- 4. Rozbudowa infrastruktury przy Małym Amfiteatrze**
- 5. Modernizacja Stadionu Miejskiego w Mrągowie i dostosowanie go do uprawiania lekkiej atletyki**
- 6. Przebudowa boiska przy Zespole Szkół Zawodowych w Mrągowie ul Mrongowiusza 65a**
- 7. Przebudowa boiska przy Liceum Ogólnokształcącym nr 1**
- 8. Przebudowa oświetlenia w Mrągowie**
- 9. Rewitalizacja przestrzeni publicznych - części terenu miejskiego dz. Nr 5-144/25, stanowiącego przejście od ul. Królewieckiej przy budynku nr 16A w kierunku do promenady**
- 10. Rewaloryzacja zabytkowego i zdegradowanego ogrodzenia byłej Jednostki Wojskowej**
- 11. Zespół Szkół Zawodowych - przebudowa auli na salę sportową z zapleczem socjalnym w budynku szkolnym wraz z Mrągowskim Centrum Kształcenia**
- 12. Modernizacja obiektów szpitala**

13. Lądowisko śmigłowców ratunkowych przy szpitalu mrągowskim im. Michała Kajki Sp. z o.o.

14. Renowacja witraży i drogi wokół kościoła

LOKALNY PROGRAM REWITALIZACJI MIASTA MRĄGOWO

Tabela 34. Charakterystyka projektów komplementarnych

Lp.	Tytuł projektu	Lokalizacja projektu	Wnioskodawca	Opis projektu	Efekt realizacji przedsięwzięcia
1	Usprawnienie układu komunikacyjnego na obszarze rewitalizowanym poprzez remonty i modernizacje ulic	Ulice na obszarze zdegradowanym objętym LPR	Gmina Miasto Mrągowo	Planowane są modernizacja i przebudowa dróg polegająca głównie na wymianie zniszczonych nawierzchni, położeniu nawierzchni brukowych. Wszystkie drogi wymienione w projekcie są utwardzone. Program Rewitalizacji nie zawiera inwestycji polegających na budowie nowych dróg, a jedynie remonty dróg istniejących. Obecnie stan techniczny ulic jest zły. Ulice są często uczęszczane. Realizacja projektów znacznie wpłynie na poprawę bezpieczeństwa użytkowników dróg. Znacznej poprawie ulegnie komunikacja z innymi ulicami miasta. Zmniejszą nakłady potrzebne na usuwanie ewentualnych awarii i prowizoryczne remonty zniszczonych nawierzchni. Modernizacja i przebudowa dotyczyły będą następujących dróg:	Poprawa warunków rozwoju, poprawa bezpieczeństwa ruchu pieszego, rowerowego i samochodowego.
					Poprawa warunków rozwoju, poprawa bezpieczeństwa ruchu pieszego, rowerowego i samochodowego.
					Poprawa warunków rozwoju, poprawa bezpieczeństwa ruchu pieszego, rowerowego i samochodowego.
					Poprawa warunków rozwoju, wykreowanie miejsca atrakcyjnego do zamieszkania, odbudowa zdegradowanej infrastruktury.

LOKALNY PROGRAM REWITALIZACJI MIASTA MRĄGOWO

Lp.	Tytuł projektu	Lokalizacja projektu	Wnioskodawca	Opis projektu	Efekt realizacji przedsięwzięcia
				— ulicy Boh. Warszawy w Mrągowie; — ulic Kopernika, Oficerskiej, Traugutta, Roosevelta, Chopina, Rybnej, Jeziornej i Wyzwolenia w Mrągowie wraz z infrastrukturą techniczną — ulicy Mickiewicza wraz z parkingiem, ulic Ratuszowej, Żeromskiego, Kościuszki, Kościelnej, Dolny Zaulek, 8-go Maja, Mazurskiej, Pl. Kajki, Mały Rynek i Pl. Jana Pawła II; — Przywrócenie walorów zabytkowych układu komunikacyjnego na terenie byłej Jednostki Wojskowej przy ul. Wojska Polskiego 6 w Mrągowie — Przebudowa ul. Wyspiańskiego i Na Ostrowiu	Poprawa estetyki przestrzeni, zmniejszenie dysproporcji w zagospodarowaniu przestrzennym obszarów.
2	Termomodernizacja obiektów użyteczności publicznej oraz wielorodzinnych budynków mieszkalnych	Budynki na obszarze zdegradowanym objętym LPR	Gmina Miasto Mrągowo/ Starostwo Powiatowe w Mrągowie/ Szpital Mrągowski im.	Obiekty w Mrągowie w większości charakteryzują się niską efektywnością energetyczną. Jakość powietrza na obszarze Mrągowa jest wysoka, dlatego też ważne jest zachowanie jego walorów, a co za tym idzie podejmowanie działań związanych z obniżeniem emisji CO ₂ . Ten aspekt jest szczególnie istotny w kontekście rozwoju turystyki jako podstawowej	Podniesienie walorów estetycznych budynków oraz usprawnienie przepływu mediów, podniesienie atrakcyjności śródmieścia, przywrócenie nieruchomościom ich utraconej wartości.

LOKALNY PROGRAM REWITALIZACJI MIASTA MRĄGOWO

Lp.	Tytuł projektu	Lokalizacja projektu	Wnioskodawca	Opis projektu	Efekt realizacji przedsięwzięcia
			Michała Kajki Sp. z o.o./ Wspólnota Mieszkaniowa/ Spółdzielnia Mieszkaniowa Metalowiec	dziedziny gospodarki obszaru. Specyfiką obszaru jest stosunkowo mała liczba zbiorczych ciepłowni, dominują małe lokalne, zwykle przydomowe obiekty będące źródłem zanieczyszczenia powietrza. W związku z tym ważne jest stworzenie programu wyposażania budynków w urządzenia do wytwarzania energii wykorzystujące źródła odnawialne (słoneczne, mała energetyka wiatrowa, pompy ciepła itp.) na zasadach energetyki producencko - konsumenckiej. Ponadto wykorzystanie energetyki odnawialnej może przyczynić się do poprawy konkurencyjności lokalnej gospodarki. Ważny energetycznie problem stanowią na terenie Mrągowa, stare (kilkudziesięcioletnie) budynki wielorodzinne (często wchodzące w skład zasobów komunalnych), które w celu poprawy ich parametrów energetycznych, wymagają natychmiastowej termomodernizacji. Działania w tym przypadku dadzą efekt zarówno ekologiczny, ale także społeczny wpływając pozytywnie na warunki życia mieszkańców oraz redukcję kosztów utrzymania budynków. <u>Planowana jest termomodernizacja następujących obiektów:</u> — Budynki przy ulicy Boh. Warszawy 7, 17, 25 — Budynki przy ulicy Chopina 3, 7	Podniesienie walorów estetycznych budynków oraz usprawnienie przepływu mediów, podniesienie atrakcyjności śródmieścia, przywrócenie nieruchomościom ich utraconej wartości. Podniesienie walorów estetycznych budynków oraz usprawnienie przepływu mediów, podniesienie atrakcyjności śródmieścia, przywrócenie nieruchomościom ich utraconej wartości. Podniesienie walorów estetycznych budynków oraz usprawnienie przepływu mediów Podniesienie walorów estetycznych budynków oraz usprawnienie przepływu mediów, podniesienie atrakcyjności śródmieścia, przywrócenie nieruchomościom ich utraconej wartości.

LOKALNY PROGRAM REWITALIZACJI MIASTA MRĄGOWO

Lp.	Tytuł projektu	Lokalizacja projektu	Wnioskodawca	Opis projektu	Efekt realizacji przedsięwzięcia
				— Budynki przy ulicy Mała Warszawska 6-8	Podniesienie walorów estetycznych budynków oraz usprawnienie przepływu mediów, podniesienie atrakcyjności śródmieścia, przywrócenie nieruchomościom ich utraconej wartości.
				— Budynki przy Mrongowiusza 4, 41, 52, 67	
				— Budynki przy ulicy Roosevelta 4, 10, 13, 14, 15-17, 18, 19, 24, 25, 27 AB, 31, 37	
				— Budynki przy ulicy Warszawskiej 19, 29	
				— Budynki przy ulicy Wojska Polskiego 1, 3, 4B, 5D, 6H	Podniesienie walorów estetycznych budynków oraz usprawnienie przepływu mediów, wykreowanie miejsca atrakcyjnego do zamieszkania, zmniejszenie dysproporcji w zagospodarowaniu przestrzennym obszarów
				— Budynki przy ulicy Wyspiańskiego 5	
				— Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej w Mrągowie (budynek SP nr 1 przy ul. Boh. Warszawy 4, budynek przy ul. Królewieckiej 60A	Podniesienie walorów estetycznych budynku oraz usprawnienie przepływu mediów.
				— Termomodernizacja budynków użyteczności publicznej w Mrągowie Liceum Ogólnokształcące nr 1 przy ul. P. Sobczyńskiego1, budynek przy ul. Królewieckiej 60A	
				— Remont i termomodernizacja budynku przy ulicy Warszawskiej 53	Zmniejszenie kosztów ogrzewania, ochrona środowiska i poprawa warunków edukacji i pracy.

LOKALNY PROGRAM REWITALIZACJI MIASTA MRĄGOWO

Lp.	Tytuł projektu	Lokalizacja projektu	Wnioskodawca	Opis projektu	Efekt realizacji przedsięwzięcia
				— Budynek przy Mrongowiusza 13c Przedmiotem inwestycji jest przebudowa istniejącego budynku mieszkalnego, należącego ostatnio do Zespołu Szkół nr 2 przy ul. Mrongowiusza 13A na działkach: nr 121/14 z budynkiem; nr 121/15 z drogą dojazdową. W chwili powstawania budynek pełnił funkcję mieszkalną. W ostatnim czasie był wykorzystywany jako obiekt dydaktyczny Zespołu Szkół, gdzie prowadzone były zajęcia praktyczne. Istniejące Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie mieści się obecnie przy ul. Warszawskiej 53 w Mrągowie. Zajmuje ono pomieszczenia na parterze budynku o łącznej powierzchni biurowej ok. 250 m² i archiwum o powierzchni 48 m². Przebudowa istniejącego budynku mieszkalnego, podlegającego ochronie Konserwatora Zabytków, ma zapewnić odpowiednie pomieszczenia na potrzeby działalności Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie. Planowana jest przebudowa instalacji centralnego ogrzewania, wykonanie nowego	Podniesienie walorów estetycznych i ekonomicznych budynku oraz usprawnienie przepływu mediów, podniesienie atrakcyjności śródmieścia, przywrócenie nieruchomościom ich utraconej wartości. Zmniejszenie kosztów ogrzewania, ochrona środowiska i poprawa warunków edukacji. Zmniejszenie kosztów ogrzewania, ochrona środowiska i poprawa warunków edukacji bezpieczeństwa ppoż. Podniesienie estetyki budynku, zmniejszenie kosztów ogrzewania, ochrona środowiska i poprawa warunków pracy.

LOKALNY PROGRAM REWITALIZACJI MIASTA MRĄGOWO

Lp.	Tytuł projektu	Lokalizacja projektu	Wnioskodawca	Opis projektu	Efekt realizacji przedsięwzięcia
				oświetlenia, wdrożenie systemu zarządzania energią w budynku. — Zespół Szkół Zawodowych - termomodernizacja Przedmiotem inwestycji jest termomodernizacja kompleksu budynków Zespołu Szkół Zawodowych oraz Mrągowskiego Centrum Kształcenia przy ul. Mrongowiusza 65b w Mrągowie mieszczących się na działce nr 4-85/3 udział 49/100 o pow. 2,0951 ha. — Bursa Międzyszkolna – termomodernizacja, przebudowa budynku i drogi ppoż, ul. Mrongowiusza 65a działka nr 85/4 obręb 4 miasta Mrągowo Przedmiotem inwestycji jest rozbudowa budynku Bursy Międzyszkolnej, zlokalizowanej przy ul. Mrongowiusza 65B w Mrągowie mieszczącej się na działce nr 85/4 obręb 4 miasta Mrągowo, o dwie klatki schodowe ewakuacyjne z wyjściami na zewnątrz budynku oraz wykonanie termomodernizacji budynku. Nowoprojektowane części budynku będą jednopiętrowe, przykryte	Podniesienie walorów estetycznych budynku, zmniejszenie kosztów ogrzewania, ochrona środowiska i poprawa warunków pracy oraz usprawnienie przepływu mediów, podniesienie atrakcyjności śródmieścia, przywrócenie nieruchomościom ich utraconej wartości. Podniesienie walorów estetycznych budynku zmniejszenie kosztów ogrzewania, ochrona środowiska i poprawa warunków pracy oraz usprawnienie przepływu mediów, podniesienie atrakcyjności śródmieścia, przywrócenie nieruchomościom ich utraconej wartości.

LOKALNY PROGRAM REWITALIZACJI MIASTA MRĄGOWO

Lp.	Tytuł projektu	Lokalizacja projektu	Wnioskodawca	Opis projektu	Efekt realizacji przedsięwzięcia
				stropodachem. W budynku istniejącym w części „A” i „D” projektuje się dwa wyjścia ewakuacyjne, w każdej z klatek dwubiegowe schody oraz schody zewnętrzne. Planowana jest również przebudowa instalacji centralnego ogrzewania, wykonanie nowego oświetlenia, wdrożenie systemu zarządzania energią w budynku. Wybudowana zostanie także droga przeciwpożarowa prowadzącą do budynku Bursy. Ważny energetycznie problem stanowią na terenie Mrągora, stare (kilkudziesięcioletnie) budynki, które w celu poprawy ich parametrów energetycznych wymagają natychmiastowej termomodernizacji. Działania w tym przypadku przyniosą efekt zarówno ekologiczny, ale także społeczny wpływając pozytywnie na warunki	Podniesienie walorów estetycznych budynku, zmniejszenie kosztów ogrzewania, ochrona środowiska i poprawa warunków pracy oraz usprawnienie przepływu mediów, podniesienie atrakcyjności śródmieścia, przywrócenie nieruchomościom ich utraconej wartości. Poprawa warunków socjalno-bytowych pacjentów, poprawa dostępności pacjentów do świadczeń medycznych.

LOKALNY PROGRAM REWITALIZACJI MIASTA MRĄGOWO

Lp.	Tytuł projektu	Lokalizacja projektu	Wnioskodawca	Opis projektu	Efekt realizacji przedsięwzięcia
				życia mieszkańców oraz redukcję kosztów utrzymania budynków. — Przebudowa, termomodernizacja budynku przy ul Królewieckiej 27 Przebudowa, termomodernizacja i adaptacja pomieszczeń budynku przy ul Królewieckiej 27. Dokończenie termomodernizacji w zakresie remontu elewacji, ocieplenie istniejącego stropodachu drewnianego bądź budowa dachu mansardowego, ocieplonego dla wykorzystania powstałych pomieszczeń do użytku biurowego, przebudowa przeszklonego obejścia tzw. „werandy” wraz z drzwiami wejściowymi, modernizacja instalacji centralnego ogrzewania w zakresie termoregulacji, modernizacja oświetlenia w zakresie opraw oświetleniowych lub sterowania, realizacja systemu zarządzania energią — Powiatowy Urząd Pracy – termomodernizacja poddasza użytkowego i ocieplenie połaci	Odnowienie pokryć dachowych wykonanych z papy, które w znacznym stopniu poprawi walory funkcjonalne budynków oraz zapobiegnie ich niszczeniu. Stan obecny pokryć dachowych powoduje przecieki wody opadowej do mieszkań. Celem projektu jest także poprawa estetyki i funkcjonalności budynków mieszkalnych. Budynki zlokalizowane są w centrum miasta, co sprawia, że ich remont wpłynie także na poprawę wizerunku tej części Mrągowa. Oszczędność energii cieplnej, zmniejszenie kosztów utrzymania budynku, redukcja emisji CO2

LOKALNY PROGRAM REWITALIZACJI MIASTA MRĄGOWO

				dachowych oraz modernizacja instalacji centralnego ogrzewania, oświetlenia i zapewnienie systemu zarządzania energią w budynkach, ul. Kopernika 1 Powiatowy Urząd Pracy termomodernizacja – ocieplenie poddasza użytkowego i połąci dachowych oraz modernizacja instalacji centralnego ogrzewania, oświetlenia i zapewnienie systemu zarządzania energią w budynkach. Stworzenie programu wyposażania budynków w urządzenia do wytwarzania energii wykorzystujące źródła odnawialne (słoneczne, mała energetyka wiatrowa, pompy ciepła itp.) na zasadach energetyki producencko - konsumenckiej. Wykorzystanie energetyki odnawialnej może przyczynić się do poprawy konkurencyjności lokalnej gospodarki. Ważny energetycznie problem stanowią na terenie Mrągowa, stare (kilkudziesięcioletnie) budynki, które w celu poprawy ich parametrów energetycznych wymagają natychmiastowej termomodernizacji. Działania w tym przypadku przyniosą efekt zarówno ekologiczny, ale także społeczny wpływając pozytywnie na warunki życia mieszkańców oraz redukcję kosztów utrzymania budynków. — Termomodernizacja budynku szpitala Szpital Mrągowski im. Michała Kajki Sp. z o.o. ul. Wolności 3	Zmniejszenie energochłonności budynków mieszkalnych poprzez zmniejszenie zużycia energii pierwotnej, oszczędność energii przekładająca się na redukcję kosztów bieżącego utrzymania nieruchomości oraz zmniejszenie emisji CO2 w wyniku zastosowania odnawialnego źródła energii.
--	--	--	--	---	--

LOKALNY PROGRAM REWITALIZACJI MIASTA MRĄGOWO

				Przedmiotem projektu jest: wykonanie docieplenia stropodachu oraz ścian zewnętrznych, wymiana dachówek na dachu, budowa nowego źródła zasilania w energię elektryczną, wymiana stolarki okiennej, wymiana instalacji c.o. i wod.-kan., wymiana ciągów komunikacyjnych zewnętrznych, likwidacja barier dla osób niepełnosprawnych, oświetlenie posesji szpitala, modernizacja źródła wody pitnej - budowa nowej hydroforni. — Remont pokrycia dachu budynków mieszkalnych wielorodzinnych, odnowienie elewacji Plac Kajki 3 i 9, ul. Warszawska 43 Częściowy remont nieszczelnego pokrycia dachu budynku zlokalizowanego przy Placu Kajki 9; remont pokrycia dachowego wraz z obróbkami blacharskimi oraz odnowienie elewacji (malowanie) budynku przy Placu Kajki 3 (obecnie elewacja budynku jest w znacznym stopniu odbarwiona); remont pokrycia dachowego wykonanego z papy w budynku przy ul. Warszawskiej 43 (obecne pokrycie dachu charakteryzuje się spękaną, nieszczelną strukturą powodującą zacieki wody opadowej do mieszkań). — Wymiana centralnego ogrzewania wraz z wymianą grzejników i zaworów termostatycznych Plac Kajki 9	
--	--	--	--	--	--

LOKALNY PROGRAM REWITALIZACJI MIASTA MRĄGOWO

Lp.	Tytuł projektu	Lokalizacja projektu	Wnioskodawca	Opis projektu	Efekt realizacji przedsięwzięcia
				Wymiana starych, zakamienionych grzejników o niskiej sprawności, montaż zaworów termostatycznych — Modernizacja energetyczna budynków mieszkalnych wielorodzinnych ul. Roosevelta 11, Ogrodowa 2, 4, 6, Królewiecka 26A, 40A, 40B, 40C, 40D, 40E Zamierzeniem Spółdzielni Mieszkaniowej Metalowiec jest zastosowanie w aktualnie istniejących węzłach ciepłych odnawialnego źródła energii wykorzystującego promieniowanie słoneczne do podgrzewania ciepłej wody użytkowej.	

LOKALNY PROGRAM REWITALIZACJI MIASTA MRĄGOWO

Lp.	Tytuł projektu	Lokalizacja projektu	Wnioskodawca	Opis projektu	Efekt realizacji przedsięwzięcia
3	Remont i przebudowa moło w Mrągowie	przy pl. Jana Pawła II	Gmina Miasto Mrągowo	Molo w Mrągowie jest w złym stanie technicznym. Położone w bardzo atrakcyjnym miejscu molo nie przyciąga zwiedzających. Nadwodna przestrzeń publiczna powinna stanowić rdzeń rewitalizacji śródmieścia Mrągora. Modernizacja i dostosowywanie przestrzeni nad wodą do współczesnych potrzeb przeżywa renesans w miastach europejskich pod ogólnym hasłem front wodny. Mrągowo powinno czerpać przykład z dobrych rozwiązań europejskich. Fronty wodne stanowią ważny element tożsamości krajobrazowej miast, stają się ich wizytówką. Woda, jako ważny element kompozycji urbanistycznej, jest integralną częścią krajobrazu wielu miast. Tylko kapitalny remont molo może przyczynić się do poprawy wizerunku tego miejsca oraz nadać mu nową funkcję. Realizacja projektu ożywi miejsce, zwiększy liczbę organizowanych tu imprez. Dla przedsięwzięcia polegającego na remoncie i przebudowie molo uzyskano już wszystkie stosowne pozwolenia z zakresu prawa ochrony środowiska oraz prawa budowlanego. Proces inwestycyjny jest już bardzo zaawansowany a procedura oceny oddziaływania na środowisko dla tej inwestycji została już zakończona.	Odbudowa zdegradowanej przestrzeni, poprawa warunków rozwoju.

LOKALNY PROGRAM REWITALIZACJI MIASTA MRĄGOWO

Lp.	Tytuł projektu	Lokalizacja projektu	Wnioskodawca	Opis projektu	Efekt realizacji przedsięwzięcia
4.	Rozbudowa infrastruktury przy małym amfiteatrze	Dz. nr 5 - 58/1, 5 - 45	Gmina Miasto Mrągowo	Atrakcyjnie położony teren przy małym amfiteatrze w Mrągowie obecnie wykorzystywany jest jedynie podczas organizowanych imprez. Teren ten pełni funkcję przewietrzania miasta. Obszar w planie miejscowym nie jest przeznaczony pod zabudowę, dlatego powinien być zagospodarowany w taki sposób żeby zachęcić mieszkańców i turystów do jego częstszego odwiedzania. Przestrzeń publiczna pełni ważną rolę w życiu społecznym. Rozbudowa infrastruktury przy małym amfiteatrze przyczyni się do nadania nowych funkcji temu miejscu. Wzrośnie jego znaczenie, zwiększy się atrakcyjność, co przyciągnie użytkowników na dłużej.	Ożywienie społeczno-gospodarcze i kulturalne.

LOKALNY PROGRAM REWITALIZACJI MIASTA MRĄGOWO

Lp.	Tytuł projektu	Lokalizacja projektu	Wnioskodawca	Opis projektu	Efekt realizacji przedsięwzięcia
5	Modernizacja Stadionu Miejskiego w Mrągowie i dostosowanie go do uprawiania lekkiej atletyki	Dz. nr 5 - 30/1, 5 - 31, przy ul. Mrongowiusza 1	Gmina Miasto Mrągowo	Obiekt zdegradowany, wymagający remontu, nie spełniający wymogów stawianych tego typu obiektom. Nieruchomość, na której znajduje się stadion położona jest w centrum miasta, w strefie skomunikowanej, na skrzyżowaniu ul. Mrongowiusza i ul. Sobczyńskiego w Mrągowie. Na terenie znajduje się bieżnia lekkoatletyczna o nawierzchni żwirowej z boiskiem trawiastym do gry w piłkę nożną. W zachodniej części terenu arena okolona jest bardzo wysoką skarpą porośniętą głównie zielenią niezorganizowaną. Na terenie działki w części wejściowej, znajdują się dwa zabytkowe budynki. Na obszarze znajdują się stare słupy oświetleniowe. Po stronie południowej bieżni usytuowane są zaledwie dwa rzędy siedzisk dla widzów. Rewitalizacja stadionu umożliwi uporządkowanie tego terenu co znacznie wpłynie na atrakcyjność miejsca i jego okolicy oraz umożliwi nadanie nowych funkcji oraz rozszerzy dotychczasową ofertę o nowe wyposażenie sportowe. Przewiduje się realizację oświetlenia treningowego, umożliwiającego wydłużenie czasu użytkowania obiektu i prowadzenia treningów i zajęć sportowo – rekreacyjnych w godzinach wieczornych. Oświetlenie zwiększy bezpieczeństwo i pozwoli na w pełni satysfakcjonujące użytkowanie obiektu.	Ożywienie społeczno-gospodarcze, wzmocnienie funkcji stadionu ze szczególnym uwzględnieniem dzieci i młodzieży.

LOKALNY PROGRAM REWITALIZACJI MIASTA MRĄGOWO

Lp.	Tytuł projektu	Lokalizacja projektu	Wnioskodawca	Opis projektu	Efekt realizacji przedsięwzięcia
6	Przebudowa boiska przy Zespole Szkół Zawodowych w Mrągowie ul Mrongowiusza 65a	ul. Mrongowiusza 65a	Gmina Miasto Mrągowo	Obiekt zdegradowany, wymagający remontu, nie spełniający wymogów stawianych tego typu obiektom. Nieruchomość, na której znajduje się boisko położona jest w centrum miasta, w strefie Zespołu Szkół Zawodowych, Mrągowskie Centrum Kształcenia oraz Bursy. Na terenie znajduje się bieżnia lekkoatletyczna o nawierzchni żwirowej z boiskiem żwirowym do gry w piłkę nożną. Rewitalizacja boiska umożliwi uporządkowanie tego terenu co znacznie wpłynie na atrakcyjność szkół oraz rozszerzy dotychczasową ofertę o nowe wyposażenie sportowe. Przewiduje się realizację oświetlenia treningowego, umożliwiającego wydłużenie czasu użytkowania obiektu i prowadzenia treningu i zajęć sportowo – rekreacyjnych w godzinach wieczornych. Oświetlenie zwiększy bezpieczeństwo i pozwoli na w pełni satysfakcjonujące użytkowanie obiektu.	Poprawa warunków kształcenia, zagospodarowanie czasu wolnego młodzieży.

LOKALNY PROGRAM REWITALIZACJI MIASTA MRĄGOWO

Lp.	Tytuł projektu	Lokalizacja projektu	Wnioskodawca	Opis projektu	Efekt realizacji przedsięwzięcia
7	Przebudowa boiska przy Liceum Ogólnokształcącym nr 1	ul. Piotra Sobczyńskiego 1	Starostwo Powiatowe w Mrągowie	Obiekt zdegradowany, wymagający remontu, nie spełniający wymogów stawianych tego typu obiektom. Nieruchomość, na której znajduje się boisko położona jest w centrum miasta, w strefie stadionu miejskiego. Na terenie znajduje się bieżnia lekkoatletyczna o nawierzchni żwirowej z boiskiem żwirowym do gry w piłkę nożną. Rewitalizacja boiska umożliwi uporządkowanie tego terenu co znacznie wpłynie na atrakcyjność szkół oraz rozszerzy dotychczasową ofertę o nowe wyposażenie sportowe. Przewiduje się montaż oświetlenia treningowego, umożliwiającego wydłużenie czasu użytkowania obiektu i prowadzenia treningu i zajęć sportowo – rekreacyjnych w godzinach wieczornych. Oświetlenie zwiększy bezpieczeństwo i pozwoli na w pełni satysfakcjonujące użytkowanie obiektu.	Poprawa warunków kształcenia, zagospodarowanie czasu wolnego młodzieży.

LOKALNY PROGRAM REWITALIZACJI MIASTA MRĄGOWO

Lp.	Tytuł projektu	Lokalizacja projektu	Wnioskodawca	Opis projektu	Efekt realizacji przedsięwzięcia
8	Przebudowa oświetlenia w Mrągowie	Obszar rewitalizacji	Gmina Miasto Mrągowo	Mrągowie wciąż jest wiele terenów pozbawionych oświetlenia lub z niepełnym oświetleniem. Miejsca te są szczególnie narażone na akty wandalizmu oraz występuje w nich natężenie zjawiska przestępczości. Rozbudowa oświetlenia w Mrągowie oraz jego modernizacja pozwoli rozwiązać ten problem. Zastosowanie nowoczesnego oświetlenia zdecydowanie podniesie estetykę przestrzeni publicznej, zachęci mieszkańców do wieczornych spacerów, co może spowodować wydłużenie godzin otwarcia sklepów i restauracji.	Poprawa bezpieczeństwa mieszkańców.
9	Rewitalizacja przestrzeni publicznych - części terenu miejskiego dz. Nr 5-144/25, stanowiącego przejście od ul. Królewieckiej przy budynku nr 16A w kierunku do promenady	ul. Królewiecka	Gmina Miasto Mrągowo	Teren położony w centrum Mrągowa, który ze względu na jego zaniedbanie całkowicie stracił na atrakcyjności. Miejsce to wręcz odstrasza przechodniów. Realizacja projektu zdecydowanie wpłynie na poprawę atrakcyjności miejsca zlokalizowanego przy zabytkowej kamienicy oraz nada mu nową funkcję. Miejsce to stanie się doskonałym połączeniem głównej osi komunikacyjnej- ulicy Królewieckiej z promenadą nad jeziorem Czos.	Poprawa warunków technicznych oraz bezpieczeństwa.

LOKALNY PROGRAM REWITALIZACJI MIASTA MRĄGOWO

Lp.	Tytuł projektu	Lokalizacja projektu	Wnioskodawca	Opis projektu	Efekt realizacji przedsięwzięcia
10	Rewaloryzacja zabytkowego i zdegradowanego ogrodzenia byłej Jednostki Wojskowej	Teren po byłej Jednostce Wojskowej	Gmina Miasto Mrągowo	Przedmiotem projektu jest rewaloryzacja historycznego ogrodzenia położonego wzdłuż ulic Wojska Polskiego i Piaskowej, zlokalizowanego na terenie zespołu byłych koszar, których zabudowa usytuowana jest wzdłuż osi północ-południe. Obiekt grodzi kompleks usytuowany na zachód od ul. Wojska Polskiego, który składa się z 15 budynków historycznych, zgrupowanych wokół dwóch dziedzińców: większego – północnego i mniejszego – południowego. Ogrodzenie murowane z cegły ceramicznej, częściowo otynkowane. Ogrodzenie w złym stanie technicznym do całkowitego remontu. Ogrodzenie, ze względu na zły stan techniczny zaburza wartość estetyczną miasta, a szczególnie zabytkowych, rewitalizowanych byłych koszar.	Poprawa estetyki i funkcjonalności obszaru.
11	Zespół Szkół Zawodowych - przebudowa auli na salę sportową z zapleczem socjalnym w budynku szkolnym wraz z Mrągowym Centrum Kształcenia	ul. Mrongowiu sza 65b działka nr 4-85/3	Starostwo Powiatowe w Mrągowie	Przebudowa auli na salę sportową z zapleczem socjalnym w budynku szkolnym.	Zmniejszenie kosztów ogrzewania, ochrona środowiska i poprawa warunków edukacji.

LOKALNY PROGRAM REWITALIZACJI MIASTA MRĄGOWO

Lp.	Tytuł projektu	Lokalizacja projektu	Wnioskodawca	Opis projektu	Efekt realizacji przedsięwzięcia
12	Modernizacja obiektów szpitala	ul. Wolności 3	Szpital Mrągowski im. Michała Kajki Sp. z o.o.	Przedmiotem projektu jest: modernizacja komunikacji poziomej i pionowej w tym wybudowanie tunelu komunikacyjnego łączącego wszystkie budynki szpitala, modernizacja budynków kotłowni szpitalnej na blok operacyjny i oddziały szpitalne, modernizacja istniejących oddziałów szpitalnych - dostosowanie do obecnie obowiązujących przepisów oraz programu dostosowawczego, modernizacja pomieszczeń apteki szpitalnej, adaptacja strychu na poddasze użytkowe, budowa nowego źródła zasilania w energię elektryczną połączonego z trigeneracją, wymiana instalacji c.o. i wod.-kan., wykonanie parkingu wraz z miejscami parkingowymi dla niepełnosprawnych, modernizacja ciągów komunikacyjnych zewnętrznych, likwidacja barier dla osób niepełnosprawnych, renowacja ogrodzenia zewnętrznego, oświetlenie posesji szpitala, zagospodarowanie terenów zielonych, modernizacja źródła wody pitnej - budowa nowej hydroforni, przebudowa wejść do szpitala i modernizacja wolnych pomieszczeń na cele medyczne, modernizacja budynku prosektorium, modernizacja źródeł dostaw i wytwarzania gazów medycznych.	Poprawa warunków socjalno-bytowych pacjentów, poprawa dostępności pacjentów do świadczeń medycznych.

LOKALNY PROGRAM REWITALIZACJI MIASTA MRĄGOWO

13	Lądowisko śmigłowców ratunkowych przy szpitalu mrągowskim im. Michała Kajki Sp. z o.o.	ul. Młodkowskiego,	Powiat Mrągowski	Planowana inwestycja ma na celu umożliwienie transportu chorych ze szpitala drogą lotniczą przez całą dobę, a więc również w nocy. Lądowisko przeznaczone ma być dla śmigłowców działających w systemie ratownictwa medycznego i medycznego transportu między szpitalnego dla aktualnie używanych śmigłowców ratunkowych, tj.: EUROCOPTER EC135 oraz innych typów mieszczących się w parametrach technicznych w/w śmigłowców. Lądowisko dla śmigłowców ratunkowych na potrzeby Szpitalnego Oddziału Ratunkowego będzie obiektem bezpośrednio służącym prowadzeniu akcji ratowniczej i będzie wykorzystywane tylko do takich celów. W tym celu projektuje się kwadratową płytę przyziemia TLOF o wymiarach 15x15m. Proj. płytę przyziemia TLOF należy wyposażać w proj. oświetlenie nawigacyjne z oprawa zagłębioną. Ponad to, lądowisko należy wyposażać w pozostałe proj. oprawy oświetlenia nawigacyjnego, a także inne urządzenia sygnalizacyjne niezbędne do prawidłowej i bezpiecznej nawigacji, takie jak wskaźnik wiatru czy latarnia identyfikacyjna lądowiska. Sterowanie oświetleniem nawigacyjnym lądowiska będzie możliwe z poziomu szafy sterowniczej SZSL zlokalizowanej na terenie lądowiska, z panelu sterowniczego zlokalizowanego w recepcji SOR oraz z pokładu śmigłowca drogą radiową.	Poprawa bezpieczeństwa osób przebywających w powiecie mrągowskim.
----	--	-----------------------	------------------	---	---

LOKALNY PROGRAM REWITALIZACJI MIASTA MRĄGOWO

Lp.	Tytuł projektu	Lokalizacja projektu	Wnioskodawca	Opis projektu	Efekt realizacji przedsięwzięcia
14	Renowacja witraży i drogi wokół kościoła	Mrągowo, ul. Królewiecka 30	Parafia Rzymskokatolicka Św. Wojciecha w Mrągowie	Naprawa witraży w kościele oraz remont drogi wokół obiektu.	Podniesienie walorów estetycznych kościoła, zwiększenie bezpieczeństwa osób odwiedzających

Źródło: Opracowanie własne

IX. WIZJA WYPROWADZENIA OBSZARU ZDEGRADOWANEGO ZE STANU KRYZYSOWEGO

Mrągowo posiada nowoczesną i funkcjonalną przestrzeń śródmieścia.

Stanowi przyjazne miejsce do życia mieszkańców i odwiedzin przez turystów.

Cechuje je dobry klimat dla przedsiębiorczości,

zachęcający do lokowania kapitału

w inwestycje oparte na unikatowym potencjale Miasta.

Świadome, zintegrowane i aktywne społeczeństwo uczestniczy

w rozwiązywaniu problemów społecznych, stając się wizytówką

zachęcającą inwestorów zewnętrznych do prowadzenia

w Mrągowie swojej działalności.

X. REALIZACJA ZASADY PARTNERSTWA I PARTYCYPACJA SPOŁECZNA

Etap przygotowania LPR

Na etapie opracowania Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Mrągowo udział społeczeństwa zapewniony został w następujący sposób:

a) przez narzędzia komunikacji jednostronnej:

- materiały informacyjne - rozmieszczone na tablicach ogłoszeniowych Urzędu Miejskiego oraz innych przeznaczonych do informowania miejscach; zawierały informacje o przystąpieniu do opracowania programu rewitalizacji, o pojęciu i celach rewitalizacji, a także o konsultacjach społecznych związanych z naborem propozycji przedsięwzięć rewitalizacyjnych;
- audycje w mediach - spoty radiowe, telewizyjne;
- ogłoszenia w lokalnej prasie;
- komunikaty i informacje zawarte na stronie internetowej i portalach społecznościowych Miasta;

b) przez narzędzia komunikacji dwustronnej:

- konsultacje społeczne związane z naborem propozycji przedsięwzięć rewitalizacyjnych (marzec-kwiecień 2015) poprzez: organizację spotkań konsultacyjnych, mailing do instytucji, organizacji i przedsiębiorców, umieszczenie informacji wraz z kartą konsultacji na stronie internetowej i portalach społecznościowych Miasta oraz w Urzędzie Miejskim;
- wywiady indywidualne z reprezentantami instytucji i organizacji działającymi w sferze pomocy społecznej, jako część badań jakościowych dotyczących efektywnego oddziaływania wobec problemów społecznych w mieście Mrągowo (luty-marzec 2016)
- konsultacje społeczne projektu dokumentu Lokalny Program Rewitalizacji (maj 2016) w formie:
 - a) umożliwienia mieszkańcom wyrażenia opinii poprzez umieszczenie dokumentu, podlegającego konsultacjom, na stronie internetowej Urzędu i przyjmowanie uwag na piśmie w formie papierowej lub elektronicznej, za pomocą formularza konsultacyjnego,
 - b) poprzez wyłożenie projektu dokumentu w Urzędzie Miejskim w Mrągowie,
 - c) poprzez otwarte spotkanie konsultacyjne z mieszkańcami, poświęcone założeniom procesu rewitalizacji, metodologii delimitacji obszaru rewitalizacji oraz kluczowym

przedsięwzięciom rewitalizacyjnym – czas i przestrzeń na zadawanie pytań i wyrażanie opinii.

Etap realizacji LPR

Aktywny udział społeczności miasta Mrągowo we wdrażaniu programu rewitalizacji jest zapewniony w pięciu priorytetowych projektach rewitalizacyjnych. Szczególnie dwa z nich zakładają pełną partycypację interesariuszy jako współrealizatorów procesu rewitalizacji, a nie jedynie jego uczestników. Centrum Aktywności Lokalnej, które powstanie w zabytkowym magazynie uzbrojenia na terenie powojkowym, będzie miejscem działalności i współpracy obecnych i przyszłych organizacji pozarządowych oraz grup nieformalnych, które nie tylko będą korzystać z budynku, ale również będą włączone w administrowanie i zarządzanie jego ofertą. Już na etapie przygotowania koncepcji funkcjonalno-technicznej budynku zaproszono potencjalnych interesariuszy do udziału w jej przygotowaniu poprzez wspólne wizje lokalne w budynku oraz spotkania merytoryczne. Z kolei program mini-inicjatyw oddolnych w przestrzeni publicznej miasta jest owocem pojawiających się raz po raz postulatów i inicjatyw młodzieży skupionej wokół organizacji pozarządowych, instytucji kultury oraz działających w grupach nieformalnych. Umożliwi on niezrzeszonym i niesformalizowanym grupom mieszkańców obszaru rewitalizacji współdecydowanie, jak i bezpośredni udział w wykonaniu przedsięwzięć, których sami będą inicjatorami. Programy aktywizacyjne i zatrudnieniowe w oparciu o tworzenie firm społecznych również będą zmniejszać dystans i niwelować podziały realizator-uczestnik, organizator-odbiorca, ponieważ zapraszają do współdziałania w podnoszeniu się z kryzysu – zarówno osobistego, jak i społecznego. Pomysły na takie formy aktywizacji zrodziły się w wyniku wywiadów prowadzonych w ramach diagnozy efektywności oddziaływania wobec problemów społecznych (luty-marzec 2016). Rewitalizacja Targowiska Miejskiego oraz zielonych przestrzeni miasta jest wstępem do dalszego ożywienia społecznego i gospodarczego tych terenów, do którego zostaną włączone osoby fizyczne, podmioty gospodarcze, społeczne i publiczne. Taka koncepcja jest skoncentrowana na wzmocnieniu lokalnego kapitału społecznego poprzez stworzenie warunków do rozwoju unikatowej oferty społeczno-gospodarczej, w tym m.in. działalności opartej na hortiterapii, apiterapii i innych.

Interesariusze rewitalizacji zostaną również włączeni w system monitorowania i ewaluacji LPR jako liderzy, eksperci i goście Zespołu AR (opis poniżej).

W ten sposób nastąpi przełożenie autentycznej partycypacji społecznej na cele i rezultaty procesu rewitalizacji. Partycypacja ta w ramach LPR ma być wyrazem zasady partnerstwa, tj. mieć formę relacji dwustronnej, jak również umożliwić partnerom inicjowanie i nadawanie kierunku nowym przedsięwzięciom.

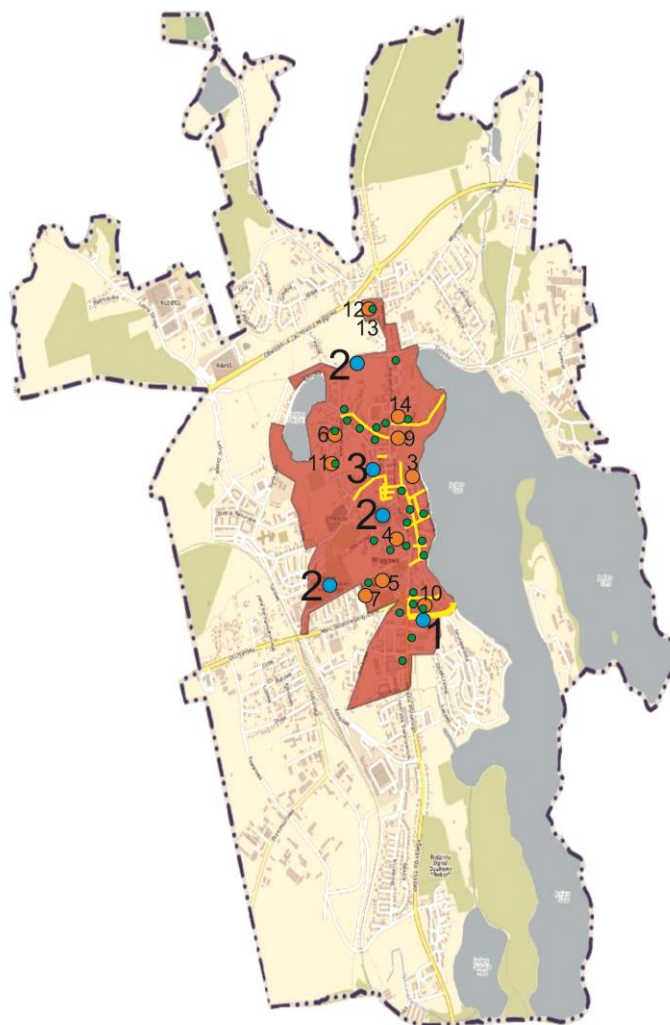
XI. MECHANIZMY ZAPEWNIENIA KOMPLEMENTARNOŚCI

XI.1. Komplementarność przestrzenna

Pomiędzy projektami zaplanowanymi do realizacji na terenie miasta Mrągowo, w ramach procesu rewitalizacji, będzie zachodził efekt synergii, co oznacza, że zaplanowane zostały w taki sposób, aby dopełniały się wzajemnie. Ich realizacja będzie wpływała na cały dotknięty kryzysem obszar - w sposób kompleksowy, a nie jedynie punktowo. Tym samym, zdiagnozowane problemy będą rozwiązywane u źródła, przez co nie zostaną przeniesione na inne tereny miasta. Kompleksowa rewitalizacji wyznaczonego obszaru na terenie Mrągowo jest możliwa dzięki zaplanowanym projektom, skoncentrowanym na obszarze wysokiego natężenia zjawisk negatywnych.

Poniższa mapa przedstawia rozmieszczenie przestrzenne projektów zaplanowanych w ramach Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Mrągowo.

Rysunek 21. Komplementarność przestrzenna – zasada koncentracji projektów

Legenda:

	Kluczowe przedsięwzięcia rewitalizacyjne: 1. Przebudowa i adaptacja zabytkowego magazynu uzbrojenia, znajdującego się na terenie powojkowym, na Centrum Aktywności Lokalnej
	2. Rewitalizacja w oparciu o zagospodarowanie zielonych przestrzeni publicznych miasta
	3. Rewitalizacja Targowiska Miejskiego
	1. Usprawnienie układu komunikacyjnego na obszarze rewitalizowanym poprzez remonty i modernizację ulic
	2. Termomodernizacja obiektów użyteczności publicznej oraz wielorodzinnych budynków mieszkalnych
	3. Remont i przebudowa moło w Mrągowie
	4. Rozbudowa infrastruktury przy małym amfiteatrze
	5. Modernizacja Stadionu Miejskiego w Mrągowie i dostosowanie go do uprawiania lekkiej atletyki
	6. Przebudowa boiska przy Zespole Szkół Zawodowych w Mrągowie
	7. Przebudowa boiska przy Liceum Ogólnokształcącym nr 1
	9. Rewitalizacja przestrzeni publicznych-części terenu miejskiego, stanowiącego przejście od ul. Królewieckiej w kierunku promenady
	10. Rewaloryzacja zabytkowego i zdegradowanego ogrodzenia byłej Jednostki Wojskowej
	11. Zespół Szkół Zawodowych-przebudowa auli na salę sportową z zapleczem socjalnym w budynku szkolnym wraz z Mrągowym Centrum Kształcenia
	12. Modernizacja obiektów szpitala
	13. Łądownisko śmigłowców ratunkowych przy szpitalu mrągowskim im. Michała Kajki Sp. z o.o.
	14. Renowacja witraży i drogi wokół kościoła

Źródło: Opracowanie własne

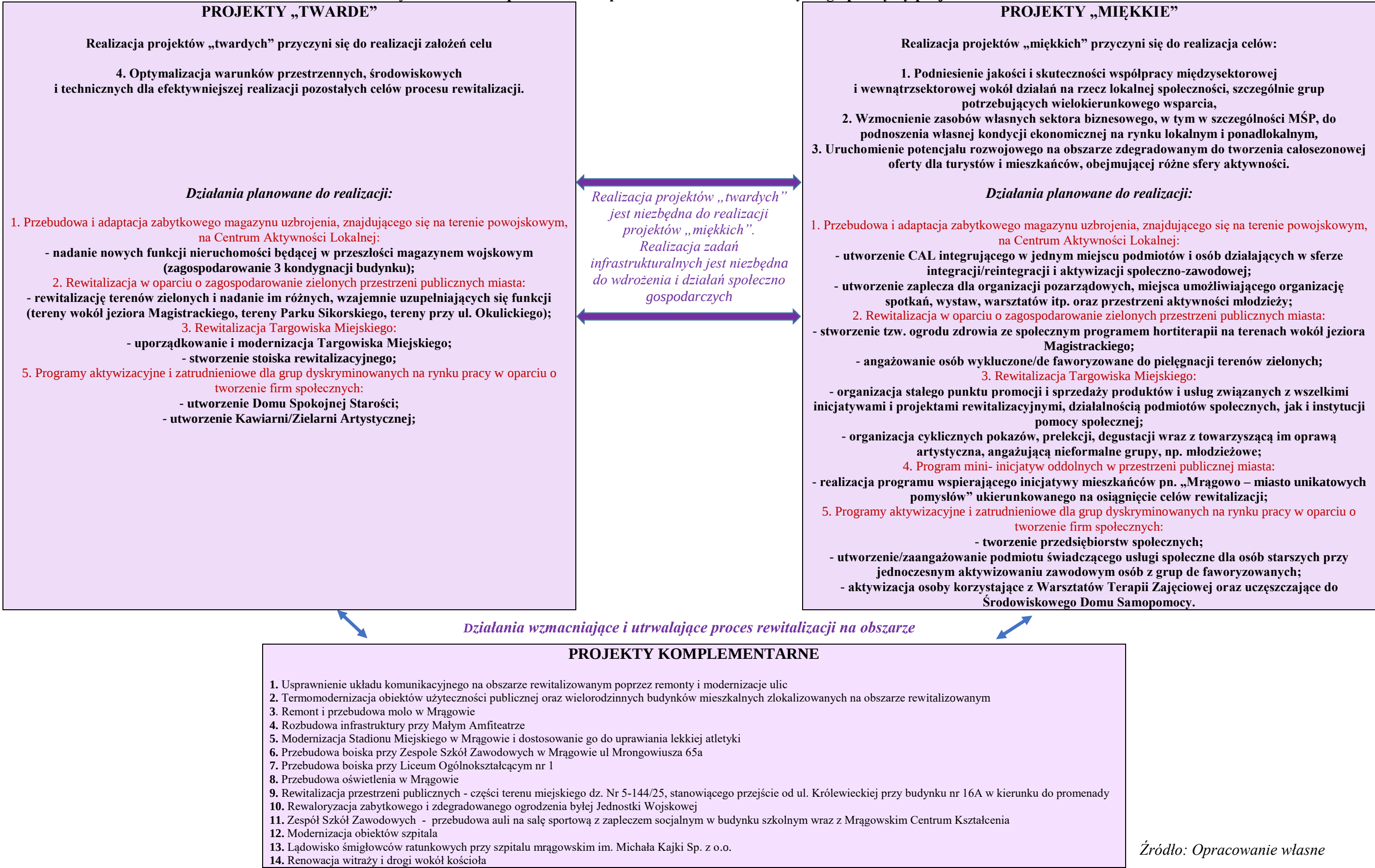
XI.2. Komplementarność problemowa

Kluczowe projekty rewitalizacyjne, zaplanowane w ramach Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Mrągowo wzajemnie dopełniają się tematycznie i oddziałują na wyznaczony obszar rewitalizacji we wszystkich niezbędnych aspektach, kompleksowo rozwiązując zdiagnozowany na obszarze stan kryzysowy. Przedsięwzięcia infrastrukturalne stanowią podstawę do realizacji zadań o charakterze społecznym. Zaplanowane projekty dopełniają się tematycznie, zapobiegając tym samym tzw. fragmentaryzacji działań. Pomiędzy zaplanowanymi projektami zachodzi tym samym komplementarność problemowa.

Kompleksowa rewitalizacja delimitowanego obszaru będzie zapewniona dzięki ścisłej, aktywnej współpracy interesariuszy procesu rewitalizacji, integracji lokalnej społeczności, aktywizacji grup defaworyzowanych oraz efektywnej promocji procesu rewitalizacji. Będzie miało to wpływ na kompleksowe rozwiązanie zdiagnozowanych problemów i wyprowadzenie obszaru rewitalizacji ze stanu kryzysowego.

Dodatkowo, wzmocnieniu i utrwaleniu realizacji projektów kluczowych posłuży realizacja projektów komplementarnych, które mają na celu tworzenie warunków techniczno-przestrzenno-środowiskowych do efektywnego wdrażania projektów rewitalizacyjnych.

Rysunek 22. Komplementarność problemowa – mechanizm synergii pomiędzy projektami

Źródło: Opracowanie własne

XI.3. Komplementarność proceduralno-instytucjonalna

Komplementarność proceduralno-instytucjonalna oznacza konieczność takiego zaprojektowania systemu zarządzania programem rewitalizacji, który pozwoli na efektywne współdziałanie na jego rzecz różnych instytucji oraz wzajemne uzupełnianie się i spójność procedur. Komplementarność proceduralno-instytucjonalną zapewni system zarządzania programem rewitalizacji oparty na pracy Liderów zespołu Akcja Rewitalizacja (szczegółowo praca Zespołu została opisana w dalszej części dokumentu, tj.: system wdrażania, monitorowania i ewaluacji). Liderami Zespołu Akcja rewitalizacja będą przede wszystkim przedstawiciele Referatu Strategii, Rozwoju, Promocji i Integracji Europejskiej oraz Biura Projektów do pozyskiwania funduszy zewnętrznych.

XI.4. Komplementarność międzyokresowa

Zapewnienie komplementarności międzyokresowej procesu rewitalizacji ma na celu racjonalne planowanie działań, w tym możliwość ich kontynuacji i uzupełnienia np. poprzez działania społeczne już zrealizowanych przedsięwzięć rewitalizacyjnych. W latach 2009-2015 Gmina Miasto Mrągowo zrealizowała 7 projektów inwestycyjnych o charakterze rewitalizacyjnym, które prezentuje Tabela 35.

Tabela 35. Zadania inwestycyjne o charakterze rewitalizacyjnym zrealizowane w latach 2009-2015 przez Gminę Miasto Mrągowo z udziałem środków RPO WiM 2007-2013

Lp.	Nazwa zadania	Rok	Wartość zadania	Źródło współfinansowania
1.	Remont i przebudowa na Gimnazjum budynku szkoleniowego nr 8 w Mrągowie – Etap II – Budowa infrastruktury sportowej	2010-2013	14 382 093,84	RPO WiM Działanie 4.3
2.	Zagospodarowanie Parku Lotników Polskich i Placu Wyzwolenia oraz terenów wokół budynku użyteczności publicznej przy ulicy Królewieckiej 60A w Mrągowie	2010-2011	2 442 222,37	RPO WiM Działanie 4.2
3.	Mrągowo – wyrzeźbione miasto	2009-2011	582 570,33	RPO WiM Działanie 2.2
4.	Budowa ekologicznych mini przystani żeglarskich wraz z systemem odbioru i segregacji odpadów w Mrągowie	2010-2012	3 934 781,99	RPO WiM Działanie 6.1

LOKALNY PROGRAM REWITALIZACJI MIASTA MRĄGOWO

5.	Przebudowa Amfiteatru wraz z zapleczem socjalnym, infrastrukturą techniczną i zagospodarowaniem terenu przy ul. Jaszczurza Góra w Mrągowie	2011 - 2012	10 044 248,94	RPO WiM Działanie 2.1
6.	Uzbrojenie terenów przemysłowo-składowych przy ul. Przemysłowej w Mrągowie	2011- 2012	4 811 228,86	RPO WiM Działanie 1.1
7.	Uzbrojenie terenów usługowych przy ulicy Towarowej w Mrągowie	2011- 2013	8 091 390,31	RPO WiM Działanie 1.1

Źródło: Urząd Miejski w Mrągowie

Projekt pn. *Rewitalizacja w oparciu o zagospodarowanie zielonych przestrzeni publicznych miasta* stanowi kontynuację zrealizowanego w latach 2010-2011 projektu pn. *Zagospodarowanie Parku Lotników Polskich i Placu Wyzwolenia oraz terenu wokół budynku użyteczności publicznej przy ul. Królewieckiej 60 A w Mrągowie*. Na Placu Wyzwolenia, w ramach wykonanych prac, zmienione zostało ukształtowanie terenu, w tym wykończenie nawierzchni, wykonano ciągi piesze, zbudowano fontannę, a także przebudowano oświetlenie. Pozwoliło to na stworzenie miejsca funkcjonalnego, chętnie odwiedzanego przez mieszkańców oraz turystów. W ramach zagospodarowania Parku Lotników Polskich powstał teren oferujący odwiedzającym możliwość aktywnego spędzenia wolnego czasu dzięki odnowionej infrastrukturze oraz nowym urządzeniom sportowym np. siłowni zewnętrznej. Trzecim elementem projektu była poprawa dostępności do obiektów użyteczności publicznej poprzez budowę miejsc parkingowych przy budynku, w którym swoją siedzibę ma: Urząd Miejski, Urząd Gminy i Starostwo Powiatowe. Realizacja projektu pn. *Rewitalizacja w oparciu o zagospodarowanie zielonych przestrzeni publicznych miasta* pozwoli na kontynuację poprawy funkcjonalności przestrzeni w Mrągowie, w szczególności terenów zielonych oraz stworzenia miejsc do uprawiania aktywności społecznych.

Projekt pn. *Przebudowa i adaptacja zabytkowego magazynu uzbrojenia, znajdującego się na terenie powojkowym, na Centrum Aktywności Lokalnej* stanowi kontynuację działań rewitalizacyjnych pojętych już w latach wcześniejszych, m.in. w związku z realizacją projektu *Remont i przebudowa na Gimnazjum budynku szkoleniowego nr 8 w Mrągowie – Etap II – Budowa infrastruktury sportowej*. Ponadto, tereny po byłej jednostce wojskowej zostały w dużej części poddane procesowi rewitalizacji w związku z realizacją programu rewitalizacji obszarów powojkowych, realizowanego przez Miasto Mrągowo. W związku z realizacją wspomnianego programu tereny byłej jednostki wojskowej zostały zrewitalizowane w 90%, a budynek przeznaczony na Centrum Aktywności Lokalnej jest jednym z dwóch, które nie

zostały poddane procesom rewitalizacji. Realizacja wspomnianego projektu ma na celu kontynuację podjętych wcześniej już prac i tym samym stworzenie odpowiednich warunków do zintegrowanego rozwoju oraz utworzenia miejsca koncentracji podmiotów i osób działających w sferze integracji/reintegracji i aktywizacji społeczno-zawodowej

XI.5. Komplementarność źródeł finansowania

Finansowanie projektów zaplanowanych w ramach procesu rewitalizacji na terenie Mrągowa, zgodnie z zasadą komplementarności źródeł finansowania, zostało zaplanowane w taki sposób, aby łączyć i uzupełniać wsparcie pochodzące ze środków EFRR, EFS i FS z wykluczeniem ryzyka podwójnego dofinansowania. W pierwszej kolejności przewiduje się pozyskanie finansowania projektów ze środków pochodzących z funduszy unijnych, w szczególności Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Warmińsko-Mazurskiego na lata 2014-2020. Finansowanie projektów rewitalizacyjnych w Mrągowie planowane jest również z następujących źródeł:

- budżet gminy, w tym środki pochodzące z budżetu obywatelskiego (skierowane na realizację mini - inicjatyw) oraz z opłat za korzystanie z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych (w zakresie działań związanych z profilaktyką i rozwiązywaniem problemów alkoholowych),
- środki krajowe – istniejące instrumenty i źródła oraz sukcesywnie powstające,
- środki interesariuszy procesu rewitalizacji (m. in. przedsiębiorców, organizacji pozarządowych).

Tabela 36 prezentuje wykaz projektów podstawowych oraz komplementarnych wraz z ich możliwymi zewnętrznymi źródłami finansowania.

LOKALNY PROGRAM REWITALIZACJI MIASTA MRĄGOWO

Tabela 36. Plan rzeczowo-finansowy

Nazwa projektu	Zewnętrzne źródło dofinansowania	Oś priorytetowa	Oczekiwane rezultaty	Czas realizacji	Szacunkowy koszt realizacji	Podmioty realizujące projekt
Przebudowa i adaptacja zabytkowego magazynu uzbrojenia, znajdującego się na terenie powojсковym, na Centrum Aktywności Lokalnej	Regionalny Program Operacyjny Województwa Warmińsko-Mazurskiego na lata 2014-2020	8. OBSZARY WYMAGAJĄCE REWITALIZACJI (część infrastrukturalna projektu) 10. REGIONALNY RYNEK PRACY (działania miękkie) 11. WŁĄCZENIE SPOŁECZNE (działania miękkie)	- zagospodarowanie nieużytkowanego budynku i nadanie nowych funkcji; - stworzenie odpowiednich warunków do zintegrowanego rozwoju lokalnej społeczności; - zintegrowanie w jednym miejscu podmiotów i osób działających w sferze integracji/reintegracji i aktywizacji społeczno-zawodowej;	2016-2018	3 000 000,00	Gmina Miasto Mrągowo
Rewitalizacja w oparciu o zagospodarowanie zielonych przestrzeni publicznych miasta	Regionalny Program Operacyjny Województwa Warmińsko-Mazurskiego na lata 2014-2020	8. OBSZARY WYMAGAJĄCE REWITALIZACJI	- wzrost aktywności społecznej; - poprawa estetyki i funkcjonalności terenów zielonych;	2017-2020	3 000 000,00	Gmina Miasto Mrągowo

LOKALNY PROGRAM REWITALIZACJI MIASTA MRĄGOWO

Nazwa projektu	Zewnętrzne źródło dofinansowania	Oś priorytetowa	Oczekiwane rezultaty	Czas realizacji	Szacunkowy koszt realizacji	Podmioty realizujące projekt
			- kreowanie pozytywnego wizerunku miasta;			
Rewitalizacja Targowiska Miejskiego	Regionalny Program Operacyjny Województwa Warmińsko-Mazurskiego na lata 2014-2020	8. OBSZARY WYMAGAJĄCE REWITALIZACJI (część infrastrukturalna projektu) 10. REGIONALNY RYNEK PRACY (działania miękkie) 11. WŁĄCZENIE SPOŁECZNE (działania miękkie)	- poprawa stanu zdegradowanych terenów zurbanizowanych; - poprawa atrakcyjności targowiska i jego okolicy; - poprawa jakości życia społecznego i gospodarczego;	2017-2020	2 000 000,00	Gmina Miasto Mrągowo
Program mini-inicjatyw oddolnych w przestrzeni publicznej miasta	Regionalny Program Operacyjny Województwa Warmińsko-Mazurskiego na lata 2014-2020	8. OBSZARY WYMAGAJĄCE REWITALIZACJI (część infrastrukturalna projektu) 11. WŁĄCZENIE SPOŁECZNE (działania miękkie)	- przywrócenie przestrzeniom publicznym miasta wielokierunkowych funkcji; - wzmocnienie aktywności lokalnej; - zwiększanie partycypacji we wdrażaniu procesu rewitalizacji;	2016-2020	250 000,00	Gmina Miasto Mrągowo

LOKALNY PROGRAM REWITALIZACJI MIASTA MRĄGOWO

Nazwa projektu	Zewnętrzne źródło dofinansowania	Oś priorytetowa	Oczekiwane rezultaty	Czas realizacji	Szacunkowy koszt realizacji	Podmioty realizujące projekt
Programy aktywizacyjne i zatrudnieniowe dla grup dyskryminowanych na rynku pracy w oparciu o tworzenie firm społecznych	Regionalny Program Operacyjny Województwa Warmińsko-Mazurskiego na lata 2014-2020	10. REGIONALNY RYNEK PRACY 11. WŁĄCZENIE SPOŁECZNE	- wdrażanie inkubowania przedsiębiorczości społecznej, tworzenie podmiotów ekonomii społecznej; - przeciwdziałanie problemom społecznym; - aktywizacja zawodowa;	2017-2020	1 000 000,00	Gmina Miasto Mrągowo
Usprawnienie układu komunikacyjnego na obszarze rewitalizowanym poprzez remonty i modernizację ulic	Regionalny Program Operacyjny Województwa Warmińsko-Mazurskiego na lata 2014-2020	8. OBSZARY WYMAGAJĄCE REWITALIZACJI	- poprawa warunków rozwoju; - poprawa bezpieczeństwa ruchu pieszego, rowerowego i samochodowego; - usprawnienie ruchu komunikacyjnego; - odbudowa zdegradowanej infrastruktury;	2016-2020	14 850 000,00	Gmina Miasto Mrągowo
Termomodernizacja obiektów użyteczności publicznej oraz wielorodzinnych budynków mieszkalnych	Regionalny Program Operacyjny Województwa Warmińsko-	4. EFEKTYWNOŚĆ ENERGETYCZNA	- podniesienie walorów estetycznych budynku, przywracanie nieruchomości utraconych wartości;	2014-2022	ok. 21 360 000,00 (brak wartości dla części projektów)	Gmina Miasto Mrągowo; Powiat Mrągowski; Szpital Mrągowski im.

LOKALNY PROGRAM REWITALIZACJI MIASTA MRĄGOWO

Nazwa projektu	Zewnętrzne źródło dofinansowania	Oś priorytetowa	Oczekiwane rezultaty	Czas realizacji	Szacunkowy koszt realizacji	Podmioty realizujące projekt
zlokalizowanych na obszarze rewitalizowanym	Mazurskiego na lata 2014-2020		- zmniejszenie kosztów ogrzewania; - poprawa jakości środowiska przyrodniczego;			Michała Kajki Sp. z o.o.; Wspólnoty Mieszkaniowe; Spółdzielnia Mieszkaniowa Metalowiec
Przebudowa boiska przy Zespole Szkół Zawodowych w Mrągowie ul. Mrongowiusza 65a	Regionalny Program Operacyjny Województwa Warmińsko-Mazurskiego na lata 2014-2020	9. DOSTĘP DO WYSOKIEJ JAKOŚCI USŁUG PUBLICZNYCH	- uporządkowanie terenu, zwiększenie atrakcyjności szkół; - rozszerzenie dotychczasowej oferty o nowe wyposażenie sportowe; - wydłużenie czasu użytkowania obiektu;	2016-2018	400 000,00	Powiat Mrągowski
Przebudowa boiska przy Liceum Ogólnokształcącym nr 1	Regionalny Program Operacyjny Województwa Warmińsko-Mazurskiego na lata 2014-2020	9. DOSTĘP DO WYSOKIEJ JAKOŚCI USŁUG PUBLICZNYCH	- uporządkowanie terenu, zwiększenie atrakcyjności szkół; - rozszerzenie dotychczasowej oferty o nowe wyposażenie sportowe; - wydłużenie czasu użytkowania obiektu;	2016-2021	400 000,00	Powiat Mrągowski

LOKALNY PROGRAM REWITALIZACJI MIASTA MRĄGOWO

Nazwa projektu	Zewnętrzne źródło dofinansowania	Oś priorytetowa	Oczekiwane rezultaty	Czas realizacji	Szacunkowy koszt realizacji	Podmioty realizujące projekt
Przebudowa oświetlenia w Mrągowie	Regionalny Program Operacyjny Województwa Warmińsko-Mazurskiego na lata 2014-2020	4. EFEKTYWNOŚĆ ENERGETYCZNA	- poprawa bezpieczeństwa mieszkańców; - poprawa estetyki przestrzeni publicznej;	2016-2018	500 000,00	Gmina Miasto Mrągowo
Rewitalizacja przestrzeni publicznych - części terenu miejskiego dz. Nr 5-144/25, stanowiącego przejście od ul. Królewieckiej przy budynku nr 16A w kierunku do promenady	Regionalny Program Operacyjny Województwa Warmińsko-Mazurskiego na lata 2014-2020	8. OBSZARY WYMAGAJĄCE REWITALIZACJI	- poprawa estetyki i funkcjonalności przestrzeni publicznej; - zwiększenie powierzchni terenów zielonych; - poprawa wizerunku miasta; - utworzenie atrakcyjnej osi komunikacyjnej;	2016	50 000,00	Gmina Miasto Mrągowo
Rewaloryzacja zabytkowego i zdegradowanego ogrodzenia byłej Jednostki Wojskowej	Regionalny Program Operacyjny Województwa Warmińsko-Mazurskiego na lata 2014-2020	6. KULTURA I DZIEDZICTWO	- poprawa estetyki i funkcjonalności obszaru;	2019-2020	600 000,00	Gmina Miasto Mrągowo
Zespół Szkół Zawodowych -	Regionalny Program	9. DOSTĘP DO WYSOKIEJ	- poprawa warunków edukacji;	2016-2021	3 000 000,00	Powiat Mrągowski

LOKALNY PROGRAM REWITALIZACJI MIASTA MRĄGOWO

Nazwa projektu	Zewnętrzne źródło dofinansowania	Oś priorytetowa	Oczekiwane rezultaty	Czas realizacji	Szacunkowy koszt realizacji	Podmioty realizujące projekt
przebudowa auli na salę sportową z zapleczem socjalnym w budynku szkolnym wraz z Mrągowskim Centrum Kształcenia	Operacyjny Województwa Warmińsko-Mazurskiego na lata 2014-2020	JAKOŚCI USŁUG PUBLICZNYCH	- zwiększenie efektywności energetycznej budynku;			
Modernizacja obiektów szpitala	Regionalny Program Operacyjny Województwa Warmińsko-Mazurskiego na lata 2014-2020	9. DOSTĘP DO WYSOKIEJ JAKOŚCI USŁUG PUBLICZNYCH	- poprawa dostępności do świadczeń medycznych; - poprawa warunków socjalno-bytowych;	2014-2020	20 000 000,00	Szpital Mrągowski im. Michała Kajki Sp. z o.o.
Lądowisko śmigłowców ratunkowych przy szpitalu mrągowskim im. Michała Kajki Sp. z o.o.	Regionalny Program Operacyjny Województwa Warmińsko-Mazurskiego na lata 2014-2020	9. DOSTĘP DO WYSOKIEJ JAKOŚCI USŁUG PUBLICZNYCH	- umożliwienie transportu osób chorych drogą lotniczą;	2017-2018	1 200 000,00	Powiat Mrągowski
Renowacja witraży i drogi wokół kościoła	Regionalny Program Operacyjny Województwa Warmińsko-	6. KULTURA I DZIEDZICTWO	- poprawa walorów estetycznych kościoła; - zwiększanie bezpieczeństwa osób odwiedzających;	b.d.	b.d.	Parafia Rzymskokatolicka Św. Wojciecha w Mrągowie

LOKALNY PROGRAM REWITALIZACJI MIASTA MRĄGOWO

Nazwa projektu	Zewnętrzne źródło dofinansowania	Oś priorytetowa	Oczekiwane rezultaty	Czas realizacji	Szacunkowy koszt realizacji	Podmioty realizujące projekt
	Mazurskiego na lata 2014-2020					

Źródło: Opracowanie własne

Źródłami finansowania niżej wymienionych projektów komplementarnych będą przede wszystkim środki własne podmiotu realizującego dany projekt lub inne źródła, w przypadku pojawienia się możliwości współfinansowania tego typu przedsięwzięć:

- Remont i przebudowa molo w Mrągowie;
- Rozbudowa infrastruktury przy Małym Amfiteatrze;
- Modernizacja Stadionu Miejskiego w Mrągowie i dostosowanie go do uprawiania lekkiej atletyki;

Oprócz środków finansowych pozyskanych z funduszy Unii Europejskiej, realizacji celów zdefiniowanych w Lokalnym Programie Rewitalizacji Miasta Mrągowo na lata 2016-2023 służyć będą także środki z takich źródeł jak: budżet Miasta Mrągowo, budżet powiatu, województwa, kraju; środki partnerów lokalnych i interesariuszy procesu rewitalizacji; środki instytucji finansowych oraz funduszy inwestycyjnych; środki inwestorów sponsorów; środki prywatne (np. w ramach partnerstwa publiczno - prywatnego).

XII. OCZEKIWANE WSKAŹNIKI REALIZACJI CELÓW

W celu skutecznej ewaluacji skutków zrealizowanych przedsięwzięć rewitalizacyjnych niezbędne jest określenie wymiernych i porównywalnych wskaźników obrazujących efekty podjętych działań. Produkty są materialnymi, bezpośrednimi efektami realizacji przedsięwzięć mierzonymi konkretnymi wielkościami. Rezultaty natomiast to korzyści wynikające ze zrealizowanych działań. Katalog wskaźników produktu i rezultatu przedsięwzięć planowanych do realizacji w ramach procesu rewitalizacji w Mrągowie prezentuje Tabela 37.

Tabela 37. Wskaźniki realizacji celów procesu rewitalizacji

CEL SZCZEGÓŁOWY	KIERUNEK DZIAŁANIA	WSKAŹNIKI P=PRODUKT, R=REZULTAT
Podniesienie jakości i skuteczności współpracy międzysektorowej i wewnątrzsektorowej wokół działań na rzecz lokalnej społeczności, szczególnie grup potrzebujących wielokierunkowego wsparcia	Tworzenie warunków (przestrzenno-funkcyjnych, organizacyjnych, finansowych i in.) dla inicjowania i rozwoju efektywnych zintegrowanych instrumentów oddziaływania , stosowanych w ścisłej współpracy przez różne podmioty i służących wspieraniu określonych grup potrzebujących	- Liczba zrealizowanych przedsięwzięć inwestycyjnych i nie inwestycyjnych (P) - Liczba partnerstw między- i wewnątrzsektorowych (formalnych i nieformalnych) podejmowanych na rzecz realizacji konkretnych przedsięwzięć i/lub w codziennej działalności (P,R) - Liczba rezultatów miękkich osiągniętych w wyniku realizacji konkretnych przedsięwzięć, związanych z przeciwdziałaniem negatywnym zjawiskom społecznym i gospodarczym wskazanym w diagnozie (R)
Wzmocnienie zasobów rozwojowych sektora biznesowego , w tym w szczególności MŚP, do podnoszenia własnej kondycji ekonomicznej na	Realizacja przedsięwzięć oraz programów rozwojowych dla nowych i już istniejących przedsiębiorstw , prowadzących do stymulacji przepływu kapitału zarówno na rynku lokalnym, jak i z pozalokalnymi podmiotami gospodarczymi	- Liczba zrealizowanych przedsięwzięć i programów rozwojowych (P) - Liczba nowo utworzonych przedsiębiorstw (P,R) - Liczba utrzymujących przedsiębiorstw w określonym przedziale czasu (P,R)

LOKALNY PROGRAM REWITALIZACJI MIASTA MRĄGOWO

CEL SZCZEGÓŁOWY	KIERUNEK DZIAŁANIA	WSKAŹNIKI P=PRODUKT, R=REZULTAT
rynku lokalnym i ponadlokalnym		- Liczba rezultatów miękkich osiągniętych w wyniku realizacji konkretnych przedsięwzięć, związanych z przeciwdziałaniem negatywnym zjawiskom społecznym i gospodarczym wskazanym w diagnozie (R)
Uruchomienie zakumulowanego potencjału rozwojowego na obszarze zdegradowanym do tworzenia całosezonowej oferty dla turystów i mieszkańców, obejmującej różne sfery aktywności	Budowanie unikatowej w skali regionu, całosezonowej, wewnętrznej (dla mieszkańców) i zewnętrznej (dla turystów) oferty obejmującej aktywność sportowo-rekreacyjną, edukacyjną, kulturalno-artystyczną, społeczno-obywatelską, przy zaangażowaniu i współpracy lokalnych podmiotów gospodarczych, publicznych i społecznych	- Liczba obiektów nowopowstałych i /lub zrewitalizowanych na potrzeby stworzenia oferty (P) - Liczba elementów składowych oferty – wydarzenia, zajęcia, atrakcje turystyczne, itp. (P,R) - Liczba mieszkańców korzystających z oferty (R) - Liczba turystów korzystających z oferty (R) - Liczba rezultatów miękkich osiągniętych w wyniku realizacji konkretnych przedsięwzięć, związanych z przeciwdziałaniem negatywnym zjawiskom społecznym i gospodarczym wskazanym w diagnozie (R)
Optymalizacja warunków przestrzennych, środowiskowych i technicznych dla efektywniejszej realizacji pozostałych celów procesu rewitalizacji.	Realizacja inwestycji przestrzennych, technicznych i środowiskowych niwelujących bariery i optymalizujących warunki do planowania i wdrażania innych zintegrowanych przedsięwzięć rewitalizacyjnych.	- Liczba zrealizowanych inwestycji (P) - Liczba planowanych i wdrażanych przedsięwzięć rewitalizacyjnych, których realizację umożliwiły dokonane inwestycje (R)

Źródło: Opracowanie własne

XIII. ANALIZA MOŻLIWOŚCI BUDŻETOWYCH

Miasto Mrągowo, jako jeden z głównych podmiotów podejmujących działania zmierzające do wyprowadzenia obszaru rewitalizacji ze stanu kryzysowego, musi wykazywać zdolność finansową do realizacji zaplanowanych działań. Instrumentem wieloletniego planowania finansowego w jednostkach samorządu terytorialnego jest Wieloletnia Prognoza Finansowa. Obejmuje ona prognozę m.in. takich parametrów finansowych jak:

- dochody bieżące oraz wydatki bieżące budżetu;
- dochody majątkowe oraz wydatki majątkowe budżetu;
- wynik budżetu wraz ze wskazaniem przeznaczenia nadwyżki, albo sposobu sfinansowania deficytu;
- przychody i rozchody budżetu z uwzględnieniem długu zaciągniętego oraz planowanego do zaciągnięcia.

Wieloletnią Prognozę Finansową Gminy Miasto Mrągowo na lata 2015 - 2025 prezentuje poniższa tabela.

LOKALNY PROGRAM REWITALIZACJI MIASTA MRĄGOWO

Tabela 38. Wieloletnia Prognoza Finansowa Gminy Miasto Mrągowo na lata 2015 - 2025

Wyszczególnienie	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Dochody ogółem, w tym:	66 724 598	69 224 402	73 300 000,00	82 176 750,00	83 838 900,00	74 700 000,00	77 000 000,00	79 000 000,00	81 200 000,00	83 700 000,00	86 300 000,00
Bieżące	63 942 598,00	65 059 402,00	67 160 000,00	69 080 000,00	71 250 000,00	73 425 000,00	75 645 000,00	77 770 000,00	79 940 000,00	82 410 000,00	85 030 000,00
Majątkowe	2 782 000,00	4 165 000,00	6 140 000,00	13 096 750,00	12 588 900,00	1 275 000,00	1 355 000,00	1 230 000,00	1 260 000,00	1 290 000,00	1 270 000,00
<i>w tym ze sprzedaży majątku</i>	2 612 000,00	1 765 000,00	1 340 000,00	2 736 750,00	2 228 900,00	1 275 000,00	1 355 000,00	1 230 000,00	1 260 000,00	1 290 000,00	1 270 000,00
Wydatki ogółem, w tym:	66 931 253,00	67 498 902,00	71 274 500,00	79 851 251,00	81 461 250,00	72 972 450,00	75 100 000,00	77 100 000,00	79 300 000,00	81 800 000,00	85 600 000,00
wydatki bieżące, w tym:	63 378 140,00	63 331 250,00	64 522 250,00	66 901 251,00	68 511 250,00	71 192 500,00	72 180 000,00	74 000 000,00	75 960 000,00	77 560 000,00	79 510 000,00
Odsetki	690 000,00	670 000,00	610 000,00	540 000,00	450 000,00	360 000,00	280 000,00	200 000,00	130 000,00	60 000,00	10 000,00
<i>z tytułu gwarancji i poręczeń</i>	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
wydatki majątkowe	3 553 113,00	4 167 652,00	6 752 250,00	12 950 000,00	12 950 000,00	1 779 950,00	2 920 000,00	3 100 000,00	3 340 000,00	4 240 000,00	6 090 000,00
Wynik budżetowy	-206 655,00	1 725 500,00	2 025 500,00	2 325 499,00	2 377 650,00	1 727 550,00	1 900 000,00	1 900 000,00	1 900 000,00	1 900 000,00	700 000,00
Przychody ogółem, w tym:	2 327 321,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
nadwyżka budżetowa z lat ubiegłych	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
zaciągnięcie kredytów/ pożyczek	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
wolne środki	2 327 321,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Inne	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Rozchody ogółem, w tym:	2 120 666,00	1 725 500,00	2 025 500,00	2 325 499,00	2 377 650,00	1 727 550,00	1 900 000,00	1 900 000,00	1 900 000,00	1 900 000,00	700 000,00

LOKALNY PROGRAM REWITALIZACJI MIASTA MRĄGOWO

Wyszczególnienie	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023	2024	2025
splata kredytów/ pożyczek i wykup papierów wartościowych	2 120 666,00	1 725 500,00	2 025 500,00	2 325 499,00	2 377 650,00	1 727 550,00	1 900 000,00	1 900 000,00	1 900 000,00	1 900 000,00	700 000,00
w tym łączna kwota wyłączeń z limitu spłaty zobowiązań o którym mowa w art. 243 ustawy	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Inne	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00
Stan zadłużenia na koniec okresu	18 481 699,00	16 756 199,00	14 730 699,00	12 405 200,00	10 027 550,00	8 300 000,00	6 400 000,00	4 500 000,00	2 600 000,00	700 000,00	0,00
Maksymalny dopuszczalny wskaźnik spłaty zobowiązań	6,59%	5,56%	5,10%	5,08%	5,49%	5,78%	5,54%	5,63%	5,76%	6,35%	6,71%
Relacja planowanej łącznej kwoty spłaty zobowiązań do dochodów	4,21%	3,46%	3,6%	3,49%	3,37%	2,79%	2,83%	2,66%	2,50%	2,34%	0,82%
Spełnienie wskaźnika spłaty z art. 243 ufp	TAK	TAK	TAK	TAK	TAK	TAK	TAK	TAK	TAK	TAK	TAK

Źródło: Opracowanie własne

Zgodnie z art. 243 obowiązującej ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. 2009 Nr 157 poz. 1240), organ stanowiący jednostki samorządu terytorialnego nie może uchwalić budżetu, którego realizacja spowoduje, że w roku budżetowym oraz w każdym roku następującym po roku budżetowym relacja łącznej kwoty przypadających w danym roku budżetowym: spłat rat kredytów i pożyczek wraz z odsetkami, wykupów papierów wartościowych oraz spłat kwot wynikających z udzielonych poręczeń i gwarancji do planowanych dochodów ogółem budżetu przekroczy średnią arytmetyczną z obliczonych dla ostatnich trzech lat relacji jej dochodów bieżących powiększonych o dochody ze sprzedaży majątku oraz pomniejszonych o wydatki bieżące, do dochodów ogółem budżetu.

Jak pokazują dane zamieszczone w powyższej tabeli w przypadku Wieloletniej Prognozy Finansowej Gminy Miasto Mrągowo na lata 2015 - 2025, relacja planowanej łącznej kwoty spłaty zobowiązań do dochodów w każdym roku przyjmuje wartość niższą niż wartość dopuszczalnego wskaźnika spłaty zobowiązań określonego zgodnie z zapisami art. 243 ustawy o finansach publicznych. Relacja planowanej łącznej kwoty spłaty zobowiązań do dochodów w każdym roku prognozowanego okresu odznacza się wartościami dużo niższym niż dopuszczalna wartość wskaźnika spłaty zobowiązań, co jednoznacznie wskazuje na duże możliwości Gminy w finansowaniu przyszłych inwestycji. Jest to niezwykle ważne z punktu widzenia możliwości realizacji celów Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Mrągowo na lata 2016-2023.

O sukcesie realizacji nakreślonych celów zdecydować może także efektywność w pozyskiwaniu środków zewnętrznych, w tym środków z funduszy Unii Europejskiej. Lata 2016 – 2023, na które zaplanowano realizację celów LPR, obejmują okres wydatkowania środków w ramach nowej perspektywy budżetowej UE. Stwarza to bardzo duże możliwości w pozyskiwaniu finansowania na realizację działań, których podjęcie jest niezbędne do realizacji celów procesu rewitalizacji. Gmina Miasto Mrągowo posiada bardzo duże doświadczenie w pozyskiwaniu środków zewnętrznych.

XIV. NAWIĄZANIE DO DOKUMENTÓW STRATEGICZNYCH

Strategia Rozwoju Społeczno – Gospodarczego Województwa Warmińsko – Mazurskiego do roku 2025

Strategia Rozwoju Społeczno – Gospodarczego Województwa Warmińsko – Mazurskiego do roku 2025 jest dokumentem będącym podstawą programowania regionalnych dokumentów operacyjnych dla Warmii i Mazur. Opiera się na trzech zasadniczych płaszczyznach: Gospodarka, Człowiek, Relacje. Zostały one osadzone w płaszczyźnie Środowisko przyrodnicze. Na ich podstawie wypracowane zostały priorytety strategiczne na których skoncentrowana jest polityka rozwoju województwa warmińsko-mazurskiego do 2025 roku.

Głównym celem Strategii jest „spójność ekonomiczna, społeczna i przestrzenna Warmii i Mazur z regionami Europy”. Jego realizacja zakłada wzrost gospodarczy, rozwój sieci infrastruktury komunikacyjnej (włączenie województwa do sieci krajowej i międzynarodowej) oraz poprawę warunków życia poprzez osiągnięcie standardów zbliżonych do standardów unijnych. Wśród celów strategicznych i operacyjnych wyróżniono:

Cel strategiczny 1. Wzrost konkurencyjności gospodarki.

Cel operacyjny 1.1. Wzrost konkurencyjności regionu poprzez rozwój inteligentnych specjalizacji.

Cel operacyjny 1.2. Wzrost innowacyjności firm.

Cel operacyjny 1.3. Wzrost liczby miejsc pracy.

Cel strategiczny 2. Wzrost aktywności społecznej;

Cel operacyjny 2.1. Rozwój kapitału społecznego;

Cel operacyjny 2.2. Wzrost dostępności i jakości usług publicznych.

Cel strategiczny 3. Wzrost liczby i jakości powiązań sieciowych.

Cel operacyjny 3.1. Doskonalenie administracji.

Cel operacyjny 3.2. Intensyfikacja współpracy międzyregionalnej.

Cel strategiczny 4. Nowoczesna infrastruktura rozwoju.

Cel operacyjny 4.1. Zwiększenie zewnętrznej dostępności komunikacyjnej oraz wewnętrznej spójności;

Cel operacyjny 4.2. Dostosowana do potrzeb sieć nośników energii;

Cel operacyjny 4.3. Poprawa jakości i ochrona środowiska przyrodniczego.

Ponadto w Strategii określone zostały także Obszary Strategicznej Interwencji, które odzwierciedlają potencjały i problemy rozwojowe w układzie terytorialnych, a ich ideą jest koncentracja interwencji na określonych zagadnieniach. Jednym z takich obszarów są obszary wymagające restrukturyzacji i rewitalizacji. Obejmują one małe i średnie miasta zagrożone silną konkurencją zewnętrzną oraz niekorzystnymi warunkami w gminach otaczających te miasta, a także duże miasta w których występuje natężenie problemów społecznych. Cel główny Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Mrągowo wykazuje zgodność z oczekiwanymi efektami interwencji na wspomnianych obszarach, w tym także na terenie miasta Mrągowo, wśród których wyróżnia się m.in. poprawę jakości życia, wzrost przedsiębiorczości czy wzrost kapitału społecznego.

Założenia Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Mrągowo wpisują się w założenia Strategii Rozwoju Społeczno – Gospodarczego Województwa Warmińsko – Mazurskiego. Cel szczegółowy 2 (Wzmocnienie zasobów własnych sektora biznesowego, w tym w szczególności MŚP, do podnoszenia własnej kondycji ekonomicznej na rynku lokalnym i ponadlokalnym) LPR odpowiada celom przypisanym do celu strategicznego 1 (Wzrost konkurencyjności gospodarki) Strategii wojewódzkiej, w szczególności kierunkom wypracowanym w ramach celu 1.3. (Wzrost liczby miejsc pracy). Ma to związek z tym, iż zadania przewidziane w ramach niniejszego dokumentu zakładają przede wszystkim poprawę warunków na lokalnym rynku pracy poprzez m.in. „Programy aktywizacyjne i zatrudnieniowe dla grup dyskryminowanych na rynku pracy w oparciu o tworzenie firm społecznych”, co jest jednym z kluczowych przedsięwzięć rewitalizacyjnych. Założenia analizowanego dokumentu, wypracowane cele, jak i zaplanowane do realizacji projekty doskonale wpisują się w cel 2 (Wzrost aktywności społecznej) Strategii regionalnej. W ramach LPR zaplanowane zostały zadania, które mają na celu wzmocnienie aktywności lokalnej i stworzenie odpowiednich warunków do jej rozwoju, poprawę jakości życia oraz rozwój społecznej przedsiębiorczości. Zaplanowane działań infrastrukturalne wpisują się z kolei w cel strategiczny 4 (Nowoczesna infrastruktura rozwoju) Strategii Rozwoju Województwa Warmińsko-Mazurskiego.

Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Warmińsko – Mazurskiego

Plan Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Warmińsko – Mazurskiego to dokument ściśle powiązany ze Strategią Rozwoju Społeczno – Gospodarczego Województwa Warmińsko – Mazurskiego. Horyzont czasowy dokumentu sięga do roku 2025. Plan jest

narzędziem do realizacji jednego z najważniejszych celów województwa, jakim jest kształtowanie i prowadzenie polityki przestrzennej. Ochrona i kształtowanie ładu przestrzennego ma kluczowe znaczenie dla prowadzenia rozwoju w sposób zrównoważony. Głównym celem polityki przestrzennej Województwa Warmińsko-Mazurskiego jest „zrównoważony rozwój przestrzenny województwa, realizowany poprzez wykorzystanie cech i zasobów przestrzeni regionu, dla zwiększenia jego spójności w wymiarze przestrzennym, społecznym i gospodarczym, z uwzględnieniem ładu przestrzennego oraz zachowania wysokich walorów środowiska i krajobrazu”. Wśród celów szczegółowych wymienia się:

1. Dążenie w gospodarowaniu przestrzenią do uporządkowania i harmonii pomiędzy różnymi elementami i funkcjami tej przestrzeni dla ochrony ładu przestrzennego, jako niezbędnego wyznacznika równoważenia rozwoju.
2. Podwyższenie konkurencyjności regionu, w szczególności poprzez podnoszenie innowacyjności i atrakcyjności jego głównych ośrodków miejskich.
3. Poprawa jakości wewnętrznej regionu poprzez promowanie integracji funkcjonalnej i tworzenie warunków dla wielofunkcyjnego rozwoju obszarów wiejskich, z wykorzystaniem potencjałów wewnętrznych.
4. Poprawa dostępności terytorialnej regionu w relacjach zewnętrznych i wewnętrznych poprzez rozwijanie systemów infrastruktury technicznej, w tym infrastruktury transportowej i telekomunikacyjnej.
5. Zachowanie i odtwarzanie wysokiej jakości struktur przyrodniczo-kulturowych i krajobrazowych regionu oraz zrównoważone korzystanie z zasobów środowiska, stanowiące istotny element polityki rozwoju województwa.
6. Zwiększenie odporności przestrzeni województwa na zagrożenie naturalne i antropogeniczne oraz utratę bezpieczeństwa energetycznego, a także uwzględnienie w polityce przestrzennej regionu potrzeb obronnych państwa.

Jednym z głównym celów w gospodarowaniu przestrzenią i jednocześnie strategiczny składnik zintegrowanej polityki zrównoważonego rozwoju regionu jest przywrócenie i kształtowanie ładu przestrzennego, w ramach które zakłada się m.in. „dążenie do uporządkowania różnych elementów i funkcji przestrzeni oraz harmonii między nimi, jako niezbędnego wyznacznika równoważenia rozwoju – tak w wymiarze planistycznym, jak i realizacyjnym, poprzez: (...) Rewitalizację zdegradowanej przestrzeni miejskiej, w tym szczególnie terenów śródmiejskich, terenów przemysłowych oraz powojaskowych; (...) Dbłość o harmonijne komponowanie i wysoką jakość terenów przestrzeni publicznej” czy „Podniesienie świadomości społecznej

dotyczącej diagnozy stanu ładu przestrzennego i jego znaczenia dla jakości życia człowieka”. Zadania przewidziane do realizacji w ramach Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Mrągowo wpisują się w przedstawione założenia, ponieważ jednym z wyznaczonych kierunków w ramach prowadzonego procesu rewitalizacji jest „realizacja inwestycji przestrzennych, technicznych i środowiskowych niwelujących bariery i optymalizujących warunki do planowania i wdrażania innych zintegrowanych przedsięwzięć rewitalizacyjnych”. Realizacja zaplanowanych projektów ma z kolei na celu nadanie terenom niezagospodarowanym nowych funkcji (Przebudowa i adaptacja zabytkowego magazynu uzbrojenia, znajdującego się na terenie powojkowym, na Centrum Aktywności Lokalnej), poprawę estetyki i funkcjonalności zielonych przestrzeni publicznych dla rozwoju gospodarczego oraz wzrostu aktywności społecznej (Rewitalizacja w oparciu o zagospodarowanie zielonych przestrzeni publicznych miasta), poprawę estetyki otoczenia (Rewitalizacja Targowiska Miejskiego), przywracanie i nadawanie przestrzeniom publicznym miasta wielokierunkowych funkcji (Program mini- inicjatyw oddolnych w przestrzeni publicznej miasta). Także pozostałe projekty zaplanowane w ramach Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Mrągowo wpisują się w założenia Planu Zagospodarowania Przestrzennego w kwestiach: podnoszenia konkurencyjności regionu, rozwijania infrastruktury technicznej, w tym transportowej, zwiększania atrakcyjności struktur przyrodniczo-kulturowych czy zwiększania odporności na utratę bezpieczeństwa energetycznego.

Wielkie Jeziora Mazurskie 2020 – Strategia

Wielkie Jeziora Mazurskie 2020 – Strategia powstała w wyniku współpracy 12 samorządów, których połączyła idea rozwoju i promocji Krainy Wielkich Jezior Mazurskich. Jest dokumentem w oparciu o który pracuje Stowarzyszenie Wielkie Jeziora Mazurskie 2020 i który ma umożliwiać łatwiejszą realizację wspólnych przedsięwzięć przy wykorzystaniu zasobów własnych, jak również realnych możliwości wykorzystania środków zewnętrznych. Głównym celem Strategii WJM jest „wzrost konkurencyjności obszaru Wielkich Jezior Mazurskich w zakresie atrakcyjności turystycznej, warunków dla prowadzenia biznesu oraz wysokiej jakości środowiska przyrodniczego i warunków życia”, będący jednocześnie nawiązaniem do wizji oraz uszczegółowieniem kierunku interwencji. Celami strategicznym są:

- wysoki poziom edukacji i partycypacji społecznej;
- konkurencyjna gospodarka;

- spójność komunikacyjna wewnętrzna i zewnętrzna;
- wysokiej jakości środowisko przyrodnicze.

Cele i zadania wypracowane w ramach Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Mrągowo są spójne z założeniami Wielkie Jeziora Mazurskie 2020 - Strategia. Do realizacji celu 1 (Wysoki poziom edukacji i partycypacji społecznej) przyczyniać się będzie m.in. utworzenie Centrum Aktywności Lokalnej, tworzenie oddolnych mini-inicjatyw czy realizacja programów aktywizacyjnych i zatrudnieniowych. Cel 1 Strategii WJM nawiązuje przede wszystkim do aktywizacji lokalnej społeczności i umiejętności współpracy. Zostanie to zrealizowane m.in. w związku z wdrożeniem programu „Mrągowo – miasto unikatowych pomysłów”, który będzie ukierunkowany na cele rewitalizacji i włączenie w ten proces szerokiego grona interesariuszy. Podsumowując, cel ten zostanie zrealizowany poprzez osiągnięcie celu 1 (Podniesienie jakości i skuteczności współpracy międzysektorowej i wewnątrzsektorowej wokół działań na rzecz lokalnej społeczności, szczególnie grup potrzebujących wielokierunkowego wsparcia) wynikającego z Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Mrągowo, a z kolei cel 2 Strategii WJM w związku z osiągnięciem celu 2 (Wzmocnienie zasobów własnych sektora biznesowego, w tym w szczególności MŚP, do podnoszenia własnej kondycji ekonomicznej na rynku lokalnym i ponadlokalnym). Planuje się bowiem tworzenie przedsiębiorstw społecznych, które mają za zadanie pobudzanie przedsiębiorczości wśród grup defaworyzowanych.

Spójność komunikacyjna wewnętrzna i zewnętrzna (cel 3 Strategii WJM) należy do jednych z najważniejszych czynników lokalizacji, ponieważ ułatwia dostęp do różnorodnych usług społecznych, podnosi atrakcyjność inwestycyjną oraz jest warunkiem stworzenia całorocznej oferty produktu turystycznego. Cel ten zostanie osiągnięty dzięki realizacji, zaplanowanego w Lokalnym Programie Rewitalizacji, projektu infrastrukturalnego (projekt komplementarny) polegającego na „usprawnieniu układu komunikacyjnego obszaru rewitalizacji”. „Termomodernizacja obiektów użyteczności publicznej oraz wielorodzinnych budynków mieszkalnych” przyczyni się z kolei do realizacji celu strategicznego 4 (Wysokiej jakości środowisko przyrodnicze) Strategii.

Strategia Rozwoju Społeczno - Gospodarczego Powiatu Mrągowskiego na lata 2007 – 2020

Strategia Rozwoju Społeczno - Gospodarczego Powiatu Mrągowskiego na lata 2007 – 2020 obejmuje długookresowy horyzont czasowy, wyznaczając kierunek działań powiatu,

jednocześnie przedstawiając metody i narzędzia ich wdrażania. „Misją władz samorządowych powiatu mrągowskiego jest stałe, konsekwentne dążenie do integracji społeczności lokalnej ziemi mrągowskiej oraz wspólne działanie z samorządami gmin na rzecz podnoszenia poziomu życia mieszkańców powiatu, przy respektowaniu zasad ochrony środowiska naturalnego, jako największej wartości tego obszaru”. Cele strategiczne i operacyjne zostały podzielone na cztery strefy strategiczne:

Usługi społeczne, infrastruktura ponadlokalna i lokalna

Cel strategiczny: Rozwój oraz modernizacja ponadlokalnej infrastruktury technicznej, społecznej i transportowej oraz wspieranie rozwoju infrastruktury lokalnej

Turystyka i rekreacja

Cel strategiczny: Zwiększenie atrakcyjności turystycznej powiatu przez zachowanie walorów krajobrazu, uporządkowanie ładu przestrzennego oraz rozszerzanie standardu i zakresu świadczonych usług turystycznych.

Cel strategiczny: Podniesienie standardów jakości życia społeczności lokalnej poprzez zwiększenie ilości miejsc pracy i wzrost dochodów z turystyki dla mieszkańców, instytucji zajmujących się obsługą ruchu turystycznego oraz samorządów lokalnych

Małe i średnie przedsiębiorstwa

Cel strategiczny: Organizacyjno-szkoleniowe wspieranie rozwoju lokalnej przedsiębiorczości

Cel strategiczny: Rozwój infrastruktury technicznej na obszarze powiatu, jako jeden ze sposobów przyciągania inwestorów tworzących nowe miejsca pracy

Rolnictwo, przetwórstwo żywności i przemysł drzewny

Cel strategiczny: Propagowanie rozwoju rolnictwa ekologicznego i ekensywnego jako alternatywy dla intensywnej produkcji żywności konserwowanej chemicznie

Cel strategiczny: Zagospodarowanie wolnych terenów i obiektów na terenach wiejskich na cele turystyczne, przetwórstwo rolno-spożywcze i przemysł drzewny nie uciążliwy dla środowiska.

Zadania zaplanowane do realizacji w ramach Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Mrągowo wpisują się m.in. w następujące cele operacyjne Strategii „Rozbudowa i modernizacja infrastruktury społecznej”, „Wspieranie działalności organizacji pozarządowych”, „Doskonalenia systemu pomocy społecznej”, „Rozbudowa i modernizacja systemu komunikacyjno-transportowego”, „Koordynacja działań i lokalnych uregulowań prawnych dotyczących zachowania ładu przestrzennego w celu wzmacniania walorów

estetycznych i krajobrazowych powiatu” i „Aktywizacja społeczna i zawodowa mieszkańców z terenu powiatu, pobierających zasiłki z pomocy społecznej”.

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Mrągowskiego na lata 2011-2020

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Mrągowskiego na lata 2011-2020 określa cele i działania skierowane do grup społecznych (uwzględniając ich potrzeby i oczekiwania) wymagających największego wsparcia, które ukierunkowane są na rozwiązywanie problemów społecznych. W największym stopniu, działania Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Mrągowo (kluczowe przedsięwzięcia rewitalizacyjne) wpisują się w cel strategiczny „integracja i wsparcie osób zagrożonych wykluczeniem społecznym z terenu powiatu mrągowskiego” (cel operacyjny: zwiększenie wsparcia dla osób i rodzin zagrożonych dysfunkcją z terenu powiatu mrągowskiego) oraz cel strategiczny „zwiększanie konkurencyjności i atrakcyjności rynku pracy w powiecie mrągowskim (cele operacyjne: zwiększania aktywności zawodowej osób z powiatu mrągowskiego bez kwalifikacji zawodowych lub z nieaktualnymi kwalifikacjami zawodowymi; wsparcie przedsiębiorczości w powiecie mrągowskim). Ponadto projekty komplementarne tj.: modernizacja obiektów szpitala czy lądowisko śmigłowców ratunkowych przy szpitalu mrągowskim nawiązują do celu strategicznego „polepszanie jakości życia mieszkańców powiatu mrągowskiego” (cel operacyjny: podwyższenie poziomu i zwiększenie dostępności usług medycznych dla mieszkańców powiatu mrągowskiego).

Strategia Rozwoju Społeczno - Gospodarczego Miasta Mrągowo na lata 2016 – 2025

Strategia Rozwoju Społeczno - Gospodarczego Miasta Mrągowo na lata 2016 – 2025 jest dokumentem strategicznym określającym cele i kierunki rozwoju Mrągowa do roku 2025, narzędziem prowadzonej przez samorząd polityki rozwoju lokalnego. Cele rozwojowe, wraz z odpowiadającymi im kierunkami działań, zostały zaplanowane w czterech obszarach strategicznych: społeczeństwo, gospodarka i turystyka, środowisko oraz przestrzeń i infrastruktura. Główny obszar interwencji samorządu lokalnego określa misja: „zrównoważony rozwój Mrągowa w oparciu o efektywne wykorzystywanie jego potencjałów

– atrakcyjnego położenia, aktywnego społeczeństwa, dobrego klimatu dla przedsiębiorczości i marki miasta festiwalowego”. Celami strategicznym Strategii są:

1. Aktywne, zintegrowane społeczeństwo;
2. Dobry klimat dla biznesu;
3. Funkcjonalna i nowoczesna przestrzeń;
4. Inteligentne kształtowanie środowiska antropogenicznego oraz ochrona zasobów naturalnych.

Założenia Lokalnego Programu Rewitalizacji Miasta Mrągowo są spójne z celami wypracowanymi w ramach Strategii Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Miasta Mrągowo na lata 2016-2025. Część zadań przewidzianych w ramach LPR obejmuje poprawę funkcjonalności obiektów i terenów zlokalizowanych w granicach obszaru rewitalizacji, poprawę jakości przestrzeni publicznych, co jest zgodne z celem 3.4 (Rewitalizacja przestrzenna obszarów kryzysowych) Strategii. Zadania o charakterze społecznym wpisują się natomiast w cel strategiczny 1 (Aktywne, zintegrowane społeczeństwo), a w szczególności cele operacyjne 1.1 (Wzmocnienie integracji społecznej. Pobudzanie aktywności mieszkańców) i 1.4 (Zmniejszanie zjawiska wykluczenia społecznego poprzez wsparcie grup społecznych zagrożonych wykluczeniem). Pozostałe zadania wpisują się natomiast w następujące cele: usprawnienie ruchu komunikacyjnego (cel 3.1. Zwiększenie dostępności komunikacyjnej, podniesienie poziomu bezpieczeństwa komunikacyjnego poprzez rozbudowę i modernizację infrastruktury drogowej), termomodernizację budynków (cel 4.1. Poprawa efektywności energetycznej, redukcja emisji szkodliwych substancji do atmosfery poprzez wspieranie inwestycji w odnawialne źródła energii), modernizacja infrastruktury sportowo-rekreacyjnej (cel 3.2. Efektywne zarządzanie infrastrukturą sportowo-rekreacyjną) oraz kulturowej (cel 2.3. Wzmocnienie systemu wsparcia sektora turystycznego poprzez kreowanie nowych produktów turystycznych, ochronę dziedzictwa przyrodniczego) i zapewnianie dostępności do usług publicznych (1.5. Poprawa dostępu i jakości usług publicznych poprzez rozwijanie oferty kulturalnej oraz sportowo-rekreacyjnej).

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Miasto Mrągowo na lata 2014-2020

Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych dla Gminy Miasto Mrągowo na lata 2014-2020 to wieloletni dokument programowy, który ma istotne znaczenie dla zapewniania

bezpieczeństwa socjalnego mieszkańców Mrągowa, w szczególności tych zagrożonych wykluczeniem społecznym. Głównym celem Strategii jest „poprawa warunków życia i aktywizacja mieszkańców Gminy Miasto Mrągowo zagrożonych wykluczeniem społecznym oraz ich integracja z pozostałymi mieszkańcami miasta”, natomiast cele strategiczne to:

1. Zapewnianie rodzinom z terenu Miasta znajdujących się w trudnej sytuacji życiowej odpowiednich warunków do ich prawidłowego funkcjonowania.
2. Zapobieganie wykluczeniu społecznemu rodzin z terenu Miasta dotkniętych ubóstwem.
3. Poprawa warunków funkcjonowania osób niepełnosprawnych w społeczności lokalnej.
4. Przeciwdziałanie zjawisku przemocy w rodzinie i łagodzenie jego skutków.
5. Zahamowanie zjawiska uzależnienia oraz łagodzenie jego skutków.
6. Wspieranie osób starszych oraz ich aktywizacja.

Założenia Lokalnego Programu Rewitalizacji oraz Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych są ze sobą zgodne, ponieważ ich zasadniczą kwestią jest rozwiązywanie problemów społecznych przyczyniających się do powstawania stanu kryzysowego w mieście lub na jego określonych obszarach, ograniczenie zjawiska wykluczenia społecznego, bezrobocia oraz integracja społeczeństwa. Jest to kwestia zasadnicza, ponieważ rozwiązanie wspomnianych problemów oraz aktywizacja lokalnej społeczności przyczyni się do popraw jakości życia mieszkańców we wszystkich jego aspektach.

Plan Gospodarki Niskoemisyjnej dla Miasta Mrągowo

Plan Gospodarki Niskoemisyjnej dla Miasta Mrągowo to strategiczny dokument, w ramach którego wypracowane zostały działania ukierunkowane na poprawę jakości powietrza w mieście Mrągowo, umożliwienie maksymalnego wykorzystania energii odnawialnej, zwiększenie efektywności energetycznej oraz wskazanie kierunków rozwoju zaopatrzenia w ciepło, energię i paliwa gazowe, które mogą być wspierane ze środków publicznych. Plan ten obejmuje takie cele długoterminowe jak:

- rozwój niskoemisyjnych źródeł energii,
- poprawa efektywności energetycznej,
- poprawa efektywności gospodarowania surowcami i paliwami,
- rozwój i wykorzystanie technologii niskoemisyjnych,
- zapobieganie powstawaniu oraz poprawa efektywności gospodarowania odpadami,
- promocja nowych wzorców konsumpcji.

Projekt komplanarny mający na celu „Termomodernizację obiektów użyteczności publicznej oraz wielorodzinnych budynków mieszkalnych” jest zatem zgodny z założeniami Planu Gospodarki Niskoemisyjnej dla Miasta Mrągowo. Ponadto, realizacja każdej inwestycji przewidzianej w LPR będzie przebiegała zgodnie z zasadami ochrony środowiska.

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Mrągowo

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego miasta Mrągowo określa zasady organizacji struktury przestrzennej – podstawowe elementy sieci osadniczej, rozmieszczenie infrastruktury społecznej, technicznej oraz wymagania w zakresie ochrony środowiska przyrodniczego i kulturowego.

Wyznaczony obszar rewitalizacji na terenie miasta Mrągowo obejmuje w przeważającej części tereny koncentracji usług ogólnomiejskich. W Studium określone zostały działania w skali ogólnomiejskiej, które wymagane są w kontekście zrównoważonego rozwoju miasta. Są to działania polegające na:

- restrukturyzacji głównego obszaru koncentracji usług ogólnomiejskich (śródmieścia miasta Mrągowo) w kierunku:
 - rewaloryzacji zabudowy letniskowej i historycznego układu urbanistycznego,
 - zmiany dotychczasowych proporcji w sposobie użytkowania zabudowy i zagospodarowania terenu w celu zwiększenia udziału usług, związanych z obsługą ruchu turystycznego,
- racjonalizacji intensyfikacji zainwestowania w obszarze mrągowskiej rynny pojeziernej wraz z prowadzeniem systemowych inwestycji infrastrukturalnych, warunkujących ochronę wód powierzchniowych i wglębnych przed zanieczyszczeniem,
- inwestycji energetycznych, warunkujących możliwości rozwojowe miasta, oraz komunikacyjnych umożliwiających przekształcenia strukturalne zagospodarowania przestrzennego w obszarze Mrągowo.

W centralnej części obszaru rewitalizacji znajduje się obszar nawarstwień kulturowych starego miasta wpisany do rejestru zabytków Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków (strefa ochrony konserwatorskiej archeologicznej). Tereny położone przy ul. Generała Leopolda Okulickiego, na południe od jeziora Sołtyckiego oraz wzdłuż ul. Krakowskiej to tereny zielone, predysponowane do pełnienia funkcji przyrodniczej z ograniczonym zagospodarowaniem. W północno-wschodniej części wyznaczonego obszaru - nad brzegiem jeziora Czos, przy ul.

Rynkowej, ul. Piaskowej oraz ul. Żołnierskiej zlokalizowane są niewielkie fragmenty terenów o przeważającej funkcji mieszkaniowo-usługowej. Obszar przy ul. Brzozowej (Park im. Gen. Władysława Sikorskiego) oznaczony został jako teren o przeważającej funkcji turystyczno-wypoczynkowej.

W Studium ustalone zostały również główne zasady strukturalne polityki przestrzennej (które wynikają z konieczności rozwiązywania głównych problemów i realizacji strategicznych celów rozwoju miasta):

- kształtowanie rozwoju miasta jako węzła aktywizacji wschodniego obszaru województwa z czego wynikają:
 - funkcje produkcyjne niekolidujące z wymogami ochrony środowiska,
 - funkcje obsługi ruchu turystycznego, wykorzystujące potencjalne walory środowiska przyrodniczego i kulturowego miasta Mrągowa,
- utrzymanie kierunków rozwoju terytorialnego miasta, określonych w poprzednim Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego Mrągowa,
- zagospodarowanie turystyczne i rekreacyjne terenów lasów miejskich i zieleni miejskiej oraz rozwój funkcji turystycznych w obszarach przyjeziornych.

XV. SYSTEM WDRAŻANIA, MONITOROWANIA I EWALUACJI

Zespół AR – Zespół Akcja-Rewitalizacja to partycypacyjny model współpracy przy realizacji Lokalnego Programu Rewitalizacji - metodą „małych kroków” i przy jasnym podziale ról i zadań z nich wynikających. Zespół AR ma swoich liderów, ekspertów i gości, którzy pełnią odmienne role, jednak mogą przechodzić z jednej roli do drugiej, jak też mogą rekomendować nowe osoby do włączenia w skład Zespołu.

Głównym zadaniem Zespołu AR jest koordynowanie wdrażania, monitorowanie i bieżąca ocena procesu rewitalizacji, jak również reagowanie na czynniki wpływające na proces i odpowiednie jego modyfikowanie, jeśli zajdzie taka potrzeba.

Lokalizacja:

Siedziba Zespołu AR będzie się mieściła w Urzędzie Miejskim w Mrągowie, w Referacie Strategii, Rozwoju, Promocji i Integracji Europejskiej. Docelowo będzie rozważana możliwość przeniesienia siedziby do Centrum Aktywności Lokalnej. Uzupełnieniem będzie również tzw. stoisko rewitalizacyjne na terenie Targowiska Miejskiego – jako punkt terenowy działań Zespołu, przełamujący jednocześnie dystans instytucjonalny i ułatwiający kontakt bezpośredni z mieszkańcami. Zespół AR będzie również promował proces rewitalizacji podczas lokalnych wydarzeń, umożliwiających dystrybucję ulotek informujących o projektach rewitalizacyjnych (zrealizowanych/planowanych), przekazywanie danych kontaktowe do Zespołu, zapraszanie do składania propozycji oddolnych inicjatyw rewitalizacyjnych, jak również ocenę realizowanych przedsięwzięć (ankiety, wpisy do wykładanej książki itp.).

Liderzy:

Skład trzonu Zespołu AR to przedstawiciele Referatu Strategii, Rozwoju, Promocji i Integracji Europejskiej oraz Biura Projektów do pozyskiwania funduszy zewnętrznych. Wszystkie osoby w tej grupie będą miały równorzędne znaczenie i jednakowe uprawnienia. Po rozpoczęciu działalności Zespołu zakłada się poszerzanie składu grupy liderów o kolejne osoby – zarówno spośród ekspertów, jak i gości.

Liderzy będą koordynowali pracę Zespołu, w szczególności będą odpowiedzialni za:

- podział i delegowanie zadań w Zespole,
- komunikację z ekspertami i gośćmi,

- przyjmowanie propozycji projektów/inicjatyw od interesariuszy procesu rewitalizacji według zasad ustalonych i przekazanych przez Zespół,
- konsultacje społeczne i inne formy zbierania oczekiwań i opinii mieszkańców na temat procesu rewitalizacji,
- informowanie o dobrych praktykach rewitalizacyjnych (co już zostało zrobione w ramach procesu rewitalizacji) oraz o planowanych projektach, edukowanie w zakresie idei rewitalizacji wraz z promocją wszystkich działań rewitalizacyjnych
- wnioskowanie do Burmistrza Miasta Mrągowo i Rady Miasta o uzasadnione zmiany w treści LPR, w tym o włączenie nowych projektów rewitalizacyjnych do dokumentu
- nadzór nad realizacją projektów rewitalizacyjnych wynikających z LPR, w tym monitorowanie ich wdrażania oraz prowadzenie badań ewaluacyjnych w kontekście zakładanych celów i rezultatów rewitalizacji,
- zbieranie danych na temat postępów wdrażania i przebiegu realizacji poszczególnych projektów,
- identyfikowanie oraz przewidywanie zagrożeń realizacji LPR,
- przyjmowanie sprawozdań z realizacji projektów od podmiotów realizujących poszczególne zadania,
- sporządzanie rocznych sprawozdań merytorycznych i finansowych z realizacji LPR, w szczególności z osiągnięcia zamierzonych celów wraz z ewaluacją zrealizowanych projektów i rekomendacjami na przyszłość;
- dokonanie oceny po zakończeniu realizacji Lokalnego Programu Rewitalizacji.

Eksperci:

Do Zespołu AR zostaną zaproszeni tzw. eksperci – reprezentanci Referatów Urzędu Miejskiego, jednostek organizacyjnych JST, w tym placówek kulturalnych i oświatowych, a także przedstawiciele organizacji pozarządowych, kościołów i związków wyznaniowych, klubów sportowych i sektora biznesowego. Przyjęcie zaproszenia będzie dobrowolne, tj. będzie zależało od decyzji danego podmiotu lub jego organu prowadzącego, jednocześnie będzie zobowiązywało do określonych zadań. Rolą ekspertów będzie wspomaganie liderów w działaniach informacyjno-promocyjnych oraz w nadzorowaniu wdrażania LPR, tj. aktywny udział w monitorowaniu i ewaluacji celów i rezultatów, szczególnie w projektach rewitalizacyjnych związanych z ich specyficznym obszarem specjalizacji/działalności.

Eksperci będą zobowiązani do uczestniczenia w spotkaniach Zespołu, jak i do pozostawiania w komunikacji zdalnej. Ich opinie będą brane pod uwagę we wnioskach o zmiany w dokumencie LPR. Mogą też być pomysłodawcami i realizatorami kolejnych projektów rewitalizacyjnych.

Goście:

To wszystkie osoby, które z własnej woli i inicjatywy włączą się w prace Zespołu AR w odpowiedzi na otwarte zaproszenie do konsultacji, spotkań i innych form kontaktu z Zespołem - wyrażą opinię, zgłoszą propozycję działania, będą uczestnikami wydarzeń, konkursów itp. Goście mogą być również zapraszani imiennie na poszczególne wydarzenia, a nawet spotkania wewnętrzne liderów i ekspertów. Goście nie zobowiązują się do pełnienia określonych funkcji w Zespole – ich rola jest głównie opiniodawcza, a poziom zaangażowania w działalność Zespołu zależna od nich samych. Goście mogą stać się ekspertami, jak również liderami. Liderzy i eksperci będą odpowiedzialni za komunikację z gośćmi: informowanie o planowanych spotkaniach i wydarzeniach otwartych, przekazywanie materiałów dotyczących wdrażania LPR, zachęcanie do większego zaangażowania się w pracę Zespołu oraz wspieranie w pełnieniu nowej roli.

Wprowadzenie do zespołu gości jako równoważnych jego członków o określonej roli to pretekst do gromadzenia mieszkańców, aby „krok po kroku” włączać ich w proces rewitalizacji. Tak rozumiana działalność Zespołu Akcja-Rewitalizacja zapewnia współpracę wszystkich interesariuszy procesu rewitalizacji - od podmiotów zinstytucjonalizowanych do pojedynczych przedstawicieli społeczeństwa.

Lokalny Program Rewitalizacji jest dokumentem otwartym i powinien być uzupełniany poprzez wpisy nowych przedsięwzięć oraz dokonywanie niezbędnych korekt. Wszelkie postulaty i wnioski o wpis przedsięwzięć inwestycyjnych do niniejszego dokumentu będzie przyjmował i moderował Zespół AR.

SPIS TABEL

Tabela 1. Wykaz zabytków wpisanych do rejestru zlokalizowanych na terenie miasta Mrągowo.....	19
Tabela 2. Struktura zagospodarowania gruntów w Mrągowie	21
Tabela 3. Sieć wodociągowa i kanalizacyjna w Mrągowie.....	26
Tabela 4. Sieć gazowa w Mrągowie.....	27
Tabela 5. Podmioty gospodarki narodowej zarejestrowane wg sektorów własnościowych	30
Tabela 6. Liczba podmiotów gospodarczych zarejestrowanych w Mrągowie według sekcji PKD w latach 2009 - 2015.....	31
Tabela 7. Liczba nowo zarejestrowanych i wyrejestrowanych podmiotów gospodarczych wg sekcji PKD w Mrągowie w latach 2009 -2015.....	33
Tabela 8. Wskaźniki charakteryzujące potencjał gospodarczy w mieście Mrągowo w 2014 roku na tle powiatu, województwa i kraju.....	37
Tabela 9. Ruch turystyczny w Mrągowie w latach 2009 - 2014	38
Tabela 10. Turyści najczęściej korzystający z noclegów w Mrągowie w latach 2009 - 2014 według krajów pochodzenia.....	39
Tabela 11. Liczba mieszkańców Mrągowo posiadających zatrudnienie wg płci w latach 2009 -2014	39
Tabela 12. Bezrobotni w Mrągowie w latach 2009 - 2015	42
Tabela 13. Liczba mieszkańców Mrągowo wg płci w latach 2009 – 2014 (stan na 31.12)	45
Tabela 14. Ludność miasta Mrągowo według wieku w latach 2009 - 2014	46
Tabela 15. Udział ludności według ekonomicznych grup wieku w ludności ogółem w Mrągowie w latach 2009 – 2014 wraz ze wskaźnikami obciążenia demograficznego	48
Tabela 16. Ruch naturalny mieszkańców Mrągowo w latach 2009 - 2014.....	49
Tabela 17. Migracje ludności w Mrągowie w latach 2009 - 2014	51
Tabela 18. Organizacje pozarządowe w Mrągowie	54
Tabela 19. Działalność mrągowskich organizacji pozarządowych w roku 2016 w obszarze sport i rekreacja	56
Tabela 20. Działalność mrągowskich organizacji pozarządowych w roku 2016 w obszarze kultura i edukacja, w tym edukacja ekologiczna	59
Tabela 21. Działalność mrągowskich organizacji pozarządowych w roku 2016 w obszarze pomoc społeczna, ochrona zdrowia i opieka nad osobami niepełnosprawnymi	62
Tabela 22. Zasoby mieszkaniowe w Mrągowie, wyposażenie mieszkań w instalacje techniczno - sanitarne w latach 2009 - 2014.....	65
Tabela 23. Zasoby mieszkaniowe - wskaźniki dla Mrągowo na tle powiatu, województwa i kraju w roku 2014.....	66
Tabela 24. Wykaz problemów sfery społecznej, gospodarczej i przestrzennej	67

Tabela 25. Analiza SWOT	69
Tabela 26. Negatywne zjawiska społeczne i ich tło ekonomiczno-przestrzenne	74
Tabela 27. Ocena efektywności oddziaływania wobec w/w problemów	76
Tabela 28. Rozwiązania proponowane dla udoskonalenia oddziaływania.....	77
Tabela 29. Dane wyjściowe do przeprowadzenia analizy wskaźnikowej	86
Tabela 30. Wyniki analizy wskaźnikowej dla obszaru rewitalizacji w Mrągowie.....	87
Tabela 31. Wykaz ulic wchodzących w skład obszaru rewitalizacji.....	88
Tabela 32. Zgodność celów procesu rewitalizacji z dokumentami strategicznymi.....	98
Tabela 34. Charakterystyka projektów komplementarnych	113
Tabela 35. Zadania inwestycyjne o charakterze rewitalizacyjnym zrealizowane w latach 2009-2015 przez Gminę Miasto Mrągowo z udziałem środków RPO WiM 2007-2013	142
Tabela 36. Plan rzeczowo-finansowy	145
Tabela 37. Wskaźniki realizacji celów procesu rewitalizacji.....	153
Tabela 38. Wieloletnia Prognoza Finansowa Gminy Miasto Mrągowo na lata 2015 - 2025.....	156

SPIS RYSUNKÓW

Rysunek 1. Lokalizacja gminy miejskiej Mrągowo	8
Rysunek 2. Struktura własności gruntów w Mrągowie	21
Rysunek 3. Sieć wodociągowa w Mrągowie wraz z liczbą użytkowników	24
Rysunek 4. Sieć kanalizacyjna w Mrągowie wraz z liczbą użytkowników	26
Rysunek 5. Struktura podmiotów gospodarczych w Mrągowie według sekcji PKD w 2015 roku.....	35
Rysunek 6. Struktura podmiotów gospodarczych w Mrągowie wg liczby zatrudnionych pracowników w 2015 r.....	36
Rysunek 7. Struktura pracujących wg płci w latach 2009 - 2014	40
Rysunek 8. Pracujący na 1000 ludności w Mrągowie na tle powiatu, województwa i kraju.....	41
Rysunek 9. Ludność Mrągowa według płci i wieku w 2014 r.	46
Rysunek 10. Przyrost naturalny w Mrągowie w latach 2009 - 2014.....	50
Rysunek 11. Wyniki analizy wskaźnikowej w oparciu o metodę standaryzacji	84
Rysunek 12. Obszar rewitalizacji w Mrągowie.....	85
Rysunek 13. Liczba osób korzystających z zasiłków pomocy społecznej na 1000 mieszkańców	91
Rysunek 14. Udział długotrwale bezrobotnych wśród osób w wieku produkcyjnym (%)	92
Rysunek 15. Udział bezrobotnych z wykształceniem podstawowym w ogólnej liczbie bezrobotnych (%)	

Rysunek 16. Udział budynków wybudowanych przed rokiem 1989 w ogólnej liczbie budynków mieszkalnych (%).....	94
Rysunek 17. Liczba przestępstw na 1000 mieszkańców	94
Rysunek 18. Liczba przestępstw i wykroczeń stwierdzonych (poza zdarzeniami drogowymi i przestępstwami gospodarczymi), w tym czyny karalne nieletnich na 1000 mieszkańców	95
Rysunek 19. Liczba czynów karalnych nieletnich na 10000 mieszkańców	96
Rysunek 20. Cele i kierunki działań rewitalizacyjnych	97
Rysunek 21. Komplementarność przestrzenna – zasada koncentracji projektów	139
Rysunek 22. Komplementarność problemowa – mechanizm synergii pomiędzy projektami.....	141